

Hatodik évfolyam. VI. füzet.

1881.

November—Deczember.

MAGYAR KÖNYV-SZEMLE.

KÖZREBOCSÁTJA

A M. NEMZETI MÚZEUM
KÖNYVTÁRA.

BUDAPEST.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ HIVATALA.

1881.

A HATODIK FÜZET TARTALMA:

	Lap.
Thaly Kálmán: Gróf Bercsényi Miklós könyv- és kéziratára	275—289
Csánki Dezső: Magyarországi benczések egy bibliographiai becsű inventáriuma 1508-ból	289—299
Jakab Elek: Adatok erdélyi írók névtárához a XVII—XVIII. században	299—327
Révész Kálmán: Könyvészeti adalékok a XVII. század második felében folyt hitviták irodalmához	328—335
Mednyánszky Dénes: Révay Ferenc szklabinai könyvtára 1621-ben	336—345
A sárospataki főiskolai könyvtár utasítása 1621-ből	346—348
Majláth Béla és Kudora Károly: Adalékok Szabó Károly »Régi Magyar Könyvtár«-ához	348—350
Vegyes közlemények. Jelentések a m. n. múzeum, a budapesti m. kir. tudományegyetem és a m. tud. akadémia könyvtáráról.	351—354
Magyar irodalom. Negyedik közlemény	XCVII—CXVI
Hazai nem-magyar irodalom	CXVII—CXXIII
Hazánkat érdeklő külföldi munkák	CXXIV—CXXVII
Kimutatás a »Magyar Könyv-Szemle« 1881. évi folyamában felsorolt könyvekről.	

MAGYAR KÖNYV-SZEMLE.

A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára ezen cím alatt 1876-ban folyóiratot indított meg, mely a magyarországi könyvészet és a hazai könyvtárak közlönye óhajtott lenni.

E folyóirat a jelen évben VI. évfolyamába lép.

Közölni fog a régibb magyarországi bibliographia körébe tartozó értekezéseket és az újabb felfedezésekről szóló értesítéseket, ismertetni fogja a hazai könyvtáraknak történetét, szervezetét, nevezetesebb tudományos kincseit és szerzeményeit. Figyelemmel fogja kísérni a külföldi könyvtárakban létező hungaricákat, s tudomást vesz a külföldi bibliographia hazánkat érdeklő nevezetesebb mozzanatairól. Továbbá összeállítja a magyarországi sajtó irodalmi érdekű termékeinek és a hazánkat érdeklő külföldi munkáknak lehetőleg teljes és pontos jegyzékét.

Készséggel megnyitja hasábjait a könyvtárnokok és könyvgyűjtők felszólalásainak, javaslatainak és kérdéseinek; számít mindazoknak szives közreműködésére, kiket hivatalos állásuk és irodalmi foglalkozásuk ezen térre vezet.

A »Könyv-Szemle« megjelenik évenként 30 ívnyi terjedelemben, két-havi füzetekben, több műmelléklettel, díszes kiállításban.

Előfizetési ára egész évre bérmentes szétküldéssel együtt a folyó évtől kezdve 3 frt.

Az első évfolyam elfogyott; a második, harmadik és negyedik folyam külön a rendes évi áron, együtt véve pedig 6 frton kapható.

Az előfizetési pénzek Knoll Károly urhoz, a M. Tud. Akadémia könyvkiadó hivatalába, egyéb küldemények és irodalmi közlemények a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárába küldendők.

Csontos János,

könyvtári segédőr, mint a „M. Könyvszemle“ szerkesztője.

GRÓF BERCSÉNYI MIKLÓS KÖNYV- ÉS KÉZIRATTÁRA.

— Közli: Thaly Kálmán. —

A Rákóczi-féle nagy nemzeti küzdelem második főalakja: Székesi gróf Bercsényi Miklós fejedelmi helytartó és fő hadi vezér, köztudomásúlag nemcsak tüzelkű és vasjellemű szabadsághős, hanem egyúttal igen fényes elméjű férfiú vala. A legújabb kutatások mindinkább földerítik, hogy kortársai — magyarok, mint külföldiek egyaránt, — őt tartották az akkor élő nemzedék közt legeszesebb főnek, legszikrázóbb elmének hazánkban. Akadtak olyanok is és pedig az idegenek, a magyarok konok ellenségei között, kik úgy ítélték Bercsényiről, mint gr. Heister Hannibál cs. k. altábornagy; ki három évig lévén a kuruczok foglya, mint ilyen, Bercsényit közelről megismerte, s midőn 1709-ben fogságából kiszabadult: »tele torokkal dicséri vala Bécsben Bercsényit, nagy részét vetvén a világnak, hogy nincs hozzá hasonló elméjű ember benne.«¹⁾

A természetes, föltaláló ész és elragadó ékesszólás mellett azonban Bercsényi igen nagy és sokoldalú képzettséggel, tudományos ismeretekkel és választékos finom ízléssel is birt. Ez utóbbinak tanúsága főlakóhelyei: a fejedelmi pompával berendezett, olasz és hollandi olajfestményekkel, rézmetszetekkel, műfaragványokkal ékített s drága francia bútorokkal megrakott unghvári várpalota és kedves nyaraló helye: az atyja által s általa szép olasz stylban építettetett brunóczi kastély.

Sokoldalú ismereteiről s európai államférfiúi képzettségéről pedig legjobb bizonyosságul szolgálnak eddig immár öt kötetben

¹⁾ L. a labancz b. Berényi Ferencz naplóját. (Kézirat a Nemzeti Múzeumban.)

az olvasó közönség kezén forgó nagybecsű levelei Rákóczi fejedelemhez és gr. Károlyi Sándorhoz. — Ismereteinek alapját Bercsényi a n.-szombati és bécsi egyetemen, valamint hg. Eszterházy Pál nádor udvarában szerzé meg, — de azonkívül, s később is, azután is, az ő nyugodni nem tudó lelke, az ismeretek annyi különböző nemére és ágára kiterjedő gazdag képzettségét folytonos olvasgatás, tanulmányozás által gyarapítá. Bercsényi könyvek nélkül még utazni sem tudott; s bár némelyek szemében tán kissé meglepőnek tetszhetik, de úgy van; s alább kétségtelen történelmi adattal igazolt tény az, hogy a szilaj kurucz hadak fővezére, még tábori sátoraiába is egy láda könyvet hurczolt vala magával, — nyilván legkedvesb olvasmányait.

Gr. Bercsényi Miklós ismeretkörére, szellemi világára igen szép fényt derít ama válogatott, s igazán az akkori tudományosság színvonalára emlékeztető becses könyvtár, mely íróasztala fölött dolgozó szobájában, s unghvári vára más helyiségeiben állott. Mikor a gróf 1701. tavaszán Lengyelországba kénytelenült vala menekülni és javai első ízben lefoglaltatván, az unghváriak ez év július 27-kén s a következő napokban a szepesi kir. kamara elnöke gr. Brankovich János és egyéb kiküldött tagok által összeíratlak: e lajstromokban szerepel a könyv és kéziratár.

És ámbár ezeknek szakszerű, vagy legalább csak egy kissé tüzetesebb lajstromozására az összeírók, fájdalom — mint azon korban csaknem kivétel nélkül — semmi súlyt sem helyezének: mégis, legalább az íróasztal fölötti kézikönyvtárban, s így a Bercsényi legkedvesebb olvasmányait tartalmazó szekrényben talált könyveket, már úgy a hogy, egyenként felsorolják. Az utókornak ezzel is nagyon hasznos szolgálatot tőnek; mert nemcsak egy darab jellemrajzot, (a kurucz fővezért illetőleg,) de egy darab műveltségtörténetet is hagytak ránk e — bár hézagos — mindazáltal oly becses jegyzékben. Bercsényinek nem egy csatájánál előbbre teszszük ezt!

Alig hiszszük, hogy hazánkban még csak egy-két főúr könyvtárában is — legalább ily complexumban — feltalálhatók lettek volna akkor az európai tudományosság oly válogatott jelességű s oly különböző szakokbeli művei, mint gr. Bercsényiben. Megismerjük e jegyzékből, hogy a nemes gróf kedvencz

olvasmányait nemcsak a római classicusok, Oventus és a hazai latin s magyar írók munkái: hanem kora elismert külföldi tudósainak történelmi, földirati és államtudományi, politikai, hadtudományi, építészeti, csillagászati, physical, vegytani, gyógyászati stb. művei képezték; azonkívül némely vallási és szépirodalmi mulattató könyvek, a mint majd az alább közlendő lajstromok tételei megmutatják.

A várpalotában összehalmozott tömérdek olajfesményről, szám nélküli rézmetszetről (csak egy gyűjteményben volt ilyen ötszázkettő) műfaragványok, ereklyék, régi pénzek, fegyverek, zászlók, ékszerek, elefántesonttal és gyöngyházzal stb. kirakott vagy aranyozott drága bútorok, szkófiummal hímzett czimeres asztalborítók, selyem ajtó- és ablakfüggönyök, ezüst alabástrom-, kristály- és porcellánművek s több effélékről ezúttal hallgatunk, ámbár ezek is meglepően tanuskodnának a műszerető várúr és úrnő kifejlett, finom ízléséről. Mindezeket tehát mellőzván, e szakfolyóirat feladatához képest a lajstromból csupán azon tételeket írjuk ki, melyek a szobáról szobára történt összeírásban Bercsényi grófnak könyv- vagy kézirat-tárára vonatkoznak, ideértve családi levéltárát is, melyről szintén van néhány sovány említés.

És pedig, mielőtt a gróf dolgozó szobájában lelt s a többinél kissé részletesebben leirt kézikönyvtár ismertetését reprodukálnók: tartsunk sorrendet, s szemeljük ki, a lajstromkezdetek szerint haladva, az ebben megelőzőleg előforduló könyv- és levéltári vonatkozásokat.

A Szent-Jánosról nevezett bástyára néző szegletszobában találta az összeíró bizottság egyebek közt a következőket, a mint a lajstrom szól:

»In cista sub nro 1. habentur libri: Biblia, Conciones Pázmány, Praecatory, item Conciones Telegdy, Vita Sanctorum, Hungarice; a c alii minutiores Latini, Hungarici, Germanici, in universon nro 88.« Tehát összesen 88 kötet; akkoriban ez maga egy egész kis könyvtár. Mily kár, hogy azok az »alii minutiores« tüzetesebben meg nem jelöltetnek! Ugyanott »In cista sub nro 2. habentur libri medicini nro 12 majores et minores; compacti vero, in quibus alba

solummodo charta est nro 9. Culinarij scripti duo; Germanicus de somnys unus, formularum muliebrum diversarum! duo pro acu pictura.« Látszik, hogy az e szekrényben levő 12 irott és 9 beiratlan orvosikönyv, a két irott szakácskönyv, a német álmoskönyv s a különféle női hímzés-minták a grófnőéi valának. Ezen úrnő, szül. gr. Csáky István nemesszívű s jótékony lelkületű leánya, az ő saját várakbéli gyógyszerárakban készítettett gyógyszerekkel gyógyítá a szegényeket; ezért a sok beirott, s a grófnő gyógyítási tapasztalatairól még idővel beirandó orvosi könyv. — Tovább :

»In Armariolo nigro, cum forulis decem, sub nro 3. In Fasciculo sub Litera A. Literae sex de Bonis Tapolcsániensibus.¹⁾ Divisionales inter Mariam-Theresiam Keglevics (özv. gr. Homonnay Zsigmondné) et Christinam Homonnay (gr. Bercesényi Miklós első neje) sub Litera B. super Bonis Szőlöskeiensibus, Terebesiensibus et Varanóiensibus. Habentur praeterea in eadem formulae diversorum missiles et alia nullius importantiae (jogilag!) scripta. In altera formula par Testamenti Emerici condam Bercesény,²⁾ sub Lra D. Ibidem Bonorum Szeregnieensium (Szereednye) Conscriptio et Domino Comiti Paulo Forgács (Bercesényinek mostoha fia) facta resignatio, sub E. Literae concernentes Bona Imperialia Familiae Rechopergenianae.³⁾ Item, aliud par Testamenti alterius Emerici Bercesény, sub Litera itidem D.«⁴⁾

In 3. formula antiquiores originales obligatoriae in uno Fasciculo, sub Lra G. In 4. formula diversae quietantionales antiquiores et recentiores, super persoluto Interesse a pecunys mutuo levatis; ac Decreta Consilij Bellici super Officio Generalis Supremi Vigiliarum Prae-

¹⁾ A nagy-tapolcsányi uradalom értetik, melyet id. gr. Bercesényi Miklós zálogban birt volt egy ideig sógorának gr. Forgách Ádám országbírónak örökösaitől.

²⁾ Itt a svédek ellen Csehországban elesett idősb báró Bercesényi Imre (Miklós nagyatyja) értetik.

³⁾ Hibásan írva, gr. Rechperg a Rothenlöwen helyett, mely családból született ifj. gr. Bercesényi Miklós édesanyja.

⁴⁾ Ifjabb b. Bercesényi Imre, Miklósnek korán elhunyt egyik nagybátyja.

fecti, Duo Baroni Nicolao Bercseny seniori collato. In 5-ta. Diversae nullius momenti missiles Litterae. In 6t-a. Litterae litigiosae de limitibus Morvánkaiensibus, ac nonnullae passuales literae, minus ne cessariae. In 7-ma. Cessionales et contractuales super Bonis et Arce Temetvén, tam originales, quam et copiales. In 8-va. Inscriptionales certorum fundorum in Oppido Kis-Várda, Duo Francisco Csabay cessorum. Sub Lra H. diversae quietantiae Inclýtarum Camerarum ac aliorum super exolutione Bonorum Unghváriensium emanatae. ¹⁾ Testimoniales Inclýti Comitatus de Ungh, super 5 pagis, quod pertinuerint ad defunctam Comitissam Christinam Homonnay, sub Lra J. Unus Fasciculus Literarum sub K. de Bonis Makó-Vásárhelyiensibus, ²⁾ in Comitatu Csongrádiensi.«

Eddig a tiz fiókos kis fekete almáriom tartalma. Ezután egy tétel jő, mely méltó boszankodásunkat költi fel, hogy mért nem tüzetesebb:

»In cista sub nro 4. diversae Literae Bona concernentes et Privilegia, ob brevitatem temporis non revisa, verum obsigillata.«

»In cista sub nro 5. Habentur . . . acta ad Commissariatum Provinciale Dni Bercseny, Annorum 1696 et 1697 pertinentia.« Tehát Felső-Magyarország XIII. vármegyének s öt kulcsos városának a katonai kihágások ellen Bercsenyi — mint országos főhadi biztos — közvetítésével orvoslást sürgető panaszos ügyiratai és ezek elintézései. Nagy kár, hogy elvesztek!

Ugyanezen teremben 8. sz. a. említettik még egy sárga atlaszból készült török mivű, hosszúkás levéltartó doboz. (Una theca longa, pro conservandis literis turcica, ex flavo attalico.« (?) Továbbá a grófnéhoz címzett némi levelek jeleztetnek:

»In scatula alba sub nro 12. Literae diversarum personarum missiles, Illustrissimae Dominae Comitissae Christinae Csáky sonantes antiquae « S ismét:

»In scatula sub nro 13. Literae eidem Comitissae sonantes,

¹⁾ Mikor t i. a gr. Homonnay-család férfiágának kihaltával az unghvári uradalomnak háromnegyedét gr. Bercsenyi Miklós a kir. kincstártól, 200,000 frtért megvette

²⁾ Értsd: Hód-Mező-Vásárhely — régi Bercsenyi — birtok.

quas a tribus suis maritis (gr. Erdődy Sándor kamaraelnök, gr. Draskovich Miklós országbíró és ifj. gr. Bercsényi Miklós) scriptas acquisivit habentur, cum nonnullis minutjs et crepudjs.«

Ezek után, több termen, köztük a 36 nagy régi olajfestményvel ékes »ebédlő palotán« áthaladva beérkezünk »in hypocausto Illustrissimi Domini Comitiss.« Gr. Bercsényi Miklós dolgozó szobája főúri díszszel vala berendezve. Aranyozott támlájú karszékek és francia kanapé a gróf címerével; két mozaik-mívű asztal, fehér alapon; az egyik szögletben egy művészi faragású, aranyos és cziradás ébenfa-szekrény, nyolcz fiókos; ajtókon és ablakokon vörös-zöld nagy, nehéz selyemfüggönyök; egy remekmívű ütő óra, mely havi naptárt is mutatott; (Horologium cum calendario menstruo) a drága kárpitos falakon tíz pompás olajfestmény, (egy a pócsi Szűz-Mária, remekvésetű aranyozott ezüstkeretben; kettő a gróf és grófnő arczképe; és hét részint ó-testamentomi, részint görög mythologiai jelenetet ábrázoló művészi kép). De mindenekfölött dísze volt e szobának pompás készületű íróasztal, aranyos díszítésekkel és fölötte aranyozott s vörösre fényezett könyvszekrényvel, a melyben a következő nagybecsű könyvtár találtatott — adjuk a leírást szorúl szóra, a mint van:

»Armarium scriptorium, instar pulpiti, inauratum; super quod Theca librorum inaurata et colore rubro decolorata. In qua continentur libri sequentes:

1. Primus. Physica curiosa Caspari Schotti.
2. Bonfinius Hungaricus.
3. Articuli Posonienses Anni 1681. (1687?)
4. Reichkunst, Antonj de Pluvinel.
5. Architectura Militaris, Germanico idiomate.
6. Architectura Civilis, Germanica.
7. Historia Nicolai Istvánffy.
8. Liber unus, ex parte manuscriptus.
9. Novus Orbis Regionum, Latinus.
10. Trophaeum Domus Eszterhazianae.
11. Frantishemius in Curcium.
12. Annulus memoriae Adami Veber.
13. Unus liber, ex parte manuscriptus.
14. Schola militaris moderna.

15. Georgy Andreae Bellesz Architectura, Germanica.
16. Chronologia Germanica Hieronimi Ortelli.
17. Nova et aucta Institutionum Isagoge medicarum Pauli de Szorbait.
18. Mercurii Gallo-Belgici Succenturiati Tomi septimi liber primus.
19. Christiani Functy Orbis hodie Imperantis breviarium.
20. Officium Iudicis, Joannis Baptistae Tschidrer.
21. Theatrum virtutis et gloriae, Boicae.
22. Mercury Gallo-Belgici Tomi 5-ti liber primus.
23. Curiosiora variarum scientiarum miscellanarum Patris (Martini) Szent-Iványi.
24. Alexy Pedemontani, de Secretis (natura e?)
25. Historiarum Galliae libri 18., auctore Gramondo.
26. Praecipua Dogmata bellica, Johannis de Billo.
27. Ars conversandi, Adami Véber.
28. Ars discurrendi, Adami Véber.
29. Sylvae vocabulorum Pars 2-da.
30. Mercury Gallo-Belgici Tomi octavi liber primus.
31. Epitome Rerum Hungaricarum Petri Ransani.
32. Secreta Jacobi Vechery medicinalia.
33. Johannis Baptistae Portae Neapolitanae Magiana naturalis.
34. Mercury Gallo-Belgici Tomus 2dus, libri quatuor.
35. Item, ejusdem Mercury Tomi 15. liber 2-dus.
36. Benedicti Heffterý Schola cordis.
37. Ministerium Cardinalis Mazarini.
38. Omnia opera Senecae.
39. De miraculosis Imaginibus B. V. Mariae.
40. Illustres Cardinales Richelius et Mazarinus.
41. Cornelý Agrippae Opera.
42. Caesaris Ripa, de virtutibus et vitýs, Germanice.
43. Augery Busbeguy (igy) opera.

44. Commentarius Turcici Imperij, ex officina Elzeveriana, Lugduni.
45. Ars Regia, Adami Véber.
46. Descriptio Daniae.
47. Descriptio Galliae.
48. Bethlenius, Historia de rebus Transylvanicis.
49. Gillius, de Bosphoro Traciensi.
50. Albertini Emblemata.
51. Antonj Legrand, Discursus de Secretis Naturae.
52. Barclay Argenis.
53. Item, aliud exemplar eiusdem.
54. Manuale Politicum, Vilhelmi ab Efferen.
55. Campus Martius.
56. Observationes Politicae, Zevkoczj.
57. Historica Narratio de progressu missionis apud Chinas.
58. Ravisj Textoris Theatrum Historicum et Politicum.
59. Antonj Netj, de Arte Vittraria.
60. Livj Decas tertia.
61. Paradisus animae, Jacobi Mello.
62. Exegesis Theologica Patris Christiani Hartman.
63. Tabulae Poëticae, decem Elegjs comprehensae.
64. Curtius, de rebus Alexandri, cum annotationibus Frainshemj.
65. De vita Turenne.
66. Beniaminis Prioli, de rebus Gallicis Libri nro 12.
67. Narrationum ridicularum Pars 2-da, in quatuor partibus incompacta.
68. Liber scriptus de somnjs.
69. Delineatio Fortalitorum Hungariae et Croatiae.
70. Historia Croatiae et Hungariae, Germanice.
71. Nebulo Nebulonum, seu Joco Seria.
72. Historia Hungarica, scripta.
-

Eddig a könyvjegyzék, mely tehát 72 tétel szám alatt 96 kötetet (sőt némely meg nem nevezett kötetszámú, ú. l. nagyobb terjedelmű munkákat tekintve, talán még ennél is többet) sorol elő, fájdalom elég hézagosan. Azonban így is nyerhetünk némi képet ezen különféle nyelveken írott s a tudomány annyi ágára és fajára kiterjedő könyvgyűjtemény tartalmi értékéről, s tulajdonosának ismeretköre tág voltáról. Mint a jegyzék mutatja több kézirat is volt e könyvtárban.

Nem tartjuk teljesen érdektelennek fölemlíteni a Bercsényinek ezen könyvszekrényes, aranyos íróasztalán talált két t i n t a t a r t ó t sem; melyek egyike valami díszes török mű, másika pedig érczmunka vala:

»Atramentarium Turcicum, panno viridi Anglicano impositum.« És:

»Atramentarium ex lamina, destructum.«

Tovább menve, a grófnő remek butorzatú salonjában találjuk egyebek közt a Bercsényi édes anyjáról rokon gr. Recheberg-Rothenthal családfát. (»Genealogia Familiae Rechpergianaee.«) E salonból ugyancsak a grófnőnek hálótermébe lépven, itt egy az ajtó mellett álló aranyozott vörös almáriomban, illetőleg ennek öt fiókjában ismét számos könyvet, kéziratot, diplomát, rajzokat, metszeteket, hímezett czímereket stb. lelt vala az összeíró bizottság, melyeket így vett föl a lajstromba:

»Diversae imagines in uno libro, vulgo Kupferstich, in usum pictorum.

Alter liber, pariter in usum pictorum. minor praecedenti.¹⁾

Liber clavi aperibilis, ab intus albam chartam habens. (Festő-albám?)

Liber praecatorius Germanicus, cum nigra coopertura, in capsula rubra Carmasinea.

Donationales pro Baronatu, Emerico Bercsényi collatae. (1639.)

Aliae Donationales pro titulo Comitatus, per Suam Matrem Sacram Leopoldum videlicet primum, Nicolao Bercsényi seniori collatae. (1687.)

¹⁾ Úgy látszik, hogy a grófnő műkedvelésből képirással is foglalkozott

Conscriptiones et Urbaria Bonorum Lónyaiensium.

Unum volumen turcicae chartae variegatae.

Unus fasciculus imaginum vulgo Kupferstich diversarum,
pro pictoribus.

Liber continens formulas pro arcolis hortorum.

Coelestis corona Hungariae, autore Paulo Estoras.

Duo frustra Pargamenae candidae.

Diversae florum formae in Regali papÿro.

Tegumentum pro mensa ex panno viridi, cum Insigni-
bus Comitis Bercsény et Familiae Rechpergiana
acu pictis.

Ptolomaeus parvus, Andreae Argoli.

Liber Germanicus scriptus, de Astris et Divinationibus.

Vita Joannis Tritenÿ Abbatis.

Item, alter Ptolomaeus Andreae Argoli.

Autore Joanne Baptistae Porta, liber Germanicus de
Secretis Domesticis.

Hieronimus Cardanus, de utilitate ex adver-
sis capienda.

Venus Murániensis, Ungarice. (Gyöngyössy.)

Liber magnus Planetarum Geomantÿ Phiso-
gnomi.

Jacobi Coreni Clypeus patientiae, hungarice.

Liber Secretorum Balthasar Schnurn.

Foenix, sine Joannes Keménius. (Gyöngyössy.)

Patris Lippay, Hortus Posoniensis.

Spirituale armamentarium, Hungarice.

Hortus Liliorum, Hungarice.

Liber Praecatorius de Passione Domini, ad Crucifixum in
Templo Patrum Minoritarum Viennae.

Certi ordinis, vulgo Crucier, per Imperatricem Eleonoram
instituti, Regulae.

Unus Liber scriptus, continens Articulos Anni 1659. item
aliquas medicinas.

Liber de Magia naturali animalium.

Opera Philippi Theophrasti, Germanica.

Liber Praecatorius Pázmánÿ Hungaricus, una cum
Thoma a Kempis, itidem Hungarico.

Liber Alegationis Hollandicae, Germanicus, ad Synarum (Chinarum) Imperatorem, Joannis Neuhoff.

Ruralis et domestica Oeconomia, Joannis Colleri.

Vita Sancti Emerici Ducis Hungariae.

Liber Praecatorius ad Beatam Virginem Mariam, Hungaricus, Amadé Judith.

Liber Praecatorius Sabathinus Pauli Esterházy ad B. V., Hungaricus.

Versus Beniczky. (Péter.)

Praxis Arithmetica.

Aliqua Comedia, Hungarica, manu scripta. (Mily végtelen kár, hogy elveszének!)

Epigrammata O ven y.

Cisio Hungaricus.

O e c o n o m i a Joannis Jacobi Agricolae.

Calendarium oeconomicum, Hungarice.

Szóval, ismét valami 50 különféle könyv, kézirat, rézmetset, családfa etc. — a gr. Bercsényi-féle könyv- s levéltárnak megannyi becses kiegészítő részei. S még ezekkel sem értünk véget. A grófnő hálóterméből nyílt a teljesen berendezett gyógyszer tára, a nemes úrnő speciális gondjai alatt. Ebben mindenféle orvosszerekkel telt nagyobb fajta 106 doboz, 157 nagyobb, 195 kisebb olajos és fluidumos üveg, 7 ónszelence és különféle festékekkel megtöltött 19 skatulya mellett a dolgozó-asztalon a következő könyvek feküdtek:

Magiae Naturalis (Vegytan) Wolffgangi Ildebrandiliber.

Liber medicinalis Comitissae, manu propria scriptus Hungaricus. (Ezen nagy érdekű kézirat megsemmisülése is irodalmi veszteség.)

Liber medicinalis et culinaris, impressus Graecy.

Georgica Curiosa, in duobus voluminibus.

Ducissae de Troppau Pomum granatum.

Curiosus liber de Pelle humana, medici Tobiae Fogl.

Ez a hét kötet szak-könyv őriztetett a gyógyszerárban. — A »conservatorium«-ban számtalan pompás kristály, porcellán, majolica, üveg s mindenféle edények, művek és szerek közt említetik ismét egy bronz-tintatartó is. (»Unum attramentarium ex lamina.«) A mennyiben egy tudományos könyvtárnak s nevezetesen a csillagászati könyvekkel is bírónak — a minő az unghvári is vala — szükséges kiegészítő része egy jó távcső: tehát annyiban följegyezhetjük, hogy Beresényiéknél ez sem hiányzott, — ott találtatván ezen iménti ércztintatartóval egy helyiségben »Una perspectiva magna.« Ugyanitt még egy kókusdióból készült tintatartó említetik: »Cistula atramentaria ex nuce, desuper auricalceis ornamentis adumbrata.«

Előfordulnak még továbbá egy a grófné pecsétével lezárt fiókban egyebek közt »Imagines in pergamena majores et minores nro 60.« Hogy festmények-e, vagy rézmetszetek? nem tudjuk. Továbbá két imádságos könyv, pompás kötésekben, úgy mint:

»Duo libri praecatorii. Unus latinus; habens fibulas argenteas. Alter autem in theca Carmasinea, scoffio aurea acupicta, habens cooperturam ex holoserico coeruleo, laminis filegran exornatam, pulchris figuris zománcezizatam.«

Ezt volna derék a mostani könyvészeti kiállításra felküldeni! Legalább emlékezete legyen fölújítva jelen közleményünkkel.

Egy más fiókban ismét egy ezüstkalamaris (immár az ötödik) találtatott, a gróf pecsétnyomójával, írőszerekkel, stb. ú. m.

»Cistula attramentaria tota ex argento, habens in cooperculo ab intus speculum, ab infra autem attramentarium cum theca pulveraria ex argento.

Sigillum Comitum, forfices et alias scripturae requisita et apothecae necessaria frusta nro 7.«

Végre még az unghvári jezsuiták rendházának könyvtárában is tömérdek holmije volt letéve gr. Beresényi Mik-

lósna k megőrzés végett; és pedig nemcsak nagyszámú és becsű ezüstneműk, hanem több láda és zsacska régi oklevél és levélis, melyek a lajstromban ekként említetnek:

»Cista Litera K. notata, diversis Literalibus Instrumentis, quae dicuntur ad Conventum S. Crucis de Lelesz spectare, plena, obsigillata.«

Ezek voltak tehát a leleszi convent leveles kincseiből a Thököly-idők zavaraiban nagyobb biztosság okáért Unghvár várába szállított ama pergamen-okmányok, a melyek egy részét a később császári kézre került vár német tüzérei ágyútöltésnél fojtásúlfelhasználták, — további részüket azonban a vár új ura, Bercsényi, barbarizmusoktól megmentette, tőlük elvévén, lepecsételvén és később a prémontreieknek Leleszre visszaadván. Kegyeletből, megmentőjükért ezen okmányok ma is »Bercsényi-acták« nak neveztetnek Leleszen, s az ottani irattár legrégebbi részét teszik.

De menjünk tovább:

»Cista Litera L. signata similis literalibus Instrumentis plena.«

»Item, unus sacculus similibus Literis plenis, pariter obsigillatus, in cistam Litera M. impositus.«

»Armariolum sub Litera N., continens aliquas antiquiores Literas missiles.«

Továbbá a jezsuitáknál volt még Bercsényinek kikölcsönözve egy nagy földabrosza és egy pár könyve, úgy mint a németül írott pótlajstrom szerint:

»An Büchern:

Der Atlas in grossen folio.

Bonfinius, in folio.

Theatrum Politicum, in 8 tavo.

Elvégre még egy idetartozó tárgy:

»Ein silbern Dintenfass und Streubüchs.« (Ez már a hatodik, — pedig csak a díszesebbek lajstromoztattak.)

És ezzel kijegyeztük a lajstromokból azt, a mi minket mint szakközlőnyt Bercsényi unghvári könyvtáráról érdekelhet. A levelek és oklevelek számát, ily fölületes összeirási lajstromok

után, mint a kamarai conscriptor urakéi természetesen még csak távulról sem határozhatjuk meg. Sőt biztos meghatározást a könyvtár kötetszámaról sem adhatunk; mindazáltal a föntebbiek után úgy körülbelől megállapíthatjuk, hogy gr. Bercesényi Miklós unghvári könyvtára 1701-ben, — tehát a mult század első évében, — összesen mintegy 270—300 kötetből állt vala. Magában nem nagy; hanem hazánk akkori magán-könyvtárait vizsgálva, azok között bizony terjedelemre nézve is számot tett — az európai tudományos irodalom különböző ágaiból származott jeles művekben pedig aránylag ritka gazdagságú, a mi gyűjtője szellemi emelkedettségét élénken mutatja.

Érdekes volna tudni, mennyivel szaporította könyvtárát Bercesényi gróf a következő tíz év alatt? A mit az 1711-iki lefoglalási lajstromoknak ezen 1701-iekkel való egybevetéséből meg lehetne tudni. Azonban, mi legalább, az unghvári vár és uradalomnak 1711-iki lajstromát nem ismerjük, a kir. kamarai levéltárban nincs, — talán az unghvári kincstári levéltárban maradt. Más szempontból is kívánatos volna fölkeresése és közzététele.

Hogy Bercesényi 1703—1711 között is, daczára a háború zivatarainak, gyarapította könyvtárát, az csaknem bizonyosnak mondható. Ugyanis többször tétetik említés a fejedelem vagy az ő számára Lengyelországon át a külföldről ládászámra érkezett új könyvekről, s neki a hazai sajtó termékeire is kiterjedett figyelme, (mint könyvtára mutatja.) És általában, Bercesényi, a hadvezér, annyira szeretett olvasni, hogy még táborában sem lehetett el jó könyvek nélkül. Birjuk Thornay Jánosnak, Bercesényi udvarmesterének 1708. június 24-kén a kis-kozmályi táboron kelt kimutatását az ura tábori társzekerein lévő portékákról és ebben nem minden érdekeltég nélkül olvashatjuk, hogy a 12-ik társzékér málháját képezte holmi élelmiszerek mellett: »sárga és fejér viaszgyertya nro 124; fejér viaszszövetnek nro 20; faolaj, — nro 3«, és — a mi a világhosszág szereinek méltó társa:

»M é l t ó s á g o s Ú r k ö n y v e s z ö l d l á d á c s k á j a.« Mely minden valószínűség szerint a gróf legkedvesebb olvasmányait és katonai térképeit tartalmazá.

Tehát Bercesényi még a hadi sátrak alatt is ráért s szere-

tett olvasgatni! Nemde egy kissé meglepően hangzik ez, az annyi barbársággal vádolt kurucz seregek fővezéréől? . . . De mikor hát ez a barbár fővezér a nagyszombati egyetemnek erővel katonákká felcsapni akaró ifjuságát visszakergette a tantermekbe: Csak tanuljanak tovább. úgy szolgálhatják majd egykor hasznosabban hazájukat! Bártfa városának pedig még a szomorú 1710-ik évben is megparancsolá, hogy tüstént szállásoltassa ki a katonaságot az iskolából — mert ez az ifjuság szellemi előmenetelére szánt épület.

Ne csudáljuk, hogy ilyen ember könyvbarát volt.

MAGYARORSZÁGI BENCZÉSEK EGY BIBLIOGRAPHIAI BECSŰ INVENTARIUMA 1508-ból.

Közli: **Dr. Csánki Dezső.**

A középkori Magyarország könyvészetének történetére vonatkozó adatokat lehetőleg teljesen összegyűjteni és feldolgozni — egyik főfeladata e szakfolyóiratnak. S e részben értékkel bírhat bármily csekély adalék is a szakértő előtt, kinek legtöbbször apró mozaik-darabokból kell egy-egy nagyobb képet összeállítania. Ily kisebb könyvészeti adalékokat tartalmaz az az összeírás az 1508-ik évből, a melyet e folyóirat hasábjain jelenleg bemutatni óhajtunk. A kérdéses okirat az országos levéltárból való, teljesen eredeti, az utolsó lapon két pecsét nyomait mutatja s ívrét alaku hat levélből áll, de a melyek közül csak három levél van beírva. Utóbbi időig a kincstári osztály »ecclesiastica« című gyűjteményében volt elhelyezve, mióta azonban az antemohácsianák az orsz. lltár valamennyi gyűjteményéből a ma már felállított diplomatikai levéltárban egyesítették, — a szóban levő oklevél a 21,890. dipl. llt. számot nyerte.

Ez összeírás nem szigoruan könyvjegyzék; vegyesen fordulnak elő benne mind ama tárgyak, a melyek egy-egy kolostornak vagyónát képezhetik, elkezdve a legértékesebb egyházi drágaságoktól, a szántóföldeken, szőlőkön, szarvasmarhákon és — jobbágyokon keresztül, itt-ott közbevetve pár könyvet is, le egészen a tálakig, botokig. Az alkalom, melynek az összeírás

eredménye volt, — magyarázza meg e körülményt. Miklós báttai és Thurzó György zalavári benedekrendi apátok megvizsgálják néhány benzés-kolostornak, mint: a somogyi, babocsai, hahóti, csatári, almádi, béli, koppán-monostori, tatai, lekéri, kolosi és szalkainak összes vagyonát, — hogy minő okon, nincs megmondva, de úgy látszik azért, mert egyik másik kolostornak nem a legjobb híre járt; így pl. a béli monostorról azt mondja a registrum, hogy annak vagyonát az előbbi apát részben eltékozolta. Különben is az ezen időben alásülyedt egyházi élet s az országban levő összes benedekrendiek meglazult fegyelmi állapota, némely apátok kapzsisága és tékozlása s ezzel szemben az új pannonhalmi apát erélyes fellépése¹⁾ eléggé magyarázzák e vizsgálat létrejöttét.

A nevezett monostorok összes vagyonállományáról levén szó. ily úton kerülnek az inventariumba, mint a két apát ír szemében többé kevésbé értékes dolgok: a könyvek is. De míg más hasonló középkori összeírásoknál a könyvek rendszerint a többi tárgyaktól elválasztva — külön iratnak le, a szóban levő inventarium össze-vissza, minden rendszer nélkül dob közéje a többi tárgyaknak egy vagy több könyvet. Így pl. a csatári monostor javainak leírásánál a lovak, sertések és szőlőskertek után következik sorrendben a két mise-könyv s közvetlen ezek után a halastavak s a monostor malma. E körülmény azt mutatja, hogy ily helyen könyvgyűjteményt nem igen kereshetünk, mert szinte emlékezetből látszanak felírni mindent. Más monostornál az a tény nyer újabb megerősítést az összeírás rendszertelenségéből, hogy a könyveket mint értékes dolgokat, az egyházi ruhákkal, drágaságokkal és más értékes ingóságokkal együtt őrizték.²⁾

De voltak kevésbé értékes könyvek is, a melyekkel a vizsgálatot tartó apátok nem sokat látszanak törődni. Mert míg a missalékat, gradualékat, evangeliumokat, breviariumokat szám vagy kötet szerint feljegyzik, másutt ilyféle kitételeket használnak: »viginti quinque diversi libri«, vagy: »diversi libri vetusti

¹⁾ Halbik Cyprián. A benedekrendiek 1880. évi névtárában. LIII. 1.

²⁾ Mindenestre ama rendszertelenség mintegy követeli, hogy az egész leltárat úgy a mint van: egészben tegyük közzé. Ha — a mit a bizottság nem tett — mi kiválogatnók belőle a könyveket, értelmét esonkitanók meg eme, összeállításában még érdekesebb registrumnak.

multi.« Hogy pl. az utóbbi kitétel alatt szám szerint hány könyvet kelljen értenünk,¹⁾ nehéz volna meghatározni; úgy látszik, hogy ha nagyobb volt a tömege a könyvgyűjteménynek, nem fáradoztak azzal, hogy megolvassák, még kevésbé, hogy címök szerint felsorolják a benne levő könyveket. Pedig nyilvánvaló, hogy az ilyen »libri vetusti multi« alatt nagyrészt kéziratokat kell értenünk, mert a könyvnyomtatás még fiatalabb találmány volt 1508 ban, semhogy oly sok lett volna már a kolostorokban a nyomtatott könyvek száma, vagy hogy a nyomtatott könyvet »régi« nek mondhatták volna.

A felsorolt könyvek közt különben több nyomtatottat találunk s e részben a bizottság mégis tett megkülönböztetést, úgy hogy a »nyomtatott« jelzővel el nem látott könyveket kéziratoknak tekinthetjük.

Tartalmukra nézve az előszámlált könyvek nagyrészt egyháziak és vallásosak, de vannak másfélék is. Így pl. a bakonybéli monostornak — a registrum adatai szerint — gazdag könyvtárában két »liber cronicarum«-ot, a lekéri monostor könyvei közt pedig egy »cronica hungarorum«-ot találunk. Előbbiről mondja a registrum, hogy nyomtatott volt. Úgy látszik, hogy az utóbbi sem volt kézirat, s hogy bennök az u. n. budai, vagy a Thuróczy-féle krónikával van dolgunk, melyek mindenike nyomtatásban közkezen forgott már a 15-ik század utolsó évtizedeiben.

Kiválóan érdekes a béli monostor könyvei közt felsorolt »liber ewangeliorum«, melyről az inventarium azt állítja, hogy »ut fertur« István király nejeé volt. Hogy melyik István nejeé, elfeledi megmondani. Úgy látszik azonban, hogy Gizellára, Szent-István király nejeére czéloz. Gizella hívta volna be ugyanis²⁾ Guntherust, egy vele vérrokon és szent élete miatt különösen híres nieder-alteichi (Bajorország) benedictinust, hogy Bakony-Bélben letelepedjék, a hol aztán 1037 ben a kolostort megalapította. — E könyvbe volt egyszersmind belemásolva a monostor alapító levele is. Különben az érdekes leltár szóról szóra így hangzik :

¹⁾ A lajstrom legnagyobb tétele 25 könyvet említ, ebből következtethetjük, hogy az általánosan »libri diversi multi« cím alatt felsorolt könyvek száma, a megolvasótnaknál nagyobb volt. Mindenesetre pedig volt legalább 25, ezért az illető tételeknél ezt a számot vettük zsinórmértékül.

²⁾ Fuxhoffer-Czínár : Monasteriologia. I. 158. l.

In nomine domini amen. Registrum sive Inventarium bonorum et Rerum certorum Monasteriorum ordinis Sancti Benedicti in regno Hungarie existencium tempore visitationis Dominorum Abbatum Nicolai de Batha et Gregorii Thurzo de Zalawar visitorum anno domini millesimo quingentesimo octavo factum.

Bona et res Monasterii Beati Egidii de Simigo sunt in Inventario ipsius Monasterii reuisa et omnia in eodem Inventario descriptiue contenta sane reperta. Ideo Nos visitatores prescripti, manus nostras in testimonium huius ad idem monasterii inventarium apposuimus.

Bona autem Monasteriorum de Babocha et Sancte Crucis iuxta fluium Mwra similiter per nos sunt reuisa et abbatibus ipsorum monasteriorum modernis ad capitulum generale proxime affuturum in Registris ipsorum descripta ad importandum commissa.

Bona autem et res Monasterii de Hahoth sunt ista infra scripta videlicet :

- Boues duo
- Vinee due
- Equi duo
- 1-3. Missalia tria
- Casule tres meliores
- octo autem deteriores
- Quinque Calices argentei
- duo autem cuprei
- Una crux argentea.
- Item una tabula nuda in triginta nouem locis diuersas sanctorum reliquias in se continens, hoc Monasterium de Hahoth tempore moderni Abbatis Mathei prescriptas res habuit.

Monasterii de Chataar Res et bona sunt ista videlicet :

- Calices argentei et deaurati tres
- Casule simplices et vetuste quinque
- Coloni siue Jobagiones duodecim
- Equi tres
- Bos unus, vacce autem due

Porci duo

Vinee due.

4—5. Missalia duo

Piscina una

Molendinum unum tempore abbatis Johannis Zalay.

Inuentarium bonorum et rerum Monasterii Sancti Saluatoris de K a p a r n a k per Nos visitatores prescriptum est similiter reuisum et omnia in ipso contenta sunt reperta et ultra bona illa per modernum abbatem Dominum Paulum sunt in argenteis ac ecclesie variis ornamentis competenter augmentata, que omnia Conuentus illius loci ut moris est possidet custode mediante unacum sigillo conuentus, cuius sigilli municio tribus distinctis clauibus est vallata unam habet predictus dominus abbas et reliquias duas custos et conuentus.

Inuentarium bonorum Monasterii Beate Marie Virginis de A l m a d est istud:

Una crux argentea deaurata continens in se duas cruces

Una crux parua argentea habens paruam crucifixum in se

Unum pectorale quadratum in cathena argentea deaurata

Una monstrancia argentea perspicua ad processionem in die corporis Christi fienda aptissima

Duo Candelabra argentea et pro parte deaurata

Unum Tintinabulum argenteum

Una pixis argentea pro solempnitate abbatis facta

Unum par ampularum argentearum

Unum Turribulum argenteum

Una Infula laminis facta vetusta quidem et paruis gemmis ornata tres lapides in se continentes

Unus baculus pastoralis ligneus caput habens in cupro factum

Quinque calices deaurati, quatuor cuprei unus argenteus

Sex casule meliores et sex simpliciores

Due dalmatice et due Cappe chorales

Tria ornamenta altarium et unum simplex.

6—7. Tria Missalia impressa

8. Una biblia in tribus voluminibus scriptis (!)

Una pixis argentea pro conseruatione Sacramenti in
modum Monstrancie facta

Uille siue possessiones quatuor

Una Werestho habens colonos XXVI

Secunda Apathÿ » » XVIII

Tertia Hathatk » » XIII

Quarta Gyewr » » VI

Item una alia parua uilla sub uilla Apathÿ habens

Jobagiones III, in toto sunt coloni sexaginta septem

Septem Molendina ad monasterium pertinentia

Boues arabiles octo, uacce due, vituli duo, porci ma-
iores sexaginta

Uinee quinque.

Bona autem Monasterii beati Mauricii de Beel ipse mo-
derna abbatis Jacobi sunt solummodo infrascripta reperta, alia
autem omnia per Blasium abbatem suum antecessorem dissipata,
in alio registro plene descripta:

Tres casule, una uiridi coloris, alia albi coloris, tertia
rubei coloris et roseis floribus decorate

Nouem casule vetuste

Dalmaticarum paria tria

Cappe chorales quinque

Ornamenta altarium sex

9—16. Missalia noua et uetera octo.

17. Unum pontificale.

18—19. Duo libri Cronicarum impressi.

20. Unus liber Evangeliorum ut fertur con-
sortis Stephani Regis, continens eci-
am in se priuilegia ipsius Monasterii.

21—22. Due lombardice historie in duobus libris.

23—24. Duo uolumina sermonum discipuli.

26—50. Unum uolumen moralium beati Gregorii,
alii autem libri uetusti multi.

Tria tapecia

Una media pars unius tapeti alius, per dominum Gre-
gorium Labathlani illi monasterio donati, ex cuius
medietate dictus Blasius abbas fecit fieri cuidam
fatuo tunicam

Quinque calices, quorum unus habet picarium aureum
residui argentei deaurati

Una monstrancia argentea deaurata pro sacramenti
conseruacionem

Una crux argentea processionalis

Una monstrancia parua argentea deaurata pro proces-
sione in die corporis Christi

Una Infula

Duo candelabra de cupro, priuilegia origi-
nalia monasterii non sunt reperta
nisi in prescripto Ewangeliario
paria.

Bona Monasterii Beate Marie Virginis de Koppán Mo-
nosta sunt ista:

Duo boues

Ornamenta sacerdotalia octo, unum rubeum de Ka-
muka Razina diversi coloris

Quinque calices cuprei deaurati

Unus calix argenteus deauratus

Octo casule vetuste

Quinque alie casule meliores

51—52. Duo missalia in pergamento

53. Unum missale impressum

Una crux parua argentea nuda

Septem ornamenta altaria

54. Unum Breuiarium in duobus uolumi-
nibus

55 —80. Viginti quinque diuersi libri

Una infula cum baculo

Quinque anuli argentei

Monasterii de Thatha Res et bona:

Quinque calices argentei cum pathenis

Duo calices cuprei

Una manus argentea

Due cruces parue argentee deaurate

Una alia crux partim cuprea partim argentea deaurata

Una pixis pro conseruatione reliquiarum cuprea et
in superficie deaurata

Una infula gemmata et quibusdam lapidibus decorata
Due alie Infule vetuste una alba alia cum lapidibus
decorata

Unus anulus deauratus

Due cirothece

Unus agnus dei deauratus

Unus baculus pastoralis in una parte argenteus in re-
liquis uero partibus cupreus et in superficie de-
auratus

Una casula purpurea bona deaurata gemmis et lapi-
dibus decorata

Due alie vetuste casule purpuree rubre

Tres alie casule de Kamuka Razina diuersi coloris

Una cappa de damasco cuius pars anterior est rubei
coloris

Duo Tapezia simplicia

Unum puluinar de c h o r e o aliud de lino siue de
tela

Una lectica de coreo alia de ligno

Quatuor scultelle plumbee

Unus canterus stanneus unius medie pinthe

Unum vetus paplan

Septem boues

Quinque uacce, duodecim porci, vasa parua et magna
uiginti nouem

Unus iuuenus

Oues centum et uiginti quinque

Equaces cum pullis sex, porci triginta tres

81—82. D u o M i s s a l i a i m p r e s s a

83—84. U n u m B r e u i a r i u m J u s t i n e n s e a l i u d
M e l l i c e n s e

Unum Molendinum duarum rotarum

Unus ortus una piscina

Decime duorum colonorum de ouibus

Bona Monasterii de L e k e e r.

Tres calices cuprei

Due Infule satis simplices

Due calices meliores

- Tres autem uetustiores
 Duo anuli cuprei
 Unum pectorale
 Unum horologium paruum aliud magnum
 Duo boues
 85—86. Duo Missalia unum in pergamento, aliud
 impressum
 87—88. Unus Antiphonarius unum Graduale
 Una Monstrancia quinque florenis impignorata apud
 uillicos ecclesie wezeken
 Unus baculus pastoralis similiter impignoratus apud
 aurificem Strigonii
 Duo Tapezia
 Quatuor lectice cum choreis
 Tria puluinaria
 Unum carpith in circuitu mense
 Uiginti coloni
 Unum Molendinum trium Rotarum Anthonio Garay
 canonico Strigoniensi alinearum
 Due uacce cum duobus uitulis
 Tres Iuenci trium annotum
 Quindecim porci unus equus
 Unus currus ferreus uetustus
 89. Sermones discipuli in uno uolumine
 90. Cronica hungarorum
 Quinque scultelle stannice minores quatuor uero minores (igy)
 Quinque disci stannei
 Unum morderium cuprum, quatuor caldaria parua et
 uetusta.
 Bona Monasterii Sancti Benedicti de iuxta
 Gron non sunt scripta, quia omnia possident seculares.
 Res Monasterii Beate Marie Uirginis de Kolos.
 Duo calices argentei deaurati pedes cupreos habentes
 Due casule meliores
 Due uero uiliores
 Una crux argentea

- 91—93. Unum Missale scriptum, duo autem impressa.
- 94—118. Diversi libri vetusti multi
Jobagiones triginta duo
Vacce cum vitulis septem, porci duodecim.
Bona Monasterii Sancti Benedicti martyris de Zalka.
Quinque uille
Prima uilla Abbatis habet colonos sedecim
Alia Ugesd habet Jobagiones octo
Tercia Zlechow etiam colonos habet octo
Quarta pyechoph habet colonos sedecim
Quinta sub Monasterio habet duos colonos
Vacce quatuor, fenile unum sub Monasterio, una piscina similiter sub Monasterio
Pecora decem
Porci duodecim
Duo calices argentei unus cupreus
Quinque casule una rubra de damasco
Secunda uiridi coloris similiter de damasco, tertia etiam viridis, quarta crocei coloris
Quinta viridis coloris cum singulis attinenciis ad ipsas pertinentibus
Una crux cuprea deaurata lapides habens crystallinum (igy)
- 119—120. Duo psalteria in pergamento ordinis Cisterciensium
- 121—122. Duo gradualia ordinis eiusdem
- 123—124. Duo antiphonaria ordinis eiusdem
- 125—126. Missalia similiter duo, unum Strigoniense aliud Sancti Bernhardi ordinis
Due mappule
127. Regula Sancti Benedicti cum vita beatorum Andree et Benedicti
Duo puluinaria
Disci stannei duodecim
Quatuor scultelle parue similiter stannice
Unum caldare magnum ad braxandam cereuisiam
Unum Morderium cuprum

Armarium unum ligneum
 Una cista magna in ecclesia
 Pomerium unum optimum
 Due lectice
 Tres mense
 Duo baculi pastorales solum capita cuprea habentes
 Una peluis cuprea
 Unus canterius stanneus unius medie mensure
 Duo aluci apum
 Due pixides Zakalos uocate.

ADATOK ERDÉLYI IRÓK NÉVTÁRÁHOZ A XVII—XVIII. SZÁZADBAN.

I.

Hogy az erdélyi magyar írók szűkebb hazájok multját az irodalommal megismertessék, hosszas politikai külön-létök s belső irodalmi viszonyaik teszik szükségessé. Ez volt döntő indoka az erdélyi múzeum-alapításnak is, hogy ott a kis haza-rész ismeretére szükséges létező adatok a lehetőségig egybegyűjtve, fölhasználásra készen álljanak. Az anyaország távol élő s az ottani adatokhoz nehezebben jutó íróitól méltányosan alig várható, hogy a mi első sorban minket érdekel és így szorosán véve, a mi teendők, ők végezzék el.

A másik fontos tekintet az ottani százszok önelszigetelése s egészen külön német irodalmi munkálkodása. Nem akarnak ők semmi irodalmi közösséget velünk. Ők egy kis darab inclávélt Németország a magyar királyföldön: Magyarország állami egységét ignorálják, az ő külön hazájok ma is Siebenbürgen, abban a Sachsenland otthon-uk, beszéd, zene, irodalom, szellem, érzület, műveltség, jövő iránti aspiratiojuk mind német. Így volt ez régebben is, midőn az osztrák-ház alá jutott Erdély, így van ma s lesz hihetően ezután is. Ők Erdélyt szívökben a nagy Németország provinciájának tartják, miután a kiegyezés óta osztrák nem lehet.

Ez teszi kötelességévé az ott élő magyarságnak nem-

zeti öntudata föntartását s a magyar irodalom jogainak érvényesítését.

A biographia-irodalom minden nemzet irodalmának egyik lényeges alkatrésze, mert a kikkel ez foglalkozik, azok a műveltség kijelölt képviselői. Csodálatos az erdélyi szász íróknak e tekintetben való éber gondossága. Ha végig nézünk a kis ország irodalomtörténetén, látni fogjuk, hogy közöttük az irodalom ez ágának a magyar tudósok által kezdeményezése óta mindig igen sokan foglalkoztak biographiai adatok gyűjtésével és kiadásával, el annnyira, hogy a ki felületesen vizsgálná a dolgot, azt kellene mondania, hogy aránylag legtöbb tanult és író embert állítanak elő.

Ilyen például Seivert műve,¹⁾ ilyen tartalmuak részben a *Siebenbürgische Quartalschrift*²⁾ és *Siebenbürgische Provinzialblätter*³⁾ című folyóiratuk, továbbá az *Archiv*⁴⁾ és *Magazin*⁵⁾ címűek, ilyen végre a Trausch három kötetes nagy műve⁶⁾, melyekben a legcsekélyebb tudományos érdemű és irodalmi munkásságú szász iskola rectornak, papnak és tanárnak élete és munkássága valóságos minutiozus gondossággal össze van gyűjtve és örökítve. S az a nevezetes, hogy ők minden tudós író, a kiről azt állítják, vagy állította az illető, hogy atyja vagy egykor ő is szász volt, ha soha egy német munkát nem irt is, vagy ha egész életében magyarnak vallotta magát, mind magukéinak vindikálják. Így Heltai Gáspárt és Dávid Ferenczet, a kik a magyar nyomdászat és irodalom lelkes megalapítói Kolozsvárott s a kiket a magyar király és nemzet emelt az írói dicsőség fényes magaslatára, a szász biographusok saját tudósaik közé sorozzák, magukéinak követelik.

¹⁾ Johann Seivert: *Nachrichten von Siebenbürgischen Gelehrten und ihren Schriften*. Pressburg, 1785. 8°.

²⁾ Megjelent Nagy-Szebenben 8-drétben 1790-től 1798-ig 1—6 kötetben.

³⁾ Megjelent Nagy-Szebenben 8-drétben 1805-től 1824-ig 1—5 kötetben.

⁴⁾ *Archiv für Siebenbürgische Landeskunde*. Hermannstadt, 1843—1846. 8°. Neue Folge: 1853—1882-ig.

⁵⁾ *Magasin für Geschichte, Literatur und aller Denk und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens*. Kronstadt, Anton Kurz 1844—1846. 8°. Neue Folge: Kronstadt, 1859. stb.

⁶⁾ *Schriftsteller-Lexicon, oder biographisch-literarische Denkblätter der Siebenbürger Deutschen*. Von Joseph Trausch. Kronstadt, I. köt. 1868, II. 1870., III. 1871.

Nem hijában mondják, hogy a német rendszerfeltaláló, professori, tudákos nemzet, mert valóban ezen természeti hajlam a szászokban is meg van. Babrálni a könyvekben, böngészni, adatokat kutatni, írni és kivált compilálni jobban mint ők nem igen lehet. A szászoknak most is akkora tudományos és irodalmi productiója, hogy bámulatot költ. A magyar királyoktól s fejedelmektől nekik ajándékozott egykori r. kath. egyházi birtokok, uradalmak és dézsmaváltság jövedelméből természetesen ki is lehet nyomtatni. S hogy ők egész Erdélyt nem germanizálták, csak kettőnek tulajdonítható; e g y i k az, hogy itt nálunk, sem őket, sem nyelvöket nem igen kedvelik; ezenkívül ők a természettől közepszerű észszel vannak megáldva; hétszáz éves létök alatt egyetlen valódi szász lángész sem tudott fajukból előállani; m á s i k az, hogy a magyar bizonyos eredeti genialitással s magát kedveltető modorral bír, míg a szász nem rokenszenves, utánozni szeret, s vert úton jár — olyan kis polgári egész lénye.

A biographiai-irodalomban is két magyar az uttörő, a kiknek példája a szászokban a verseny ösztönét fölébresztette: Bod Péter és Benkő József, ez a két hatalmas alkotó eszű tudós, a kiknek, ha művei korukban megjelenhettek volna, ma a magyarországi irodalom legelső helyein állna nevök. De őket koruk nem méltányolta, legbecsesebb műveik kéziratban maradtak s így nem gyakorolták korukra azon hatást, nem részesültek azon elismerésben, a mit érdemeltek volna. Gróf Mikó mindkettőnek emléket emelt jeles műveiben,¹⁾ azokban megolvashatók rendkívüli munkásságuk kiadott és kiadatlan irodalmi termékei s azok tudományi értéke.

Bod Péter műve, a *Magyar Athenas*²⁾ 1766. jelent meg, Benkőé, a *Transsilvania*³⁾ 1778-ban, a *Milkovia*⁴⁾

¹⁾ Gróf Mikó Imre: *Bod Péter Élete és Munkái*. Budapesti Szemle, Pest, 1862. XV. kötet 233–255. II. 1863. XVI. köt 3 lap stb.

Benkő József Élete és Munkái. Pest, 1867. 8-rét 1–345 ll.

²⁾ *Magyar Athenas* stb. Nyomatott 1766. 8-drét. [Helye nincs kitéve, de gr. Mikó megállapítása szerint Szebenben nyomatott Lásd: *Budapesti Szemle*, 1862. 15-ik kötet 254. l.]

³⁾ *Transsilvania . . . Pars Prior, sive Generalis, Vienne, 1788. 8°. Tom. I. és II.*

⁴⁾ *Milkovia* stb. Viennae, 1788. 8°. Tom. I. és II.

1781-ben. Mindhárom biographiai tartalmu, az első egészen és kizárólag, a két utolsó csak részben szorványosan. S mintha a két jeles magyar tudósban, kik az erdélyi biographia-irodalom megalapítói, a nemzeti irodalom életfája egészen kitermette volna magát, száz év eltelése alatt ily forma magyar munka Benkő Károly és Orbán Balázs: *Székelyföld Leírásán* kívül több nyilvánosságra nem jött. Sőt — a mi épen elszomorító — Benkőnek egy ily tárgyú kitűnő műve¹⁾, mely a magyar, székely és Királyföld (szászoktól lakott föld) s különösen a székelységnek székeként és faluként való történelmi, földrajzi, statistikai leírását s bő ismertetését foglalta magában, kiadót nem találván: számos példányban leiratva kéziratban maradt s csak a nagy könyvtárakban és egy-két tudósnál megtalálható. A kivételt képező két mű, valamint Kőváry *Leírásai* is nem biographiai tartalmuak.

Bodnál és Benkőnél nem vehető észre szűkkeblűség, mint szász tudósainkon. Ők Erdély összes lakosait figyelmők s munkájok körébe vonták; egyenlő rokonszenvvel kutatták fel bármely nemzetiségű jelesnek élete és munkássága bizonyító adatait; hazafinak tartották őket s a tudomány oly hívének, a ki becsületet szerez az országnak. Valóban jól esik az embernek oly önzetlennek s liberalisnak tudni a magyar nemzeti jellemet még az irodalomban is, mint a minő önző és kizáró sok szász.

De azért, hogy a magyarok biographiai gyűjteményeket s könyveket nem adtak ki, ne képzelje az olvasó, hogy nem művelték e tért, nem dolgoztak, s a tudósok és munkálkodó írók s más jelesek élete iránt nem érdeklődtek, biographiájok adatait nem gyűjtögették. Sőt most is épen magyarok voltak azok, a kiknek évtizedekre menő munkássága s izzadása gyümölcseit szász tudósok felhasználták, s azokat, a kiktől gyűjteményök nagy részét kapták, alig említve meg, maguknak írói hırnevet s nemzetök és az irodalmi világ előtt tisztességet szereztek.

Két halhatlan emlékezetű tudós és lelkes gyűjtője s munkása volt Erdélyben a magyar irodalomnak e század derekán: gróf Kemény József és Mike Sándor. Ezek a magyar tudomány

¹⁾ *Transsilvania . . . . . Pars Secunda sive Specialis* stb. Lásd jellemző ismertetését gr. Mikó idézett művében.

és irodalom egész mezejét művelés alá vették, gyűjtésök körébe foglalták, még pedig úgy a nyomtatott irodalom, mint a kézirati és oklevéli rész összes tárgyait. Egyebektől elvonatkozva, itt csak biographiai és könyvészeti munkásságokról szólnak, és pedig először az elsőről.

Gróf Kemény, azon drága gyűjteménye, melyből az erdélyi múzeum főleg alapult, tömérdek biographiai és könyvészeti anyagot tartalmaz. Ungaricumainak száma tömérdek, mondhatni, a XVI—XVII—XVIII-ik századból csaknem teljes. A magyar scriptorok szintén. Van gazdag genealogiai és pecsét- vagyis címergyűjtemény benne. Az erdélyi, magyar és szász tudósokról bő és rendezett adatok kötetei. Nagy számú szomorújelentés. Halotti beszédekből 4-rét és 8-rét alakú vaskos kötetek. Sirkő- és emlékfeliratok, törvényszékek ítéletei, családfák leszármazásai, stb. stb.

Mike Sándornak szintily tárgyú, ezen Múzeumnak tett adományában legnagyobb becsű a: »**SZEMÉLYEK**« című, az ABC rende szerint 25 kötetre osztott biographiai gyűjteménye, a melyben minden erdélyi nevezetesebb embernek életét, polgári állását, családi viszonyait, irodalmi vagy más közmunkásságát születését és halálát illető adatok, följegyzések, stb. együvé vannak gyűjtve s nevek első betűje alatt feltalálhatók; valamint nevezetes 4-rét és 8-rétű halotti beszédgyűjteménye, a mit azonban magának tartván meg, halála után a székely-keresztúri unitárius középtanoda birtokába került, részint ajándékol, részint vételképen.

Azért közlöm ezeket, hogy biographia-irodalmunk művelőinek a kutatást és adatszerzést könnyebbé tegyem. Sokszor bámultam rajta, hogy különben igen tudományos férfiak, mennyire megakadnak tudományos eszmecserében és ismeretekben, míhelyt erdélyi írókra s nevezetes emberekre jó a sor. Többet tudnak a német, francia, angol és más nemzetek irodalmi jeleseiről, mint a magyar korona egyik kiegészítő része magyar nemzetiségű tudósairól. Nem rég történt velem, hogy egy szorgalmas buvár oly kérdéseket tett hozzám erdélyi írók felől, hogy elbámultam rajta. Feleltem némi tájékozást adva, ő válaszában még inkább felfedezte nagy járatlanságát mindenben, a mi erdélyi; a mit én megsokalva, s látva, hogy kész dolgot látszik tőlem kívánni,

egy utolsó terjedelmes felvilágosítással, a levelezést vele megszakítottam.

Még Trausch előbb említett művéről kell némi fölvilágosítást adnom.

Ő amaz adatainak egy részét régebbi szász és magyar íróktól vette; a másikat gróf Kemény József gazdag gyűjteményéből és Mike Sándoréból. Egy pár év nyarán Brassóból Kolozsvárra ment át, a Kemény-gyűjtemény a Múzeum megalapításaig Mike gondviselése alatt volt; Trausch akkor másolta le a gróf szász tudósokat illető kéziratát s Mike gyűjtéseit is. Fáradtak az elsők, kiadta az utóbbi. Nem szükköblüség mondatja ezt velem. Mindkét tudós gyűjtőnek elve az volt: nem az a fő, ki adja közre a hasznos dolgot, hanem hogy az közre adva legyen, s az egyénnél eltemetve levő sőt meghalt tudományi anyag ezáltal közbirtokká váljék. Én is közkincsnek tartom a tudást s egyed-áruskodni nem szeretek; adok szívesen adatokat — a mennyiben lehetséges, s a mit másoktól kapok, nyilvánosan elismerem s megköszönöm; de jellemezni akartam némely szász tudóst s igazolni magyar honfitársaimat, hogy biographiai irodalmunkat újabb időben kiadványokkal miért nem gazdagították, s a Bod és Benkő által oly fényes sikerrel megkezdett munkát az általuk megkezdett módon miért nem folytatták.

Erdély előbb említett két bűvárának XVII—XVIII. század halotti beszédgyűjteményei tartalmát ezekből kívánom én a magyar biographiai és könyvészeti irodalom művelőinek e helyen használatára bocsátani. Több százra mennek az azokban levő prédikációk és oratiók, 4-rétbe osztva és be-kötve. Gróf Kemény tárgymutatójának alapelve az, hogy a szónokok és tudós írók összes beszédeit nevök alá csoportosítja s így első tekintetre látszik: melyik mily népszerű és mennyire kitűnő volt? hány beszéde nyomtatott ki? mily társadalmi állásuak felett beszélt? E tekintetben ez czélszerű; de nem czélszerű az, hogy a beszédek szét vannak osztva. Mikének más a rendszere. Nála a halott neve után van sorozva valamennyi szónok beszéde, bár hány beszélt, mindeniké. Ez a halottnak érdemes-voltát s társadalmi magas állását mutatja; mert minél nagyobb volt valaki, annál nagyobb halotti tisztességben részesült. Voltak olyak, a kik felett hét—tizféle beszéd és dicsverselés tartatott. E két gyűjtemény tehát egy szép kis irodalmat képez. Gróf Ke-

mény rendszere szerint a tárgymutatóban a megtiszteltnek csak vezeték neve iratott ki, de meg van jelölve az, hogy melyik kötetben fordul elő. Mikénél a kötetre hiányos az utalás, de kimerítő a halottnak neve. néha a férj vagy nő élettársai is meg vannak jegyezve; ezenkívül részletezve van: kik szónokoltak? mily sorban? magyar vagy latin nyelven? beszédet vagy prédikációt mondtak? verset vagy bucsúztatót tartottak? néha még a genealogiát is eléadták és kinyomatták. Ez rendkívül fontos irodalomtörténeti és bibliographiai szempontból. Ezekből az is kiderül, hogy nem egyszer a legnagyobb ranguak tartottak főrangu honfitársaik felett panegyrist, szavaltak verseket, mondtak polgári beszédeket, és pedig kitűnő honfiak és honleányok felett egyformán. E gyűjtemények tehát több íróval és alkalmi verselővel gazdagítják irodalomtörténetünket: ilyenek gróf Teleki József és Ádám, gr. Kendefi Elek, Dániel István, b. Nalácsi István, b. Vay Dániel, b. Kemény Simon és mások.

Lehet közlésebben apróbb tévedés, de lényegében mindez való. A kik tehát történetet írnak, a kik ez vagy amaz egyén iránt érdeklődnek, a ki ennek vagy annak a férfinak vagy nőnek életiratát dolgozza, egy vagy más nemzetség genealogiájára kutat, s itt a létezett egyén nevét említve találja, biztos lehet, hogy róla e gyűjteményekben hiteles adatokra talál, csak az illető kötet jelenlegi könyvkatalogusi számát kell megtudnia; sőt kivált a Mike-gyűjteménynek adatait, így is, amint itt közölve vannak, biztosan feldolgozhatja.

Azt hiszem, a rámutatás sokat könnyít a munkán

Tán nem szükséges e halotti beszédgyűjtemények tartalma, biographiai és könyvészeti jelentőségéről többet szólnom. Tudva van, hogy azoknak gyakran már czime az illetőnek korát, hivatali állását, érdemeit, jellemét s olykor egész életfolyását, a bezáró rész családi és nemzetségi egybeköttetéseit s a közvélemény ítéletét, néha a halotti bucsúztatók egész nemzetségi leszármazását, az olykor epilógusként vagy bucsúztató gyanánt mellékelt dicsőítő vagy szomorú versezetek élete hasznosságát stb. szokták magukba foglalni. A ki valaha életiratot írt, tudja ezek becsét.

Ez előzmények után átmegegyek magukra az ismertetendő tárgymutatókra.

I.

Gróf Kemény József gyűjteményéről.

Ennek czíme ez: »Index Auctorum ad meum »Halotti Beszédék Tára« in 4°.«

- Ajtai A. Mihály. 1747. Bánfi. II.
 — — — 1756. Josika. IX.
 — — — 1740. Kendei. XII.
 — — — 1768. Teleki. XVIII.
 — — — 1732. Teleki XVII.
 — — — 1751. Alvinczi. I.
 — — — 1771. Gyulai. VIII.
 — — — 1758. Teleki. XVII.
- Ajtai István. 1750. Csepregi. VI.
 Abany János. 1624. X.
 Abacs H. János. 1768. Teleki. XVIII.
 — — — 1787. Salánki. XVI.
 Abacs Márton. 1768. Teleki. XVIII.
 — — — 1763. Hermányi. VIII.
 Akon Ferencz. 1769. Páldi. XIV.
 — — — 1768. Csomos. VI.
 — — — 1776. Teleki. VIII.
 — — — 1770. Vay. XX.
 — — — 1767. Verestói. XX.
- Aly Mihály. 1624. X.
 Alvinczi Péter. 1624. X.
 Almási József. 1769. Páldi. XIV.
 — — — 1768. Csomos. VI.
 Aibisi Mihály. 1750. Csepregi. VI.
 Angyalosi János. 1750. Csepregi. VI.
 Aranka (Zágoni) András. 1758. Teleki. XVII.
 — — — György. 1752. Deáki. VII.
 — — — — 1741. Vas. XX.
 — — — — 1767. Verestói. XX.
 — — — Dániel. 1768. Teleki. XVIII.
- Agh István. 1770. Dési. VII.
 Auer Leopold. 1745. Erdödi. VII.
 Antalfi János. 1721. Mártonfi. XIII.
 András — vide Csejdi András Miklós.
 Baksí János. 1768. Teleki. XVIII.
- Balai Minály. 1624. X.
 Barovius Nicolaus. 1624. X.
 Bársi János. 1624. X.
 Báthori Gergely. 1624. X.
 — György. 1770. Vay. XX.
 — Gábor. 1776. XVIII.
 — — 1797. XVIII.
- Basa István. 1778. Kemény. XI.
 Balo vide Köpcezi Balo János.
 Balo (Díószegi) Ján. 1786. Teleki. XVIII
 — István. 1773. Bánfi. II.
 Balog János. 1773. Bánfi. II.
 — vide Selyei Balog Máté.
 Baczó Máté. 1742. Ladányi. XIII.
 — István. 1769. Páldi. XIV.
 Bara István. 1742. Ladányi. XIII.
 Barta András. 1746. Sz. Kereszti. XVI.
 — — — 1763. Verestói. XX.
 — — — 1767. Verestói. XX.
- Barátosi Imre. 1717. XIV.
 Bányai R. József. 1745. Szathmári. XVI.
 — Sz. István. 1717. XIV.
 — — — 1745. Szathmári. XIV.
- — — 1750. Csepregi. IV.
- Bánfi Sándor. 1745. Szathmári. XVI.
 — László. 1745. Szathmári. XVI.
 — László. 1773. Bánfi. III.
 — István. 1776. Teleki. XVIII.
 — Mihály. 1757. Camus. VI.
 — Farkas. 1716. Viczei. XXII.
 — János. 1773. Bánfi. II.
- Bárcz János. 1774. Baróc. IV.
 Bándi Mihály. 1721. Barcsai. IV.
 Bajtai Antal püspök felett. 1773. I.
 Banó István. 1843. Josika. IX.
 Baróti Kálmán. 1717. Páris Pápai. XIV.
 Baczoni Pál. 1717. XIV.
 Bardocz József. 1753. Biró. VI.

Bajcsi András. 1714. XIV.
 Beeze (H. A.) József. 1765. Sárosi. XVI.
 Beeze István. 1717. XIV.
 Bethlen Péter. 1624. X.
 — Samuel (Iktári) 1716. Viczei.
     XXII.
 — Dániel. 1771. Vay. XX.
 — — 1773. Bánfi. II.
 — Olivier. 1745. Szathmári. XVI.
 — Gergely. 1745. Szathmári. XVI.
 — Miklós. 1776. Teleki. XVIII.
 — — 1769. Páldi. XIV.
 — — 1734. Veselényi. XXI.
 — — 1770. Vay. XX.
 — Ádám. 1734. Veselényi. XXI.
 Benedek Máté. 1745. Szathmári. XIV.
 — — 1768. Teleki. XVIII.
 Benke József. 1770. Vay. XX.
 — — 1776. Teleki. XVIII.
 Benkő József. 1781. Tornya. XIX.
 — — 1785. Pap József. XIV.
 — Ferencz. 1757. Viski. XXII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
 — — 1738. Banyhai. VI.
 Benkő (Besenyei) Mihály. 1758. Bánfi. II.
 Beregi István. 1768. Csomos. VI.
 Betes (Zádorházi) József. 1772. Vay. XX.
 Beregszászi Máté. 1758. Toldalagi. XIX.
 — Mózes. 1763. Aczél. I.
 Berenos Keresztély. 1780. Beeski. IV.
 Bela József. 1736. Bánfi. III.
 Bihari Benedek. 2624. X.
 Biró Sigmond. 1769. Páldi. XIV.
 — — 1776. Teleki. XVIII.
 — — 1770. Vay. XX.
 — János. 1741. Kornis. XII.
 Bibarczfalvi O. László. 1717. Páris Pá-
     pai. XIV.
 Bielek János felett. 1799. VI.
 Bod Péter. 1766. Rádai. XIV.
 — — 1749. Teleki. XVI.
 Boithinus Gáspár. 1624. X. ter. (három
     példányban.)
 Bornemisza János. 1748. Szathmári. XIV.
 Bodoki József. 1784. III.

Bodoki József. 1795. Inceze. IX.
 — — 1776. Teleki. XVIII.
 — — 1769. Vay. XX.
 — — 1767. Verestói. XX.
 — — 1794. Verestói. XX.
 — — 1794. XIV.
 — — 1784. III.
 — Áron. 1776. Teleki. XVIII.
 — — 1770. Vay. XX.
 — — 1773. Bánfi. II.
 — Mihály. 1770. Vay. XX.
 — — 1717. Páris Pápai. XIV.
 — — 1773. Bánfi. II.
 — István. 1766. XIV.
 — Sámuel. 1793. Csiszér. VI.
 Borbély István. 1717. Páris Pápai. XIV.
 Borbevezki István. 1717. XIV.
 Borbát József. 1773. Bánfi. II.
 Bölönyi Sándor. 1757. Viski. XXII.
 Borosnyai Nagy Sigmond. 1746. Ke-
     mény. XI.
 — — — 1747. Ke-
     mény. XI.
 — — — 1749. Ken-
     defi. XII.
 — — — 1768. XVIII.
 — — — 1771. Gyulai.
     VIII.
 — — — 1747. Bánfi.
     II. bis. (két p.)
 — — — 1770. Incezi.
     XX.
 — — — Sigmondné felett. 1770.
     Pál. XIV.
 — — — Ágnes. 1770. Pál. Ilo-
     na. XIV.
 — — Pál. 1768. Teleki.
     XVIII.
 Borosnyai Lukács János. 1751. Alvinczi. I.
 — — — 1758. Teleki.
     XVII.
 — — — 1752. Toldi. XIX.
 — — — Simon. 1778. Kemény.
     XI.

Borosnyai Lukács János. 1779. Teleki. XVIII.	Csernátóni Vajda Péter. 1763. Aczél. I.
— — — 1771. Vas. XX.	Csekelaki János. 1717. XIV.
— — — 1774. Dániel. VI.	Cseh András. 1766. XIV.
— — — 1785. Pap. XIV.	Csepregi (Turkovicz) Ferencz. 1733. Vitéz. XXII.
— — — 1771. Veselényi. XXI.	— — Fer. 1746. Kemény. XI.
— — — 1768. Bánfi. II.	— — — 1728. Korda. XII.
— — — 1783. III.	— — — 1734. Torocz- kai IX.
— — — 1776. V.	— — — 1702. Ványai. XX.
— — György. 1783. Bánfi. III.	— — — 1741. Vas. XX.
— János. 1717. XIV.	— — — 1739. Veselé- lényi. XXI.
Bonyhai Simon György. 1730. Gyulai. VIII.	— — — 1736. Bánfi. I.
— — — 1717. Páris. Pápai. XIV.	— — — 1732. Teleki. XVII.
— — — 1732. Lázár. XIII.	— — — 1749. Teleki. XVII.
— — — felett. 1738. VI.	— — — 1749. Bethien. XVII.
Buczi István. 1773. Bánfi. II.	— — Ferenczné, Viski Sára felett. 1757. XXII.
Csanádi Péter. 1742. Ladányi. XIII.	— — Mihály. 1702. Tót- falusi. XIX.
— — — 1745. Szathmári. XVI.	— — Mihály felett. 1750. VI.
Csernátfalvi Péter. 1750. Csepregi. VI.	Csiszér (Réthy) László. 1752. Toldi. XIX.
Czecei Mihály. 1624. X.	Csolnakosi György. 1717. XIV.
Czeglédi István. 1661. Rákóczi. IV.	Cornides Dániel. 1765. Veselényi. XXI.
— János. 1624. X.	— — felett. 1787. VI.
Csejdi Andrási Miklós. 1760. Rhédei. XIV.	Csongrádi Farkas. 1768. Teleki. XVIII.
— — József. 1793. Csiszér. VI.	Csomos (Albisi) János felett. 1761. VI.
Csernátóni Vajda Péter. 1763. Aczél. I.	— — — 1768. VI.
— — — 1758. Teleki. XVII.	— — József — 1766. VI.
— Gajdó — 1768. Csomos. VI.	— — Mihály. 1768. Csomos. IV.
— Gajdó Dániel. 1734. Bánfi. VIII.	Csulai György. 1624. X.
— — — 1749. Kendefi. XII.	— — — 1646. Bethlen. IV.
— Vajda János. 1757. Keczei. XI.	Dálnoki Veres Demeter. 1736. Bánfi. I.
— Dániel. 1717. Paris Pápai. XIV.	— Sz. Sándor. 1761. Csomos. VI.
— T. Ferencz 1717. XIV.	B. Dániel István. 1767. Verestói. XX.
— Sámuel. 1757. Viski. XXII.	— — — 1759. Veselényi. XXI.
— Veres János. 1770. Pál. XIV.	

B. Dániel István. 1765. Veselényi. XXI.
 — Sámuel. 1767. Verestói. XX.
 — — 1765. Veselényi. XXI.
 Deáki József. 1724. Kemény. XI. bis.
 (két p.)
 — — 1746. Székely. XVI.
 — — 1734. Toroczkai. XIX.
 — — 1745. Vas. XX.
 — — 1739. Veselényi. XXI.
 — — 1736. Bánfi. I.
 — — 1730. Gyulai. VIII.
 — — 1732. Teleki. XVII.
 — — 1746. Teleki. XVII.
 — — 1733. Vitéz. XXII.
 — — felett. 1752. VII.
 — Pál. 1775. Kemény. XI.
 — — 1750. Csepregi. VI.
 — — 1774. Dániel. VI.
 — — 1771. Veselényi. XXII
 — — 1757. Viski. XXII.
 — — 1767. Bogdányi. VI.
 — — 1776. Dániel. VII.
 — — 1770. Inezédi. IX.
 — Sámuel. 1735. Rádai. XIV.
 — — 1760. Rhédei. XIV.
 — — 1765. Rhédei. XIV.
 — — 1763. Teleki. XVIII.
 — — 1768. Teleki. XVIII.
 — — 1776. Teleki. XVIII.
 — — 1758. Toldalagi. XIX.
 — — 1770. Vay. XX.
 — — 1765. Veselényi. XXI.
 — — 1759. Kabos. IX.
 — — 1766. Nemes. XIV.
 Dési (H.) István. 1763. Teleki. XVIII.
 — — — 1750. Csepregi VI.
 — — — 1624. X.
 — — Péter. 1765. Pap József. XIV.
 — — Sámuel. 1763. Verestói. XX.
 — — György. 1767. Verestói. XX.
 Dénes István. 1757. Viski. XXII.
 — Sámuel. 1785. Pap. XIV.
 Demeter József. 1769. Páldi. XIV.
 — Márton. 1727. Mikes. XIII.
 — Dániel. 1768. Fekete. XVIII.
 bis. (két p.)

Demeter Ferencz. 1867. Eperjesi. VII.
 — Ferencz felett. 1777. VII.
 Debreczeni T. István. 1750. Csepregi.
 VI.
 — — Gáspár. 1624. X.
 — — Miklós. 1776. XVIII.
 — — — 1770. Vay. XX.
 Diószegi Albert. 1624. X.
 — István. 1624. X.
 — János. 1742. Ladányi. XIII.
 — — 1748. Szathmári. XVI.
 — — 1770. Vay. XX.
 B. Diószegi József. 1757. Viski. XXII.
 — — — 1757. Bogdányi. VI.
 Dobrai Bálint. 1624. X.
 — — 1646. Bethlen. IV.
 Dobolyi Filep Sámuel. 1761. Lázár. XIII.
 — Gábor. 1745. Szathmári. XIV.
 Dombi János. 1763. Verestói. XX.
 Dósa György. 1717. XIV.
 Egri János. 1757. Viski. XXII.
 — Elek. 1768. Csomos. VI.
 Elekes János. Révai Miklós felett. XIV.
 Endrédi Ferencz. 1750. Csepregi. VI.
 Enyedi János. 1717. XIV.
 — István. 1694. Kendefi. XII.
 — — 1762. Tótfalusi. XIX.
 — Sámuel. 1750. Csepregi. VI.
 Eperjesi Sigmond. 1750. Csepregi. VI.
 — Gábor felett. 1767. VII.
 Erdélyi László. 1716. Vizei. XXII.
 Erősi Mihály. 1768. Teleki. XVIII.
 Érsekujvári Sámuel. 1768. Teleki. XVIII.
 F . . . E . . . (Felső Csernátoni). 1798.
 Óri. XIV.
 Fábrián Dániel. 1768. Teleki. XVIII.
 Farnasi György. 1793. Csizsér. VI.
 Farczádi N. Gábor. 1773. II.
 — Sigmond. 1768. Csomos. VI.
 Fekete (Fricsi) Ferencz. 1763. Veres-
 tói. XX.
 — Mihály. 1757. Viski. XXII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
 Filiczki János. 1624. X.
 Filep, vide Dobolyi Filep Sámuel.

- Filep István. 1762. Bánfi. I.
 Fileki Sándor. 1716. Vizei. XXII.
 Fodor Miklós. 1757. Viski. XXII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
 Fogarasi Pap József. 1779. Teleki. XVIII.
 — — — felett. 1785. XIV.
 Forro Márton. 1717. XIV.
 — (Haportoni) Pál. 1624. X. bis.
 (két p.)
 — András. 1750. Csepregi. VI.
 Foszto (F.) Beniamin. 1768. Teleki.
 XVIII.
 Földvári Ferencz. 1716. Vizei. XXII.
 Fülel József. 1776. Teleki. XVIII.
 — — 1770. Vay. XX.
 Gajdó. vide Csernátóni Gajdó Dániel.
 Gaigóczi István. 1624. X.
 Gyalogi János Jesuita. 1725. Keresz-
 tesi. XII.
 Gyárfás József. 1785. Pap. XIV.
 Gelei István. 1624. X. bis. (két p.)
 Genesi György. 1716. Vizei. XX.
 Greschner. 1822. III.
 Gejza József. 1770. Dési. VII.
 Gidofalvi K. József. 1717. XIV.
 Gombási István. 1785. Pap. XVI.
 — — 1778. Kemény. XI.
 Gönczi János. 1624. X.
 — — Mihály. 1624.
 — — József. 1624. X.
 Györfi Ádám. 1749. Veselényi. XXI
 Gyöngyösi András. 1624. X. ter. (3 p.)
 — János. 1763. Verestói. XX.
 — — 1763. Verestói. XX.
 — — 1776. Sós. XVI.
 — — 1791. Domokos. VII.
 Gy. . . (Gyöngyösi) János. 1795. Bánfi.
 III.
 G. Gyulai Sámuel versei. 1734. Gyulai.
 VIII.
 Halmágyi Dávid. 1742. Ladányi. XIII.
 — István. 1785. Pap. XIV.
 Halász Péter. 1768. Teleki. XVIII.
 Hamvai György. 1734. Torozkai. XIX.
 Hermányi Dienes József. 1757. Keczei.
 XI.
 — — — 1752. Toldi.
 XIX.
 — — — 1758. V.
 — — — felett. 1763.
 VIII.
 Herepei Ádám. 1793. Kemény. XI.
 — — 1795. Dániel. VII.
 — István. 1776. Gyulai. VIII.
 — János. 1806. Harsányi. VIII.
 Hegyesi Mihály. 1716. Vizei. XXII.
 Horváth Sámuel. 1745. Szathmári. XIV.
 Hodoszi Miklós. 1646. Bethlen. IV. bis.
 Horányi Elek. 1782. Orosz. XIV.
 Hunyadi Ferencz. 1728. Korda. XII.
 — — 1732. Teleki. XVII.
 Huszti György. 1767. Verestói. XX.
 — — 1765. Veselényi. XXI.
 — — 1752. Deaki. VII.
 — — 1742. Ineze. IX.
 — — 1749. Teleki. XVII.
 — András. 1732. Teleki. XVII.
 — László. 1757. Viski. XXII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
 Jancsó Jakab. 1734. Baresai. IV. bis.
 (két p.)
 Járai György. 1717. XIV.
 Jánosi György. 1735. Rádai. XIV.
 Jeremiás István. 1717. XIV.
 Josika Imre. 1745. Szathmári. XIV.
 Josinezi József felett. 1750. IX.
 Ineze Mihályné. Pataki Sára felett. 1794.
 XIV. bis. (2 p.)
 — Mihály. 1763. Zoltán. XXII.
 — — 1768. Bánfi. II.
 — — 1776. V.
 — — 1776. Dániel. VII. —
 1757. Bogdányi. VI.
 — — 1793. Ineze. IX.
 — — 1759. Kabos. IX.
 — — 1759. Páldi. XIV.
 — — 1768. Rhédei. XIV.
 — — 1773. Szathmári. XIV.
 — — 1760. Székely. XVI.

- Incze Mihály. 1759. Ves elényi. XXI.
 — — 1765. Veselényi. XXI.
 — Mihály felett. 1795. IX. bis. (két példányban.)
 — L. István. 1776. Gyulai. VIII.
 — — — 1755. Bánfi. II.
 — — — 1758. Bánfi. II.
 — — — 1768. Bánfi. II.
 — — — 1763. V.
 — — — 1742. Incze. IX.
 — — — 1761. Lázár. XIII.
 — — — 1766. Rádai. XIV.
 — — — 1765. Rédei. XIV.
 — — — 1763. Teleki. XVIII.
 — — — 1752. Toldi. XIX.
- Ikafalvi János. 1745. Szathmári. XVI.
 Imrefi (Gid.) Ferencz. 1768. Teleki. XVIII.
- Istvánfi Sámuel. 1750. Csepregi. VI.
 Incze Sámuel. 1794. XVI.
 — — 1795. Incze. IX.
 — — 1794. Verestói. XX.
 — L. Ferencz. 1749. Kendefi. XII.
 — B. Máté. 1724. Kemény. XI.
 — — — 1716. Viecei. XXII.
 — — Máténé felett. 1757. Bogdányi. VI.
 — — Náé felett. 1742. IX.
 — J. Sámuel. 1794. Veselényi. XXI.
 — — — 1794. XIV.
 — — — 1795. Incze. IX.
- Inezédi (Várad) György. 1757. Bogdányi. VI.
 — — József. } 1745. Szath-
 — — Mihály. } mári. XVI.
 — — Gergely. } 1768. Teleki.
 — — Elek. } XVIII.
 — — Sámuel. 1750. Csepregi. VI.
- Károli György. 1624. X.
 — sz. István. 1624. X.
- Karmán András. 1735. Rádai. XIV.
 — — 1739. Veselényi. XXI.
- Kabos Ferencz. 1770. Vay. XX.
 Kamarási László. 1730. Várad. XX.
- Kamarási Pál. 1734. Gyulai. VIII.
 — — 1732. Teleki. XVII.
 — — 1734. Barcsai. IV.
- Karanesi Gábor. 1750. Csepregi. VI.
 Katona Mihály. 1716. Viecei. XXII.
 Kapronezai György. 1738. Bonyhai. VI.
 Kaprinai István. 1747. Bornemisza. VI.
 Kemény János. 1624. X. bis. (két p.)
 — István. 1745. Szathmári. XVI.
 — Simon. 1750. Csepregi. VI.
- Kereszturi Ferencz. 1624. X.
 — Péter. 1721. Barcsai. IV.
- Keserű András superint. 1624. X. bis. (két p.)
 — János. 1624. X. ter. (három p.)
- Keresszegi István. 1624. X.
 Kendefi Elek. 1761. Lázár. XIII.
 — — 1750. Csepregi. VI.
 — — 1757. Viski. XXVII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
 — Pál. 1757. Viski. XXII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
- Kelemen Péter. 1773. Bánfi. II.
 Kendi Ádám. 1763. Teleki. XVIII.
 — Sámuel. 1768. Teleki. XVIII.
- Keszi János. 1785. Pap. XIV.
 Kerekes György. 1757. Viski. XXII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
- Kibédi Dénes. 1745. Szathmári. XVI.
 Kincses István. 1745. Szathmári. XVI.
 Kis Sigmond. 1763. Teleki. XVIII.
 — Sándor. 1768. Csomos. VI.
 — — 1769. Páldi. XIV.
 — Gergely. 1771. Földvári. VIII.
 — — 1774. Dániel. VI.
- Kriszbai D. Mihály. 1717. XIV.
 Koppi Károly. 1787. Cornides. VI.
 Kollati János. 1748. Szathmári. XVI.
 B. Korda György. 1734. Veselényi. XXI.
 Kovácsoczi István. 1624. X. bis. (két p.)
 Komiaty Máttyás. 1624. X.
 — Ábrám. 1781. Korda. XII.
- Komáromi György. 1720. Kun. XII.
 Korodi Ferencz. 1745. Szathmári. XVI.
 Kovács József. 1775. Daniel. VI.

- Kovács József. 1771. Veselényi. XX.
 — — 1767. V.
 — — 1766. Nemes. XIV.
 — Mihály. 1732. Teleki. XVII. ter.
 (3 példányban.)
 Kovács József. 1773. II. a
 Kolumbán (Olaszteleki) Ferencz. 1757.
 Viski. XXII.
 Klobusiczki Péter. 1784. Haller. VIII.
 Kolosvári Dániel. 1717. XIV.
 — György. 1773. II.
 — K. Sigmond. 1766. XIV.
 — — 1768. Csomos. VI.
 — K. Sámuel. 1770. Kolosvári.
 XII.
 — — 1776. Teleki
 XVIII.
 — Ferencz. 1763. Verestói. XX.
 — — 1767. Verestói. XX.
 — Pál. Jesuita. 1730. Haller.
 VIII.
 Kovásznai Péter. 1717. XIV.
 — — felett. 1674. XII.
 — O. István. 1717. XIV.
 — Issván. 1776. Teleki. XVIII.
 — — 1768. Csomos. VI.
 — Sándor. 1761. Lázár. XII.
 — — 1779. Teleki. XVIII.
 Köblös János. 1717. XIV.
 Köpeczi János. 1733. Vitéz. XXII.
 — — 1733. Alvinczi. I.
 — — 1734. Bánfi. I.
 — — 1731. Bethlen. IV.
 — — 1728. Korda. XII.
 — — 1730. Várad. XX.
 — — 1745. Vas. XX.
 — — 1739. Veselényi. XXI.
 — Balo János. 1768. Teleki XVIII.
 Körössi István. 1624. X.
 Kövesdi János. 1730. Gyulai. VIII.
 Kőrmöczi (N.-Ajtai) János. 1802. Pá-
 kei. XIV.
 Kulesár István. 1757. Viski. XXII.
 Lázár (Gyalakuti) János. 1717. XIV.
 — (Dési) György. 1753. Biro. VI.
 Lázár (Dési) György. 1763. Hermányi.
 VIII.
 — (Szathmári) Miklós. 1646. Beth-
 len. IV.
 László Elek. 1822. III.
 Lenárd József. 1768. Teleki. XVIII.
 — Izrael. 1766. XIV.
 Lengyel Márton. 1769. Páldi. XIV.
 Lisznyai Inceze. — vide Inceze L.
 Lisztkai B. Pál. 1624. X.
 Lippai János. 1624. X.
 Losonezi Cs. István. 1717. XIV.
 — F. Gábor. 1745. Szathmári.
 XVI.
 — — — 1742. Ladányi.
 XIII.
 — György. 1793. Csiszér. VI.
 Lovász. — vide Nánási Lovász András.
 Maklási Demeter. 1624. X.
 Mara Lajos. 1768. Teleki. XVIII.
 — Lőrincz. 1766. XIV.
 Makkai Sámuel. 1731. Bethlen. IV.
 Márk (Sz. Gy.) István. 1750. Csepregi.
 VI.
 — — — 1768. Teleki.
 XVIII.
 Mártonfalvi János. 1741. Vas. XX.
 Marjai István. 1768. Csomos. VI.
 Málnási László. 1761. Lázár. XIII.
 — — 1766. Rádai. XIV.
 — — 1779. Teleki. XVIII.
 — — 1758. V.
 — — 1763. V.
 — — 1767. V.
 Melotai István. 1624. X. ter. (3 p.)
 Megyaszai János. 1765. Szubai. XVI.
 Méhes György. 1795. Bánfi. III.
 — — 1770. Vay. XX.
 — — 1789. Alvinczy. I.
 — — 1794. XIV.
 — Sámuel. 1794. XIV.
 — — 1795. Inceze. IX.
 Mezei József. 1750. Csepregi. VI.
 Mezei István. 1776. Teleki. XVIII.
 Mindszenti Gábor. 1624. X.

- Miskolczi György. 1624. X.
 — István. 1624. X.
 — Péter. 1624. X.
 — Sz. János. 1735. Rádai. XIV.
 — (Zalányi) József. 1742. Ladányi. XIII.
 — (Zalányi) József. 1746. Teleki. XVII.
- Miko Pál. 1717. XIV.
 Mibácz Mihály. 1739. Apr. I.
 Miklosi Sámuel. 1722. Vay XX.
 Miklosvári József. 1745. Szathmári. XVI.
 — S. János. 1745. Teleki. XVII.
 — Sebe János. 1749. Teleki. XVII.
 — — — 1742. Ladányi. XIII.
- Mohai István. 1763. Hermányi. VIII.
 — János. 1760. Rhédei. XIV.
 Molnár István. 1785. Pap. XIV.
 — József. 1807. Tót. XIX.
 — (Szeeci) Péter. 1767. Uket eviez. XIX.
- Monaki János. 2624. X.
 Monai József. 1763. Verestói. XX.
 — János. 1767. Verestói. XX.
 Muraközi Márton. 1624. X.
 Nádudvari Sámuel. 1746. Kemény. XI.
 — Péter. 1715. XIV.
 — — 1708. Bulcsesdi. VI.
 — — 1721. (1715.) Barsai. IV.
 — — 1720. Bethlen. IV.
 Nánási Lovász András. 1747. Kemény. XI.
 — — — 1744. Bánfi. II.
 — — — 1717. XIV.
- B. Nalácsi István. Palm Josefa felett. XIV.
 — — — 1717. XIV. Páris Pápai.
- Nagy Mihály. 1785. Pap. XIV.
 — (Abrudbányai) Mihály. 1765. Sárosi. XVI.
 — István. 1742. Ladányi. XIII.
 — György. 1793. Csiszér. VI.
- (Peteki) Boldizár. 1717. XIV.
 Nagy-Idai János. 1766. XIV.
 Németi (Szathmár) Mihály. 1702. Tótfalusi XIX.
 — — Sámuel. 1709. Bánfi I.
 — — — 1716. XXII.
 — — Sámuelné felett. 1716. Vezzei. XXII.
- Nyiró (Magoesi) István. 1717. XIV.
 Opicius Márton. 1624. X. bis. (két p.)
 Orbán Elek. 1776. Teleki. XVIII.
 Ötves D. János. 1768. Teleki. XVIII.
 Paloczi György. 1761. Gáspár. VIII.
 — Mihály. 1624. X.
- Pávai Sámuel. 1768. Csomos. VI.
 — Cs. Ferencz. 1717. XIV.
 — Miklós. 1717. XIV.
 Patai Sámuel. 1735. Rádai. XIV.
 — János. 1717. XIV.
- Paksi János. 1767. Ukerevicz. XIX. bis.
 — K. András. 1747. Kajali. IX.
 — vide: Szathmári Paksi.
- Pápai Pariz Ferencz felett. 1717. XIV.
 — — Imre. 1732. Teleki. XVII.
 — — András. 1717. XIV.
- Paldi Székely István felett. 1769. XVI.
 Pataki Sámuel felett. 1766. XIV.
 — Sámuelné felett. 1763. Verestói XX.
 — Sámuel. 1776. Teleki XVIII.
 — — 1750. Csepregi VI.
 — Moses. 1745. Szathmári. XVI.
 — — 1766. XIV.
 — — 1794. XIV.
 — — (ifjabb) 1794. XIV.
 — Mihály. 1793. Csiszér. VI.
 — — (ifjabb) 1794. XIV.
 — József. 1757. Viski XXII.
 — István. 1674. Kovásznai. XII.
 — Dániel. 1742. Ladányi. XIII.
 — — 1745. Szathmári. XVI.
- Péczeli József. 1787. Beleznai. IV.
 Pelsőcezi János. 1738. Bonyhai. VI.
 Petri Ferencz. 1624. X.
 — Márton. 1764. Csomos. IV.

Pető Gergely Jesuita. 1743. X.	Szathmári Pap Sigm. 1747. Veselényi. XIX.
Pogány (Csebi) László. 1716. Viczei.	— — — 1750. Veselényi. XIX.
XXII.	— — — 1759. Veselényi. XIX.
— — György. 1716. Viczei,	— — — 1745. Teleki. XVII.
XXII.	— — — 1749. Teleki. XVII.
— — Sándor. 1716. Viczei.	— — — 1749. Bethlen. IV.
XXII.	— — — bis. (két p.)
Ponori Anaklet. 1811. Puj. XIV.	— — — 1747. Bánfi. II.
Ponicaenus Tamás. 1624. X.	— — — 1755. Bánfi. II.
Poreshalmi András. 1674. Kovásznai.	— — — 1757. V.
XII.	— — — 1742. Incze. IX.
Polgári Gáspár. 1703. Szemere. XVI.	— — — 1752. Inczédi. IX.
Porsolt Ferencz. 1768. Teleki. XVIII.	— — — 1756. Josika. IX.
Putnoki János. 1770. Vay. XX.	— — — 1750. Josinczi. IX.
— — 1776. Teleki. XVIII.	— — — 1793. Csiszér. VI.
— — 1769. Páldi. XIV.	— — — 1794. XIV.
Radnótfái Nagy Sigmond felett. 1786.	Szathmári Pap Mihály felett. 1748. XVI.
XIV.	— — Mihályné felett. 1793.
— — — 1770. Pái.	— — Csiszér. VI.
XIV.	— — Mihály. 1775. Kemény. XI.
— — — 1744. Ka-	— — — 1771. Kun. XII.
kuesi. IX.	— — — 1775. Nalácz. XIII.
— — — 1757. Viski.	— — — bis. (két p.)
XXII.	— — — 1786. Radnótfái.
— — Pál. 1757. Viski,	— — — XIV.
XXII.	— — — 1750. Toroczka. XIX.
B. Radák Ádám. 1768. Teleki. XVIII.	— — — 1771. Vas. XX.
— — Imre. 1768. Teleki. XVIII.	— — — 1767. Verestói. XX
Rác Sámuel. 1767. Verestói. XX.	— — — 1771. Földvári.
Rhédei József. 1716. Viczei. XXII.	— — — VIII.
— Farkas. 1750. Csepregi. VI.	— — — 1771. Veselényi.
— Ádám. 1768. Teleki. XVIII.	— — — XXII. ?
— Ferencz. 1768. Teleki. XVIII.	— — — 1784. Bánfi. III.
Révai Miklós felett. XIV.	— — — 1776. V.
Récei Sámuel. 1716. Viczei. XXII.	— — — 1757. Bogdányi. VI.
Remetei Péter. 1757. Viski. XXII.	— — — 1776. Dániel. VII.
— — 1757. Bogdányi. VI.	— — — 1768. Csomos. VII.
Rimaszombati — vide Szombati.	— — — 1794. XIV.
Roskoványi György. 1785. Pap. XIV.	— — — 1794. V.
Szathmári Pap Sigmond felett. 1773. XVI.	— — — 1796.
— — — 1746. Kemény XI.	— — — 1795. Incze. X.
— — — 1760. Rhédei. XIV.	— — — 1795. Bánfi. III.
— — — 1746. Székely. XVI.	Szathmári Pap Sándor felett. 1745. XVI.
— — — 1734. Udvarhelyi.	— — Sándorné felett. 1742.
XIX.	— — Ladányi XIII.

- Szathmári Paksi Ábrahám. 1772. Vay. XX.
 — — István. 1764. Domokos. VII.
 — — — 1765. Szuhai.
 — — Pál. 1765. Szuhai. XVI.
 — — Sámuel. 1765. Szuhai. XVI.
 — — vide Paksi.
 Szathmári Sámuel. 1717. XIV.
 — György. 1769. Páldi. XIV.
 — — 1768. Csomos. VI.
 — — 1742. Ladányi. XIII.
 Szathmári L. Miklós. 1645. Bethlen. IV bis. (két p.)
 Salamon György. 1749. Veselényi. XXI.
 — József. 1840. III.
 Salánki László. 1768. Csomos. VI.
 — Gábor. 1757. Viski. XXII.
 Sala Mihály. 1806. Harsányi. VIII.
 — — 1785. Pap. XIV.
 Sárkány Dávid. 1735. Rádai. XIV.
 Sárvári János. 1768. Udvarhelyi. XIX.
 Szabó Mihály. 1723. Haller. VIII.
 — Sámuel. 1759. Alvinczi. I.
 — — 1769. Posperer. XIV.
 — Márton. 1785. Pap. XIV.
 — Ferencz. 1757. Viski. XXII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
 Szász Ferencz. 1773. II.
 Sebe János. 1742. Ladányi. XIII.
 — vide Miklósvári Sebe János.
 Sebes József. 1745. Szathmári. XVI.
 — vide Zilahi Sebes.
 Segesvári János. 1717. XIV.
 Szempléni György. 1624. X.
 Szelei P. István. 1624. X.
 Szepesi Mihály. 1624. X.
 Szegedi János. 1775. Kemény. XI.
 — — Jesuita. 1736. Erdődi. VII.
 — Sámuel. 1766. XIV.
 Szentgyörgyi Sámuel. 1739. Veselényi. XXI.
 Székely, vide Páldi Székely István.
 — László Jesuita. 1752. Csato. VI.
 Seres András. 1769. Páldi. XIV.
 Selyei Balog Máté. 1646. Bethlen. IV. bis. (két p.)
 Szentkirályi György. 1732. Teleki. XVII. bis. (két p.)
 — Sámuel. 1730. Gyulai. XVII. bis. (két p.)
 — József. 1785. Pap. XIV.
 Schreiber Simon. 1785. Pap. XIV.
 Szikszai István. 1624. X.
 — János. 1624. X.
 — K. András. 1624. X.
 Szilvási Márton. 1624. X.
 Szigeti Gyula István. 1724. Kemény. XI.
 — — — 1759. Toroczka. XIX.
 — — — 1730. Gyulai. VIII.
 — — — 1732. Teleki. XVII. bis. (két p.)
 — — — 1717. XIV.
 — — — 1738. Bonyhai. VI.
 — — György. 1717. XIV.
 — — Sámuel. 1767. Bruz. VI.
 — — — 1777. Demeter. VII.
 — — — 1767. Eperjesi VII.
 — — — 1793. V.
 — — Mihály. 1785. Pap. XIV.
 Szilágyi (Radnótfái) Mihály. 1785. Pap. XIV.
 — Mihály. 1787. Salánki. XVI.
 — — 1763. Verestői. XX.
 — — György. 1742. Ladányi. XIII.
 — — — 1745. Szathmári. XVI.
 — — — 1749. Veselényi. XXI.
 — — István. 1646. Bethlen. IV.
 Szilágyi Péter. 1717. Bethlen. IV.
 — — Ferencz. 1796. V.
 Simon János. 1745. Szathmári. XVI.
 — Mihály. 1770. Vay. XX.
 — — 1776. Teleki. XVIII.
 — Sámuel. 1770. Teleki. XVIII.

- Sós Ferencz. 1742. Ladányi. XIII.
 — — 1773. Szathmári. XVI.
 — — 1704. Szent István. XIV.
 — — 1767. Verestói. XX.
 — — 1716. Viczei. XXI.
 — — 1752. VII.
 — — 1736. Bánfi. I.
 — Ferencz felett. 1776. XVI.
 — — ifjabb. 1776. Sós. XVI.
 — Ádám. }
 — István. } 1776. Sós. XVI.
 — Mihály. }
 — Ádám. 1757. Viski. XXII.
 — — 1757. Bogdányi. VI.
 — István. 1773.
 Sombori Péter. 1750. Csepregi. VI.
 — Antal. 1750. Csepregi. VI.
 — Ádám. 1766. XIV.
 — Márton. 1757. Viski. XXII.
 — Elek. 1757. Viski. XXII.
 Somkádi Mihály. 1750. Csepregi. VI.
 Solymosi Mihály. 1720. Kun. XII. bis.
 (két p.)
 — — 1720. Bethlen. IV.
 Sófalvi József. 1768. Csomos. VI.
 — — 1770. Vay. XX.
 — — 1776. Teleki. XX.
 — István. 1793. Csiszér. VI.
 Sövényfalvi Sigmond. 1734. Baresai. IV.
 — — 1717. XIV.
 Szombati (Rima) Sámuel. 1736. Bánfi. I.
 — — — 1732. Lázár.
 XIII.
 — — — 1738. Bony-
 hai. VI.
 — András. 1748. Szathmári. XVI.
 Szokolyai A. István. 1716. Páris Pápai.
 XIV.
 — Ádám. 1773. II.
 Sztojka Sigmond. 1716. Viczei. XXII.
 Tatai Ferencz. 1764. Domokos. VII.
 Takács (Felvinczi) János. 1794. V.
 Tariáni Gergely. 1624. X.
 Tarczali Sámuel. 1703. Szemere. XIV.
 Tályai Ferencz. 1770. Vay. XX.
 — — 1776. Teleki. XVIII.
 Telegdi P. Sámuel. 1716. Viczei. XXII.
 Teremi András. 1742. Ladányi. XIII.
 — — 1745. Szathmári. XVI.
 Tertina Mihály. 1799. Szotoczi. XVI.
 — — 1799. Bielek. VI.
 Téglási B. János. 1747. Kajabi. XI. bis.
 (két p.)
 G. Teleki Miklós. 1717. XIV.
 — — Ádám. 1716. Viczei. XXII.
 — — Mihály. 1716. Viczei. XXII.
 — — — 1750. Csepregi. VI.
 — — Sándor munkái. 1768. Teleki.
 XVIII.
 — — József versei. 1779. Teleki.
 XVIII.
 — — László. 1750. Csepregi. VI.
 — — István. 1750. Csepregi. VI.
 Tordai Sámuel. 1786. Radnótfái. XIV.
 — — 1770. Teleki. XVIII. ter.
 (három p.)
 — — 1776. Teleki. XVIII.
 — — 1769. Vay. XX.
 — — 1794. Verestói. XX.
 — — 1794. XIV. bis. (két p.)
 — — 1783. Daniel. VII.
 — — 1795. Incze. IX. bis.
 (két p.)
 Tot (Angyalosi) Balás. 1751. V.
 — András. 1788. Korda. XII.
 Tompa Ádám. 1768. Teleki. XVIII
 Torjai József. 1763. Verestói. XX.
 Tótfalusi Kis Miklós felett. 1702. XIX.
 Tőke (M -Vásárhelyi) Márton. 1746. Ke-
 mény. XI.
 — — — 1747. Ke-
 mény. XI.
 — — — 1744. Bánfi.
 II.
 — — — 1756. Bánfi.
 II.
 Török István. 1742. Ladányi. XIII.
 — Damascenus. 1792. Ábrahám. I.
 — Ferencz. 1773. Bajtai. I
 Turos Péter. Beleznai. IV.

Udvarhelyi Mihály. 1724. Kemény. XI.	Vér András. 1766. XIV.
Ujvári István. 1794. Verestói. XX.	— Gáspár. 1716. Viczei. XXII.
Váradi István. 1624. X.	Verestói György. 1775. Kemény. XXI.
— Sámuel. 1716. Viczei. XXII.	— — 1771. Kun. XII.
Vadas Pál. 1793. Csiszér. VI.	— — 1736. Lázár. XIII.
— — 1795. Inceze. IX.	— — 1775. Naláezi. XIII. bis.
Vajasdi Mihály. 1770. Vay. XX.	(két p.)
— — 1776. Teleki. XVIII.	— — 1760. Rhedei. XIV.
Varzo József 1742. Ladányi. XIII.	— — 1773. Szathmári. XVI.
— — 1745. Szathmári. XVI.	— — 1770. Szegedi. XVI.
Vásárhelyi (K.) András. 1717. XIV.	— — 1769. Székely. XVI.
— — — 1736. Lázár.	— — 1763. Teleki. XVIII.
XIII.	— — 1730. Váradi. XX.
— Mihály. 1717. XIV.	— — 1767. Verestói XX. ter.
— — 1721. (1716.) Bar-	(3 péld.)
csai. IV.	— — 1794. Verestói. XX.
— Péter. 1732. Teleki. XVI.	— — 1739. Veselényi. XXI.
— Miklós. 1717. XIV.	— — 1759. Veselényi. XXI.
— B. Ferencz. 1717. XIV.	— — 1732. Alvinezi. I.
Vajai H. János. 1717. XIV.	— — 1769. Alvinezi Gábor. I.
— — Ferencz. 1717. XIV.	— — 1736. Bánfi. I.
Vajda (Csernátóni) Péter. 1763. Aczél. I.	— — 1736. Teleki. XVI.
vide. Csernátóni.	— — 1745. Teleki. XVII.
Vai Sámuel. 1732. Teleki. XVII.	— — 1749. Bethlen. IV. bis.
B. Vay Dániel versei. 1788. Vay. XII.	(2 péld.)
G. Vas Miklós. 1769. Páldi. XII.	— — 1769. Páldi. XIV.
— — 1716. Viczei. XXII.	— — 1771. Veselényi. XXII.
— — 1776. Teleki. XVIII.	— — 1786. Veselényi. XXII.
— — 1770. Vay. XX.	— — 1757. Viski. XXII.
— József. 1716. Viczei. XXII.	— — 1769. Viski. XXII.
— György. 1716. Viczei. XXII.	— — 1733. Vitéz. XXII.
— Dániel. 1757. Bogdányi. VI.	— — 1756. Bánfi. II.
— — 1763. Verestói. XX.	— — 1757. V.
— — 1767. Verestói. XX.	— — 1757. Bogdányi. VI bis.
— Sámuel. 1776. Teleki. XVIII.	(2 péld.)
— — 1770. Vay. XX.	— — 1752. Deáki. VII.
B. Veselényi Farkas. 1757. Viski. XXII.	— — 1752. Inezédi. IX.
— — 1757. Bogdányi. VI.	— — 1750. Josinezi. IX.
— Miklós. 1767. Verestói. XX.	— — 1759. Kabos. IX.
— — 1765. Veselényi.	György superintendens felett.
XXI.	1767. XX.
— Polixena. 1759. Veselényi.	— György Kolosvári Pap felett.
XXI.	1794. XX.
— Polixena felett. 1765. XXI.	— Pál. 1745. Szathmári. XVI.
Vér Farkas. 1768. Csomos. V.	— István. 1763. Verestói. XX. és
	1767. Verestói. XX.

Verestói Sámuel. 1736. Verestói. XX.	Zágoni Gábor. 1717. XIV.
— — 1767. Verestói. XX.	— — 1719. Teleki. XVIII.
— — 1766. XIV.	Zalányi M. József. 1724. Kemény. XI.
Veresmarti V. Sámuel. 1735. Rádai. XIV.	— — — 1747. Kemény. XI.
— — — 1747. Kajali. IX.	Zámbo Ferencz. 1750. Csepregi. VI.
Veres. — vide Dálnoki Veres Demeter.	Zilahy Sebes András. 1721. (1716). Barcsai. IV.
— vide Csernátoni Veres Péter.	— — — 1718. Bethlen. IV.
— János. 1770. Pál. XIV. vide et Csernátoni.	— József. 1776. Teleki. XVIII.
Venter László. 1781. Puj. XV	— vide Sebes (Zilahi).
Verder János. 1716. Viczei. XXII.	Zoltán József. 1766. XIV.
Verőzei Ferencz. 1646. Bethlen. IV.	— József felett. 1763. XXII.
Veszprémi Ferencz. 1745. Szathmári. XVI.	Zoványi József. 1764. Kemény. XI.
Viski Pál. 1793. Csiszér. VI.	— — 1759. Veselényi. XXI.
— János. 1757. Viski. XXII.	— — 1765. Veselényi. XXI.
Vitéz András. 1716. Viczei. XXII.	— György. 1749. Veselényi. XXI.
Vizaknai B. György. 1716. Viczei XXII.	Zujtai András. 1741. Pocsai. XIV.

Eddig a gróf Kemény adatai. Hasonló tartalmú Mikéé; a kettő egymást egészíti ki és sokban fölvilágosítja — a mit második közleményemben más alkalommal mondok el.

II.

Mike Sándor gyűjteményének a másiktól némi eltérő jellege van. Nála — a mint már érintve volt — legelől annak neve van megjelölve, a ki felett a beszéd volt, azután a nyomtatás helye és éve, továbbá, a kik tartották s nemcsak egy, de valamennyi szónok neve.

Mike tárgymutatója tehát világosabb, adatai bővebbek, az irodalomtörténeti s biographiai mellett bibliographiai becsők is van.

Gróf Keménynél, ha az illető gyűjteményi könyv nincs a kutató előtt, néha a halotti szónok, az, a ki beszél, összetéveszthető azzal, a kiről beszélnek, a halotti beszéd tárgyának csak vezetékneve levén megjelölve, mig Mikénél mindkettő.

A két adattár együtt használható czélszerűen. Úgy látszik, mintha Mike csak azokat szerezte volna meg s gyűjtötte volna össze a maga könyvtára részére, a miket gróf Kemény nem birt; mert életök s barátságuk bensősége ismerésénél fogva mondom, hogy őket a gyűjtésben egy czél vezette. A mi egyiknek nem volt meg, a másik ellenben duplumban bírta, azonnal átadta egyik

példányát. Mike nem egyszer ritka egyes példányait is gróf Keménynek adta, mihelyt megértette, hogy annak nincs meg; mert tudta, hogy közczélra gyűjti; gróf Kemény szintén kedveskedett utóbbinak olyakkal, a mikről tudta, hogy vágyik rájuk. Évek során át tartott levelezésük, melyeket ismerek s részben bírok, ezt tényként igazolják.

Az olvasó mégis látni fogja, hogy Mike gyűjteményében is előjő a gróf Keménynél már látott egy vagy más beszéd. Ennek véletlenség vagy más tudományi érdek az oka; valami különöst látott benne Mike, tán ajándéku kapta, vagy az illetőt ismerte, vagy benne fontos mellékes jegyzések voltak. De nem fölösleges, mert a Keményénél bővebb ismertetését kapja ebben a kutató. Lássuk már most magát az adattárt.

Mike gyűjteményének czíme ez: »Halotti Beszédek in 4°.« Kezdődik és foly betürendben. Az, hogy melyik kötetben van meg valamely beszéd, csak igen ritkán van kitéve; ezért elnézést kérek. A mint volt az eredeti, úgy közlöm. A hol megvan, én is kiteszem. Midőn sok évvel ezelőtt e kérdést tanulmányoztam, nem terjedt ki figyelmem mindenre. Némelyet mellőztem, némelyet nem is tudtam úgy, mint most. Kiegészítnem ma már nem lehet, mert a könyvek tőlem messze földre jutottak. . . . És most hadd beszéljen az ismertetett forrás magáért.

Alvinczi Krisztina felett, 4° Kolosvár, 1733. 1. Köpeczi János, 2. Verestói György.

Alvinczi Gábor felett, 4° Kolosv., 1789. 1. Verestói György, 2. Méhes György, 3. Szabó Sámuel.

— — felett, 4° Szeben, 1751. Borosnyai Lukács János.

Aczél Gábor felett, 4° Kolosvár, 1763. 1. Rettégi György, Csernátoni Vajda Péter.

Bánfi György gr. felett, 4° Kolosvár, 1736. 1. Dálnoki Veres Demeter, 2. Szombati Sámuel, 3. Csepregi Franciscus, 4. Deáki József, 5. Verestói György.

— László br. felett, 4° Kolosvár, 1782. Szathmári Pap Mihály, 2. Bodoki József.

— István br. felett, 4° Kolosvár, 1795. 1. ifj. Szathmáry Pap Mihály, 2. Méhes György, 3. Gr. V. . . .¹⁾

¹⁾ Nem volt tisztán kiolvasható jegyzéseiből.

- Bánfi Sámuel felett, 4° Kolosvár, 1756. 1. Tőke Márton, 2. Verestói György.
- Judith felett, 4° Kolosvár, 1744. 1. Nánási András, 2. Tőke Márton, (Tom. 5. h.)
- Ágnes, ifj. Dániel Isvtánné felett, 4° Kolosvár, 1755. 1. Szathmári Pap Sigmond, 2. Incze István.
- Kata, Wesselényi Istvánné felett, 4° Kolosvár, 1747. 1. és 2. Borosnyai N. Sigmond, 3. Szathmári Pap Sigmond.
- Klára, gr. Bethlen Ádámné felett, 4° Kolosvár, 1767. 1. Incze Mihály, 2. Incze István, 3. Borosnyai Lukács Simon. (T. 6. h. és l.)
- Francisci Comitiss in obitu Carmen, 4° Claud. 1773
- Erzsébet, gr. Toldalagi Pálné felett, 4° Kolosvár, 1758. 1. Bencsényei(?) Benkő Mihály, 2. Incze István.
- Bája Klára felett Filep István, 4° Kolosv. 1762.
- Barcsai Ábrahám felett, 4° Kolosvár, 1721. 1. Vásárhelyi Mihály, 2. Zilahi András, 3. Bándi Mihály.
- Judit felett, 4° Kolosv. 1734. 1. 3. Jancsó Jakab, 2. Kamarási Pál, 4. Sövényfalvi Sigmond.
- Benkő Ferencz, Emlékeztető Oszlop, 4° Kolosv. 1787.
- Beleznai Miklós felett, 4° Győrött. 1. Péczeli József, 2. Turós Péter versei.
- Bethlen Judith grófné, Köleséri Sámuel hitvese felett, 1720. (sine loco). 1. Nádudvari Péter, 2. Szathmári Mihály, 3. Lázár János.
- Imre felett, 4° Szeben, 1767. 1. Málnási László, 2. Kovács József.
- Klára, Teleki Mihályné felett, 4° Kolosv. 1757. 1. Szathmári Pap Sigmond, 2. Verestói György, 3. Angyalosi Toth Balás.
- ? 4° Kolosv. 1758. 1. Egyházi Orator. H. B. J. 2. Málnási László, 3. Angyalosi Toth Balás.
- Ádám, Statuum Praeses felett, 4° Kolosv. 1749. Szathmári Pap Sigmond, Verestói György.
- Ádám felett, 4° Kolosv. 1776. 1. Incze Mihály, 2. Borosnyai Lukács Simon, Szathmári Pap Sigmond.
- Sándor felett, 4° Kolosv. 1794. 1. Szathmári Pap Mihály, 2. Felvinczi Takács János.

- Bethlen Laj. gróf felett, 4° Kolosv. 1793. Szigethi Sámuel. ¹⁾
 — Pál felett, 4° Kolosv. 1796. 1. Szathmári P. Mihály, 2. Szilágyi Ferencz.
- Biró Anna felett, 4° Kolosv. 1753. 1. Bardocz József, Dési Lázár György.
- Bogdányi Sajgó Ersébet, Incze Máténé felett, halotti versek, 4° Kolosv. 1757.
- Bruz János felett, 4° Szeben. Sz. Gy. S.
- Carolus IV Emléke, 4° Kolosv. 1740. 1. Szatmári P. Sigmund, 2. Nádudvari Sámuel.
- Dániel Polixena, b. Wesselényi Istvánné felett, 4° Kolosv. 1776. 1. Incze Mihály, 2. Szathmári P. Mihály, 3. Deáki Pál.
 — István felett, 4° Kolosv. 1777. Kovács Josef.
 — Mihály felett, 4° Kolosv. 1783. Tordai Sámuel.
- Deák József felett, 4° Kolosv. 1748. 1. Huszti György, 2. Gregorius Verestói.
- Demeter Ferencz felett, 4° Kolosv. 1777. Szigethi Gy. Sám.
- Domokos Anna, Zeyk Elekné felett, 4° Kolosv. 1791. Gyöngyösi János.
- Eperjesi Gábor felett, 4° Kolosv. 1767. Demeter Ferencz. (T. 6. g.)
- Filep Ersébet felett, 4° Kolosv. 1767. Geyza József.
- Földvári Ferencz felett, 4° Kolosv. 1771. Szathmári Pap Mihály, Kis Gergely.
- Gajdo Dániel felett, 1. Csernátoni, 2. Szathmári Mihály, 3. Kamarási Pál.
- Gyulai Ferencz felett, 1730. (T. 5. f.)
 — Kata grófné felett, 4 Nagy-Enyed, 1771. 1. Borosnyai Sigmund, 2. Ajtai Mihály.
- Gyulai Lajos gróf felett, 4° Kolosv. 1776. 1. Lisznyai Incze István, 2. Herepei István.
 — Kati kisasszony felett, 1731. jan. 31. Szathmári Pap Mihály.
- Hermányi Dienes József felett, 4° Kolosv. 1763. 1. Dési Lázár György. (T. I. a.) 2. Abats Márton. (T. 6. c.)
- Inczédi Sámuel felett, 4° Nagy-Enyed, 1770. (T. 3. a.) 1. Borosnyai N. Zsigmond, 2. Deáki Pál.

¹⁾ Elvitte Kovács Pista (Nagy-Ajtai Kovács István) die 3-a novembris 1845. Mike jegyzése.

- Inczédi József felett, 4° Kolosv. 1751. 1. Szathmári P. Sigmond, 2. Georg Verestói.
- Incze Máté felett, 4° Kolosv. 1742. 1. Szathmári P. Sigmond, 2. Georg. Huszti.
- Mihály felett, 4° Kolosv. 1795. 1. Szathmári P. Mihály, 2. Tordai Sámuel.
- Jósika Mózes báró felett, 4° Kolosv. 1756. 1. Szathmári P. Sigmond, 2. Michael A. Ajtai. (T. 5. i.)
- Kabos Ferencz felett, 4° Kolosv. 1759. 1. Deáki J. Sámuel, 2. Georg. Verestói.
- Kakutsi Judith, Köblös Péterné . . . . . 1743.
- Kemény Sámuel L. B. felett, 4° Kolosv. 1746. 1. Töke Márton, 2. Borosnyai N. Sigmond, 3. Franciscus Tsepregi, 4. Szathmári P. Sigmond, 5. Nádudvari Sámuel.
- Borbára b. Bánfi Imréné felett, 4° Kolosv. 1795. Herepei Ádám.
- Miklós b. felett, 4° Kolosv. 1778. 1. Gombási István, 2. Borosnyai Lukács Simon, 3. Bája István.
- Simonné felett, 4° Kolosv. 1783. Malom János
- Kata, Bánfi Sigmondné felett, 4° Kolosv. 1747. 1. Töke Márton, 2. Nánási Lovász Andás, 3. Borosnyai Nagy Sigmond, 4. Zalányi Miklós Josef.
- Ersébet felett, 4° Kolosv. 1775. Szegedi József.
- István felett, 4° Kolosv. 1775. 1. Szathmári P. Mihály, 2. Verestói György, 3. Deáki Pál.
- Kendefi Gábor felett, 4° Kolosv. 1748. 1. . . . 2. Borosnyai N. Sigmond, 3. Michael A. Ajtai, 4. Lisznyai Incze Ferencz.
- — felett, 4° Kolosv. 1721. 1. Nádudvari Péter, 2. Stephanus G. Szigeti, Bagaméri Sámuel.
- Keresztes Márton gr. felett, 4° Kolosv. 1728. P. Gyalogi Ján.
- Ketzeli Borbála, Toroczkai Péterné felett, (sine loco) 1767.
1. Csernátoni János, 2. Hermány József, 3. Dési Lázár György, 4. Genealogiai Deductio, 5. Búcsuztató.
- Kolosvári Sigmond felett, 4° Kolosv. 1770.
- Korda Borbála felett, 4° Kolosv. 1728. 1. Csepregi Ferencz, 2. Hunyadi Ferencz.
- Katalin felett, 4° Kolosv. 1788. 1. Toot András, 2. Komjáti Ábrahám, 3. b. Vay Dániel versei.

- Kornis St.(ephani) Comitiss Memoria Posthuma, 4° Claud. 1741.
- Kun Borbála felett, 4° Kolosv. 1720. 1. Solymosi Mihály,
2. Kamarási György felett.
- Ersébeth felett, 4° Kolosv. 1771. 1. Szathmári P. Mihály,
2. Verestói György.
- Gr. Lázár Mária, gr. Bethlen Sámuelné felett, 4° Kolosv.
1732. 1. Bonyhai Simon György, 2. Rima-Szombati Sámuel,
3. Szathmári Mihály.
- Imre gr. felett, 4° Szeben, 1761. 1. Dobolyi Filep Sámuel,
2. Incze István, 3. Málnási László, 4. Alexander Kovásznai,
Alexii Kendefi Carmina.
- Mikes Franc. Com. Panegyris in Exequias 4° Claud. 1737.
— Mihály felett, 4° Kolosv. 1727.
- Mara Lőrinczné, Dániel Kata felett, 1795. 1. Szilágyi Fe-
rencz, 2. Herepei István.
- Mária Theresia felett, 4° Kolosv. 1782. 1. Szigethi, — — —
2. Gyöngyösi János, 3. Verestói György, 4. Baló Bálint, 5.
Szathmári P. Mihály.
- — felett, 4° Kolosv. 1780. Nánási István.
- Naláczai Sámuel báró felett, 4° Kolosv. 1775. 1. Verestói
György, 2. Szathmári P. Mihály.
- Nagy Sigmund (Radnótfáy) felett, 4° Kolosv. 1787. 1. Szath-
mári P. Mihály, 2. Tordai Sámuel.
- Nagy Sámuel (Petki) felett, 4° Kolosv. 1725. Szathmári Mih.
- Nemes Ádám gr. felett, 4° Kolosv. 1766. 1. Deáki Fülep
Sámuel, 2. Kovács József.
- Judith felett, 4° Kolosv. Versek.
- Páldi Székely István felett, 1769. 1. Incze Mihály, 2. Ve-
restói György.
- Pál István felett, 4° N.-Enyed, 1771. Tsernátoni János, Ver-
sek. (T. 6. v.)
- Pap Josephus de Fogaras, 4° Claud. 1785. Socrates Redi-
vius. 1. Latin oratio, 2. Versek, 3. Magyar beszéd, 4. Ismét
versek.
- Pataki Sára, Mezei Mihályné felett, 4° Kolosv. 1794. 1. Szath-
mári P. Mihály, 2. Tordai Sámuel.
- Pocsai Gedeon felett, 4° (sine loco) 1741. Zajtai András.
- Rácz Borbála felett, 4° Kolosv. 1726.

- Rhédei Mihály gr. felett, 4° M.-Vásárhely, 1777. Borosnyai Lukács Simeon.
- Sigmund gr. felett, 4° Kolosv. 1760. 1. Deáki F. Sámuel, 2. Mohai János, 3. Szathmári P. Sigmund, 4. Georg. Verestói, 5. Csejdi András Miklós.
- János gr. felett, 4° Kolosv. 1768. 1. Incze Mihály, 2. Borosnyai Lukács Simeon. (Tom. 6. e.)
- Pál felett, Kolosv. 1765. 1. Deáki F. Sámuel, 2. Incze István. (T. 6. d.)
- Salánki Imre felett, 4° Kolosv. 1787. 1, Szilágyi Mihály, 2. Abacs János.
- Sárosi György felett, 4° Kolosv. 1765. 1. Bencze József, 2. Nagy Mihály.
- Simon György felett, 4° Kolosv. 1738. 1. Kapronczai György, Benkő Ferencz, 3. Szigethy Gy. István, 4. Sámuel Rimaszombati, 5. Pelsőczy János.
- Soos Ferencz, 4° Claud. 1776.
- Szathmári Pap Sigmund felett, 1. Incze Mihály, 2. Soos Ferencz, 3. Georgius Verestói.
- Szegedi Sámuel felett, 4° Kolosv. 1746. 1. Deáki József, 2. Szathmári P. Sigmund.
- Székely Lászlóné, Bánfi Kata felett, 4° Kolosvár, 1746. 1. Deáki József, 2. Szathmári P. Sigmund.
- István felett, 4° Kolosv. 1769. 1. Incze Mihály, 2. Verestói György, 3. Versek.
- Szentkeresztí András felett, 4° Kolosv. 1746. Barta Andr.
- Szuhai Ersébet felett, 4° (sine loco.) 1765. 1. Medgyaszai János, 2. Szathmári Paksi Mihály, 3. Szathmári Paksi István, 4. Szathmári Paksi Pál Versei. (T. 6. f.)
- Teleki László gróf neje gr. Rádai Eszter felett, 4° Kolosv. 1766. 1. Málnási László, 2. Deáki F. Sámuel, 3. Incze István, 4. Bod Péter.
- Ádám gróf nője, Wesselényi Mária felett, 4° Kolosv. 1786. 1. Verestói György, 2. Versek.
- — gróf nője Vesselényi Susánna felett 4° Kolosvár. 1739. 1. Szentgyörgyi Sámuel, 2. Kármán András, 3. Deáki József, 4. Tsepreghi Ferencz, 5. Köpeczi János, 6. Verestói György, 7. Búcsúztató Versek, 8. Teleki Ádám gróf versei.

- — felett, 4° Kolosv. 1775. 1. Bodoki József, 2. Pataki Sámuel, 3. Tordai Sámuel.
- Pál gr. felett, 4° Kolosv. 1746. 1. Deáki Jós. 2. Miklósi Jós.
- Mihály gr. özvegye, Vay Kata felett, 4° Kolosv. 1749. 1. Bod Péter, 2. Miklósvári Sebe János, 3. Franc. Tsepreghi, 4. Szathmári P. Sigmond, 5. Huszti György.
- — felett, 4° Kolosv. 1763. 1. Dési István, 2. Verestói György, 3. Deáki F. Sámuel, 4. Incze István.
- László gr. felett, 4° Kolosvár, 1779. 1. Málnási László 2. Alexander Kovásznai, 3. Borosnyai Lukács Simeon, 4. Anonymi Oratio Latina. Versek.
- Eszter grófné emlékére a) Pap János Versei, b) Zagoni Gábor Versei, c) gr. Teleki József Versei.
- Kata grófné felett, 4° Szeben, 1. Zagoni András, 2. Borosnyai Lukács János, Tsernátoni Péter.
- Sándor III. felett, 4° Nagy-Enyed, 1768. 1. Borosnyai Nagy Sigmond, 2. Versek, 3. Borosnyai Nagy Sigmond, 4. Ajtai Mihály, 4. Deáki Sámuel, 6. Abács Márton, 7. Halotti Ének, 8. Győzedelmi pompa, 9. Rövid Oratio. Versek.
- József gr. felett, 4° Kolosv. 1745. 1. Szathmári P. Sigm. 2. Miklósvári János, 3. Verestói György. (T. 5. k.)
- Tornyai Borbála felett, 4° Szeben, 1781. Benkő József.
- Toldalagi Erzsébet grófné, Fricsei Fekete Sámuelné felett, 4° Kolosv. 1758. 1. Beregszászi Mózes, 2. Deáki F. Sámuel.
- Toroczkai Ágnes grófné felett, 4° Kolosv. 1734. 1. Hamvai György, 2. Tsepregi Ferencz, 3. Deáki József.
- Péter felett, 4° Kolosvár, 1759. 1. Steph. Gyula Szigethi, 2. Ejusdem oratio hungarica.
- — neje, Ketzeli Borbála felett, 4° Claud. 1759. 1. Csernátoni János, 2. Hermányi József, 3. Dési Lázár György, 4. Búcsúztató.
- Tótfalusi Kis Miklós felett, 4° (sine loco et anno). 1. Tsepregi Mihály, 2. Enyedi István.
- Tsomos János felett, 4° Kolosv. 1761. 1. Dálnoki Sz. Sándor, 2. Szathmári P. Mihály 3. Versek.
- — felett, 1768. 1. Csernátoni Vajda Péter, 2. Szathmári P. Mihály. (T. 6. i.)

- Wesselényi Ferencz báró felett, 4° Kolosv. 1771. 1. Verestói György, 2. Deáki F. Pál, 3. Borosnyai Lukács Sim. 4. Josephus Kovács, 5. Szathmári Pap Mihály.
- Sámuel felett, 4° Kolosv., 1750. Szathmári P. Sigmond.
- István felett 4° Kolosv., 1759. 1. Dániel István Versei, 2. Zoványi József, 3. Szathmári P. Sigmond, 4. Georgius Verestói, 5. Incze Mihály.
- Polixena felett, 4° Kolosv. 1765. 1. Deáki F. Sámuel, 2. Huszti György, 3. Incze Mihály, 4. Báró Kemény Simon, 5. Zoványi József.
- István özvegye, gr. Bánfi Kata, 1734. Köpeczi János.
- Vass Dániel gróf felett, 4° Kolosv. 1741. 1. Zágoni A. György, 2. Dési József, 3. Köpeczi János, 4. Nádudvari Sámuel, 5. Tsepregi [latin].
- Miklós gr. felett, 4° Kolosv. 1771. 1. Borosnyai Lukács Simeon, 2. Szathmári P. Mihály.
- Vay Judit grófné felett, 4° Kolosv. 1772. 1. Zadorházi Betes József, 2. Szathmári Paxi Ábrahám, 3. Miklós Sámuel.
- Kata gr. Teleki Pál özvegye felett, 1769. 1. Bodoki József, 2. Tordai Sámuel.
- Viczei Mária, Szathmárnémeti Sámuelné felett, 1715. Soos Ferencz, Baczoni Máthé, Halotti Versek.
- Viski Anna felett, 4° Kolosv. 1769. Verestói György.
- Váradai Sigmond felett, 4° Kolosv. 1730. 1. Köpeczi János, 2. Kamarási László, 3. Verestói György.
- Vitéz György felett, 4° Kolosv. 1734. 1. Daki József, Franc. Tsepregi, 3. Köpeczi János, 4. Verestói György. [T. 6. 9.]
- Verestói György felett, 4° Kolosv. 1767. 1. Szathmári P. Mihály, 2. Zágoni A. György, 3. Bodoki József, 4. Phoenix in palmis nidulans.
- Udvardi Kriszina, Püspöki Istvánné felett, 1768. [T. 6. n.]
- Zichy István gr. felett, Győrön 1759. egy Jesuita.
- Zoltán József felett, 4° Kolosv. 1764. Incze Mihály. [T. 6. u.]

* * *

Eddig terjed a Mike 4-drét ív gyűjteménye, a melylyel a XVIII-ik század bevégeződik. Hátra van még a XIX-ik századbeli 8-drétív rövidebb gyűjtemény, mely szintoly gazdag bio-

graphiai és könyvészeti adatokban, mint az, a mit megismertetem; mindazáltal közlését ezuttal mellőzöm; hátha mások kicsinylőleg fognak itélni ez adatok becséről. ¹⁾ Később, ha szükség, lehet pótolnom.

Még csak annyit jegyzek meg, hogy miután közléseim adatai egészen a XVII-ik század elejéig nyúlnak fel, s Böjthi Gáspár scriptorunktól és Opicz Márton gyulafehérvári híres tanártól kezdve, Báthori Gergelyen, Czeglédi Istvánon és Tótfalusi Kis Miklóson át Bod Péter-ig és Benkő József-ig számos tudós és író életéhez és írói működéséhez nyujtanak eredeti, új részleteket s felvilágosító jellemvonásokat, és miután a kis Erdély legkitünőbb polgári állású államférfiaitól kezdve le a szerényebb hatáskörben, de szintén hasznosan élt magánemberekig és tisztviselőikig igen számos honfitársainknak, sőt derék honleánynak tárják fel eddig kevésbé ismert érdemeit s életök viszontagságát; végre pedig ez adatok Erdély legjelesebb egyházi szónokai: püspökök, tanárok, papok, olykor világi kitünőségek elmeművein alapulnak, úgy hiszem, hogy azoknak úgy tudományos értékét, mint az illetők itélete helyességét s megbízhatóságát kétségbe vonni nem lehet. A „Magyar Könyvszemle“ e két gyűjteményt magában foglaló füzet a kis testvérország jeleseinek mintegy ujabbkori rövid Biographiai Lexikonát fogja az olvasó elé tüntetni.

Jakab Elek.

---

¹⁾ A tisztelt cikkíró úrral e tekintetben nem vagyunk egy véleményen. A mit cikkében az erdélyi százszok irodalmi viszonyairól mond annak megítélésére magunkat, minthogy az erdélyi viszonyokat nem ismerjük, illetékeseknek nem tartjuk. Itéljenek erről erdélyi tudósaink; a más véleményűeknek készséggel tért nyitunk lapunkban. A mi azonban a XIX. századi erdélyi halotti beszédek bibliographiai összeállítását illeti, biztosíthatjuk t. cikkíró urat, hogy ezeknek közlését a magyar irodalom történet minden komolyabb munkása s folyóiratunk bármikor szívesen veszi.

S z e r k.

KÖNYVÉSZETI ADALÉKOK A XVII. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN FOLYT HITVITÁK IRODALMÁHOZ.

Révész Kálmántól. ¹⁾

Nemrég egy ócska könyvfedélből egy nyomtatott levelet áztattam ki, mely véleményem szerint egy 1666-ban nyomtatott, Kis Imre által Pósházi János ellen írott, eddig még teljes en ősmereetlen, a Pósházi-Kis-féle vitát megkezdő munkának utolsó levele. E töredék, melyet alább közölni fogok, felhívta figyelmemet a XVII. század közepén folyt hitvitákra, úgy hogy minden idevonatkozó s Debreczenben megkapható művet figyelemmel átolvastam és kivonatoltam; miáltal nemcsak arról győződtem meg, hogy — főkép a könyvészetet tekintve — Bod P. Horányi, Sándor István, Danielik stb. idevonatkozó adatai igen-igen hiányosak, zavartak, hanem oly adatokra is akadtam, melyek még Szabó Károly »Régi Magyar Könyvtára«-hoz is részint pótló, részint igazító adalékul szolgálhatnak s még eddig legalább csekély olvasottságom körében, közrebocsátva nem voltak.

Midőn tehát én ez adatokat e szakközlöny rendelkezésére bocsátom, teszem ezt nemcsak azért, hogy könyvészetünk egy kicsiny pontjára pár világosító adattal szolgálhassak, hanem azért is, hogy e tárgyra azok figyelmét is felhívjam, kiknek — mint nekem a protestánsok — a katolikus vitairatok esnek kezök ügyébe, hogy így ez utóbbiak is tüzetesen átvizsgáltatván, s ezáltal az én egyoldalu munkám kiegészítettvén: tisztába hozathassék már végre irodalomtörténetünk, illetőleg könyvészetünk

---

¹⁾ A fiatal czikkíró urat, ki boldog emlékü Révész Imre tudósunknak tehetséges fia s édes atyja nagybecsű könyvtárának örököse, e téren üdvözljük s további kutatásainak készséggel megnyitjuk hasábjainkat.

egy oly szakaszocskája, a melyre nézve ahány kézikönyvünk van, annyi egymástól nagyon eltérő adatot találunk.

Megjegyzéseimet mindig a »Régi Magyar Könyvtár« illető adatára való hivatkozással teendem meg.

I.

Kassa 1659.

942. Czeglédi István, A Megh-Tért Bűnösnek a' lelki hartzban valoban vivasárol irt Könyvnek Első Resze. stb.

Hogy e könyv, mely máskép Csatázó lélek lelki diadalá-nak neveztetik, épen Köleséri által is (Czeglédi. Sionvára), második része miként sikkadt el, azt előadja maga Czeglédi, »Egy veres tromfosdit jádztó barátomnak megpiricskeltetése 1666« cz. művének 458. (helyesen: 358.) lapján: »Errül is többet olvashatnál a Csatázó Léleknek második könyvében. (Mellyet a malae conscientiae calcographiában eliskasztának; s e szörnyű kárért, ad Tribunal Magistratus kellett vonnö érette; Magamnál töb nem lévén már egy Exemplárnál.)«

II.

1663.

Hogy 1663-ban egy Philaletus Hydropolitanus által irott könyv jelent meg Sámbar M.: Három idvességes kérdése (1661) ellen, világosan látható Pósa házi ily című művéből: A három kérdésre való summás választételnek, Egy arra lótt alkalmatlan Felelettel valo nagyob megerősödése és azon feleletnek megrázogatósa.« (RMK. 1050.) E könyv 54. lapján ugyanis ez olvasható: »Mind olyanok azok, a melyeket a három idvességes kérdésnek authora . . . . előhozott, melyeket ezelőtt három esztendővel Phylaletus Hydropolitanus többire meghamisított.« Továbbá 255. l.: »Te pedig (t. i. Sámbar) mely hamis értelemben csigáztad le-táblázott vallásodnak, hogy már próbálására az oda-irattatott szentírásbeli helyeket, ennek előtte három esztendővel egy részént megmutatta Philaletus Hydropolitanus.«

Hogy Philaletus Hydropolitanus-nak egy 1662-ben megjelent

műve (Egy Posonból repült huholo bagolynak megmellyesztése) Ráth György úr birtokában van, ezt a »Könyvszemle« 1880-ik év folyamának 300—303. lapjain közölt ismertetésből tudom, de hogy a Pósházi idézett soraiban említett munka nem egy a Ráth úr birtokában levővel, azt onnan következtetem, mert 1) egy 1662-ben megjelent műről nem igen mondhatták 1666-ban ezt »e z e l ő t t h á r o m e s z t e n d ő v e l«, továbbá, mert 2) a »huholo bagolynak megmellyesztése« — Ráth úr közlése szerint — egy bécsi nyomtatvány: »a J e s u s t á r s a s á g á b a n v i t é z k e d ő P o s o n i C o l l e g i u m« stb. ellen van intézve; míg Pósházi azt mondja Hydropolitanusról, hogy Sámbar Nagyszombatban 1661 megjelent »Három idvességes kérdés«-ének tételeit »hamisította meg.«

III.

H. n. 1664.

1018. (Sámbar Mátyás) Egy Vén Bial orrára való Karika.

Hogy ezt az egy ívnyi művet Sándor István, Horányi (Memoria III. 195: »Circulum ferreum super Os Blasphemi Predicantis« címen) Danielik s ezek után Szabó K. is (az 1013. szám alatti jegyzetben is) Sámbarénak mondják, tudom; de mind ezek dacára is némi kételyt merek felvetni e tekintetben Pósházi elébb idézett munkájának 55. és 56. lapján található eme sorok alapján: »Annak a tudós embernek fontos és testes írására (a Czeglédi »Barátsággi Dorgálás«-ára) mit felel ének? Egy a mi Bonasusunkhoz (Sámbar) hasonló fosos Bialegyarkus papiroskára iprikálék előszőr, melynek büzét mikor a »Japhetke« orrába visszaverte volna, ottan az Ispotályból támada egy bélpoklos koldus« stb. E szerint az »Egy vén Bial orrára való karikát« nem Sámbar, hanem egy más jézsuita írta volna.

IV.

1666.

Kis Imre legelső nyomtatott műve Pósházi ellen. Említi Horányi (II. 352): »Utrum ante Calvinum unquam ali-

cubi extiterit moderna Calvinistarum secta, ibidem (Cassoviae) MDCLXVI. in 8.« De ha Horányinak nem is adunk itt teljes hitelt, (a mit csakugyan sok helyen nem is érdemel meg, mert pl. épen az idéztem helyen két oly nyomtatott művet is tulajdonit Kisnek, melyek csakis kéziratban kerenghettek, mert mint nyomtatottak sehol másutt nem említettek): P ó s a h á z i következő (V.) szám alatt említendő művében, mind egykoru tanuban, teljesen megbizhatunk. E könyv ugyanis egyenesen Kis Imre műve ellen van írva, a mint az már az előbeszéd ezen pontjából: »Im azért keresztyén olvasó, mint az egész veltelkedésnek summáját és velejét ez irásocskában elődbeterjesztem, mind a te oktatásodra, mind az ellenemerről a matériáról minap kibocsáttatott irásnak megrostálására;« továbbá a 29. sz. alatt előadotaktból: »E dolognak nagyobb világosságára inkább akartam volna, ha egészen az Actákat, melyek közöttünk forgottak, renddel kinyomattatva volna Kis uram, hogy sem csak azokat kisedgetni, melyek kedvének tetszettek« — eléggé világos.

Igénytelen véleményem szerint ezen eddig teljesen ismeretlen utolsó levelét találtam meg azon említettem könyvfedélben. E töredék alakja hosszukás 8-adrét, betűi jó nagyok. Különben ennyiből áll:

»â C(alvini)fták, az mint . . . lyeb tikkelyben előd . . .
 »M . . . . . derekaffan ki teczik, h(ogy a mos)tani Calvinifták
 »Vallása (nem e)ggyez â Valdenfefek Vallásáv(al s)-csak ez kell
 »nékem, nem több.«

»35. Ez â világos igazság ellened jo Posaházi. Minden di-
 »verticulumnak ki csapáfa el-kerteltetett előled; ebből a helyes
 »és rendes korlátból ki nem erefztelek. Meg áll azért az Pá-
 »pifták megtzáfolhatatlan ellen-vetéfe â Calvinifták ellen, hogy
 »Vj a' Calvinifták Vallása, s-csak Calvinus volt koholója. Illyen
 »igazságos mondással penig nem gyűlöltek hamisan a' Pápifta
 »Doctorok a kőtség előtt a' Calvinifták Vallását, hanem igazán
 »gyűlöltek; s adná a' Szent Lélek Isten, hogy minden Vj Val-
 »lástokat követő lelkek gyűlöljék gyomorból Cálvinus fejében

»koholt vezedelmes csak minapi Vallástokat! S-térnének az min-
»denkoron Szent Lélektől vezéreltetett Ecclefiánkban, Amen.«

»ADGYAD VRAM JESUS.«

Magából e töredék tartalmából s hangjából — összevetvén azt a Pósházi alább említendő válaszával — merem következtetni, hogy e levél csakugyan Kis Imre azon művének vége, a melyet Horányi a már említett czím alatt, Zwittinger és Allegambe után csakugyan említ.

V.

H. n. 1666.

1046. P ó s a h á z i J á n o s. Póshazi Janósnak Kis Imre nevű Jésuita paterrel való vetelkedése imez kérdésről Volt e valaha, valaholott, valakinél Calvinus János előtt a mostani Calvinisták Vallása?

E munka 52-ik száma alatt mondottakat szóról-szóra idézi E r d é l y i János »Budapesti Szemle« VII. 1867. 333. l. Tehát a Lugossy csonka, eddig egyetlen példányán kívül még egy másik is volt, legalább még a hivatolt közlemény irásakor, Patakon, vagy legalább nevezett idéző keze ügyében.

VI.

H. n. 1666.

1047. P ó s a h á z i J á n o s. Sámháznak az három kérdéseire való felelet.

Hogy e könyv miért kapta a RMKt.-ban azt a nevet, a mit kapott, nem tudom, mert Sándor István nem mindig megbízható, (lásd RMKt. 1056. sz. a. hol ki van mutatva, hogy egy könyvet három czím alatt is felvesz); ellenben arra egykoru adataink vannak, hogy e könyv czíme »S u m m á s v á l a s z t é t e l« volt. Lásd erre P ó s a h á z i II. sz. alatt idézett művének 37., 40., 42., 88.; továbbá a Görös bot 72., 83., 88. lapjait. Ez utóbbi helyen a S u m m á s v á l a s z t é t e l 141-ik lapja idéztetik, tehát nem épen vékony könyv volt. Ugyancsak Pósházi II. alatt hivatolt könyvből tudjuk meg, hogy a Summás választétel e g y m é l t ó s á g o s ú r n e v e a l a t t k ö l t k i (42. l.) és hogy

már megjelenése évében többször lenyomatott (be-fejezés.)

VII.

H. n. 1666.

1048. Pósa házi János. Sámháznak, Kisnek, s egyebeknek adott felelet.

Horányi s utána Sándor István említik ugyan, de az egykoru vitairatokban ily czimű könyvet idézve vagy hivatolva sehohsem találunk. Ellenben ugyancsak az egy egykoru vitairatokban van Pósa házinak egy oly művére utalás, mely a vita folyamába épen beleillik, s melyet Hegedűs Lászlón kívül (Protestans egyházi és iskolai lap 1847. I. 547. lap) tudtommal senki sem említ. Ez a »Tromfki!« czimű munkája Pósa házinak, melyet Kis Imre Veres tromfja (lásd Czeglédi »Egy veres tromfosdit jádtzó sandal barátomnak . . . megpiricskeltetése, 61 l.), Czeglédi most idézett műve (61, 69 s több lapokon) Pósa házi Bensült veres kolopja (n. 21) világosan idéznek, illetőleg emlitenek. Véleményem szerint tehát a »Tromfki!« teendő a »Sámháznak, Kisnek s egyebeknek adott felelet« helyébe, mely utóbbi csak azért is elvetendő, mivel az akkori viszonyok figyelembe vételével bajos feltenni, hogy Pósa házi, kinek mind Sámhárral, mind Kissel külön-külön volt baja, mind a kettőnek s még »egyebeknek« is (kik lehetnének ezek az »egyebek«?) egy könyvben adta volna meg a feleletet.

De van itt egy más bökkenő is. Ugyanis az eddigiek figyelembevételével az tűnik ki, hogy Kis Imre Pósa házinak V. sz. alatt idézett művére semmit sem válaszolt volna, hanem ismét Pósa házi buzdult volna fel s irta volna meg a Tromfki!-t, (a mint ezt Hegedűs id. helyen így is adja elő.) Már pedig a mint egyfelől bajos elhinni, hogy a már ekkor is hatalmasabb, erősebb katolikus fél csak egyetlen támadást is viszonzás nélkül hagyott volna; úgy másfelől az is furcsának tetszhetik, hogy épen egy ember (Pósa házi) miért irt egy műre két replicát? Az én véleményem szerint tehát az V. sz. alatt idézett mű után s a Tromfki! előtt Kis Imre is bocsátott ki egy művet.

Erre nézve azonban, megvallom, semmi positiv adatom nincs, ha csak az nem, hogy Horányi (II. 352.) említ egy ide beilleszthető művét Kis Imrének: Refutatio professoris Calvinistici, asserentis ante Calvinum extitisse omnes articulos Calvinisticos ad salutem necessarios, ibidem (Kassa) MDCLXVI. Ha valaki a Veres Tromfot átolvassa, bizonyosan többet mondhat e kérdésről.

VIII.

H. n. 1666.

1051. (Kis Imre.) Tök, Mak, Zöld Tromfiára Pósházinak Veres Tromf.

Hogy e munka Kassán jelent meg, olvasható Czeglédi rögtön következő művének 81. lapján: »Hiszen a Veres Tromfot is Kassa szülé.«

IX.

H. n. 1666.

1052. Czeglédi István.) Egy veres tromfosdit jádztó sandal barátomnak játék elvesztéseért való megpiricskeltetése.

E munka télben, hihetőleg novemberben iratott, lásd 144. l.: »Hogy te most télben fűtőzöl, (maga sok titkos meleged lehet) cseleksszel akkor ugy-é, mindazáltal szenvedtz is, (ha nem kényeskedel,) mert piritod száradat, vagy tiz kőrmődbe fuvan, tőrsőlod kezedet.« Tehát kétségtelen, hogy e könyv később jelent meg, mint a Pósházi Bensült veres kolopja, melyről tudjuk, hogy 1666. szeptember 30. előtt megjelent. Ezt különben bizonyítja az is, hogy Czeglédi már így szól (16. lap): »a fejedhez veré hiszem csak nem régiben is a veres kolopot a tudós elméjü Pósházi János.« Minthogy pedig ugyancsak a »Bensült veres kolop« hivatkozik (n. 24.) a Pósházi által Sámbar ellen irott utolsó (RMKt. 1050.) replicára: világos, hogy ez mind »Bensült veres kolop«-nál, mind a Megpiricskeltetés-nél előbb jelent meg.

X.

S.-Patak 1668.

1073. (Pósa házi János) Görcsös Bot stb.

E munka télben iratott (42. l.) s később jelent meg, mint a Matkó Bányász Csákány-a, mivel erre több helyen (2. 37 62. ll.) hivatkozik. Hogy azonban csakugyan 1668-ban jelent meg a Görcsös Bot, ez nemcsak a Lugossy példányán levő feljegyzésből, — a melynek döntő tekintélyt tulajdonítani épen nem lehet — hanem abból is következik, hogy a 99-ik lapon ezt mondja Pósa házi: »Amely Feleletünket a Tőkös könyvnek születése után egy vagy két hétre Sámhárnak kiadhatunk vala; csak hogy a Bányász legényekkel együtt akartunk járni.« Már pedig a Bányász Csákány czimlapján ott van az MDCLXVIII.

XI.

Kassa. 1669.

1084. A Régi Római Keresztyén Hitnek igaz Próbaköve stb.

E munka 43-ik lapjára Pósa házi az 1668-ban megjelent Görcsös Bot 28-ik lapján már hivatkozik: »De harmadszor is üsd pofon magadat, mert te (Sámhárn) a vagy ti irástok a Régi Hitnek Próbakövében fol. 43. Hogy az egész világon, (tudniillik a Pápistaságban) gyakorlása vagy a képek tiszteletinek.« Ennélfogva tehát mind a Régi rom. ker. hitnek igaz próbaköve, mind pedig az ezt szükségkép megelőzőtt Némethi Mihály által irt Igazság próbaköve (RMKt. 1094) nem 1669-re, hanem 1668-ra teendők.

RÉVAY FERENCZ SZKLABINAI KÖNYVTÁRA 1651-ben.

Közli: **Báró Mednyánszky Dénes.**

A »Magyar Könyvszemle« egyik feladatául tűzte a hazánkban hajdan létezett könyvtárak nyomdokainak felkutatását s mind azon adatok gyűjtését, melyek azoknak állapotát s tartalmát közelebb felderíthetik, mert ebből nem pusztán bibliographiai ismeretünk gyarapodása meríthető, hanem az illető kor s tulajdonosok műveltségi állapotára is némi következtetés visszatükröződik annak vizsgálásából, milyen s mennyi készlettel rendelkeztek az ily szellemi tárházak, melyek az illető adott esetben szolgáltatták igény — vagy szükségnek a kívánt litterariai segéd-eszközöket. Ezen irányban nem jelentéktelen azon terjedelmes — habár sajnálatunkra nem eléggé értelmesen szerkesztett — lajstrom, melyet közlő ezennel bemutatni bátorodik; annak bírálatát és tüzetesb elemzését a »Magyar Könyvszemle« tudós szakmunkásainak illetékesb avatottságára bizván.¹⁾

Az iromány maga, mely e könyvjegyzéket tartalmazza, kevés adatot nyújt történeti s egyéb részletek tekintetében. A könyvtár birtokosáról tudjuk, hogy Révay Ferencz királyi tanácsos már 1622-ben Thuróczmegye főispánja, és 1656-ban meghalt. Úgy látszik, hogy huzamosb dolga volt fiaival egyezkedni örökségükre nézve, és ezen tárgyalások folyamában s céljára eszközöltetett ama királyi parancs, mely egyebek közt elrendelte e könyvtár leltározását is, mi megtörténhetvén az eredmény a Relatoria levélbe foglaltatott.

---

¹⁾ A nagyon röviden közölt könyvvezímekeket, alább szerkesztői jegyzetben kiegészítjük, a többieket olvasóink úgy is ki fogják találni. Szerk.

Ezen oklevél latin szövege szóról-szóra így hangzik :

»Nos Conventus Ecclesiae Beatae Mariae Virginis de Thurócz memoriae commendamus tenore presentium quibus expedit universis. Quod nos Sacratissimi Principis ac Dni Dni Ferdinandi Tertii Dei gratia Electi Romanor. Imperat. semp. Augusti ac Germaniae Hung. Boh. Dalm. Croatiae Slavoniaeque Regis Archiducis Austr. Ducis Burg. Brabantiae Styriae Carinthiae Carnioliae Marchionis Moraviae Comitis Habsburgi Tyrolis et Goritiae etc. etc. Dni Dni nri clementissimi Exhibitoriae simul et Praeceptoriae pro parte Magfcorum Dnorum Stephani Nicolai Danielis et Emerici Révay de ead. Repertorum Comitum Cott. Thurócz in castro eiusd. Mattis Caes. & Regiae Eberstorff die 10. Mens. Sbris in Anno Dni 1651. nunc curr. proxime praeterite confectis et emanatis clause ab extra in superiore earum margine sigillo pfatae Sac. Caes. & Reg. Mattis secreto impressove comunitas, nobis praeeptorie sonantibus et directis honore et reverentia quibus de cuit accepimus in hac verba : Ferdinandus Tertius Dei Gra Elect. Rom. Imp. semp. Aug. ac Germ. Hung. Boh. Dalm. Cro. Slav. &c. Rex A.DAustr. Dux Burg. Brab Styr. Carinth. Carn. March. Morav. Comes Habsburgi Tyrol & Goritiae — Fidelibus nris honorabilibus Conventui B. V. de Thurócz — Salutem et gratiam. — Fidelitati vrae harum serie firmiter committimus & mandamus quatenus certas alias litteras nras mandati praeeptorii die & loco datarum presentium clause sub secreto sigillo nro confectas nomine et pro parte fidelium nrorum Mgfcorum Stephani Nicolai Danielis & Emerici Révay de eadem emanatas ac fideli itidem nro Mgfco Francisco Révay per vestrum testimonium fidedignum exhiberi et praesentari eundemq. quatenus se benigno mandato nro absque ulla procrastinatione omnimodo accomodare velit serio admoneri faciatis. Qui quicque (fa)cta earundem dixerit fecerit et responderit ubi idem testimonium vnum vobis suomodo retulerit per solitas litteras vras Relatorias sub sigillo vro Conventuali et authentico praenotatis Stephano Nicolao Danieli et Emerico Révay iurium eorundem futuram ad cautelam extradare debeatis. Et nihilominus certam etiam Bibliothecam in Arce Sklabina ac Cott. Thuroczens. habitam inventare debeatis et teneamini, — Secus non facturi. Datum in Castro nostro Eberstorff

die 10. Mens. 8bris Ao. Dni 1651. — Unde nos praeinsertis firmissimis commissionibus et mandatis praeattacta Sac. Caes. Reg. Mattis nobis factis humilime morem gerere volentes ad instantiam Mgfcorum dnorum Stephani Nicolai et Danielis Révay cum praescriptis litteris ejusdem Mattis mandati praeceptorii clausis sub secreto sigillo Pfatae Mattis Caes. Reg. confectis necnon pro parte memoratorum dnorum Stephani Nicolai Danielis & Emerici Révay de eadem emanatis ac Spbli & Mgfcio Dno Francisco Révay exhibendas unum e medio nri honorabilem videlicet Martinum Dragowith presbyterum socium fratrem et Conventualem nrum nro pro testimonio fidedignum duximus esse transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversus nobis sub juramento suo in Generali R. Decreto superinde expresso retulit isto modo: Quod ipse feria quarta post dominicam vigesimam primam Pentecostes venisset in possessionem Bicsicza et comparuisset in Curia dicti Mgfcii dni Francisci Révay ibidem extracta in Cott. Trenchiniensi existente habita. Elbi eadem feria 4. post domin. 21. Pentecost. memorato Mgfcio dno Francisco Révay personaliter repertum dictas litteras annotatae Sac. C. R. Mttis mandati praeceptorias exhibuisset ac praesentasset, eundem quatenus de benigno mandato Suae Mttis absque ulla procrastinatione omnimodo accomodo et serio admonuisset. Qui ad contenta earundem scriptotenus sese resolvisset. Sac. Caes. Reg. Mttis dni dni mei clement. hoc benignum mandatum mihi praeceptorie sonans cum summa reverentia et honore accepi eiusdemque benignis contentis me humilime accomodare volens in negotio premissis hancce do Suae Mtti sacr. scriptotenus demisse informationem. Actum in Curia nra Bicsicze die 25. 8bris Ao Dni 1651. — Quam quidem iufornationem scriptotenus Pfato testimonio nro exhibitam cum hisce Relatoriis memoratis Magfcis (dominis) Stephano Nicolao et Danieli Révay transmisimus Suae Sac. C. R. Matti humilime assignando. Praeterea idem Testimonium nrum juxta continentias Pscripti mandati et Praeceptorii retulit nobis: Quomodo ipse in Anno Dni 1651. nunc curr. feria 3. post domin. 22. Pentec. venisset ad Arcem Sklabina, in Cott. Thurócz. existentem habitam ibidemque vigore earundem litterarum Suae Mttis Praeceptoriarum Pdici Mgfcii Dni Francisci Révay Bibliothecam inventasset et libros in eadem repertos hoc modo conscripsisset. «

1. Liber Imperatorum Romanorum omnium oriental. et occidental. verissimae imagines. 2. Missalia duo Romana. 3. Prima 2-dae partis Sumae Theologiae de Aquino. 4. Polianthea. 5. Cornucopia. ¹⁾ 6. Surana in libros resolution. 7. Prologus sacror. libror. 8. Theses sive conclusion. materialiar. 9. Juris digesti. 10. Opera Boetii. 11. Proemium Phisicor. 12. Lexicon. 13. Divi Epiphanii. 14. Opera Plutarchi. 15. Opera Justiniani Principis. 16. Repertorium Sententiar. 17. Opera Ciceronis. 18. Opera Aurelii Augustini. 19. Opera Aristotelis. 20. Tomus 4tus Augustini. 21. De Republica Ecclesiastica. 22. Martini Cromerj. ²⁾ 23. Concilior. Tomus secundus. 24. Sacra Biblia. 25. Xenophontis Imperator liber. 26. Juris Civilis in 4 partes distin.	27. Tomus sextus Augustini. 28. Tomus secundus Augustini. 29. Tomus quintus Augustini. 30. Nicophori Bizantini 31. Chronologia. 32. Vitae Caesar. ³⁾ 33. De Republ. Ecclesiastica. 34. Statuta Regni Bohemiae. 35. Unus liber vacuus. 36. Historiae Germanicae. 37. Divi Caely Cipriani. 38. Infortitiatum (?) 39. Institution. Authenticae Codicis libri tres Fender. 40. Loci comunes Sacri et Prophani. 41. Divi Francisci Diaconi (?) 42. Digestum novum. 43. Decretum. 44. Decreta Patrum sive Discordia discordan. Canones in suis apparatus. 45. Alberici Arestate Dictionar. 46. Tomus primus Augustini. 47. Sextus et Clementinae detortus. 48. Pauli Jovj tomus primus. 49. Pariter Pauli Jovj tomus primus. 50. Antonii Bonfinij rerum hungar. decades quatuor.

¹⁾ Valószínűleg Nicolai Perotti: Cornucopiae sive lingae latinae commentarii, című munkája, melyből több kiadás ismeretes. Sz e r k.

²⁾ Cromerusnak 1555–1568 közt négy munkája jelent meg. Melyik volt ezekből a könyvtárban? Sz e r k.

³⁾ Alkalmasint Suetonius.

51. Scriptura Mathiae Regis. ¹⁾	78. Eutropij insigne volumen.
52. Sextus Clemens extravagans	79. Tomus Tertius Mar. Tul. Ciceronis.
53. Dictum vetus.	80. Petri Lompardi (Igy)
54. Codex imperator. divi Justiniani.	81. Distinctio prima.
55. Proemium in libros 4: in uno volumine.	82. Statuta omnia R. Poloniae.
56. Prologus in libros tres.	83. Inventar. eorum que in operibus Gerzonis continentur.
57. Liber germanicus sine media copert.	84. Secunda Secundae partis Thomae Aquinatis de ordine Praedicator.
58. Flavii Josephi.	85. Compendium morale.
59. Duo epitetor. Tomi.	86. Polianthia per Dnicum nonum edita.
60. Penthatheucus.	87. Tertia pars S. Thomae Aquini.
61. Liber Justi Lipsy.	88. Theses sive conclusiones materiari Juris.
62. Observationes in Marc. Tull. Ciceronem.	89. Prawa a Zrizeny Zemske Kralowstwy Czeskeho.
63. Chronicor. Turcicor.	90. Pazmany liber.
64. Postilla Germanica.	91. Historiae Augustini Confessoris.
65. Tomus primus Paraphraseor.	92. Moralia S. Gregorii in Job.
66. Proemium D. Thomae Aquinatis.	93. Tractatus Magistri Joannis.
67. Prima pars S. Thomae de Aquino.	94. Epitomes.
68. Liber Germanicus.	95. Scriptor. miscelgneorum Juris civilis interpretationes.
69. Primae decadis liber primus.	96. Thesaurus Politicor.
70. Registrum hujus Operis.	97. Libellus Italicus incerto auctore.
71. Decretalis Gregorij Papae.	98. Conciones sive orationes.
72. Concilior. Tomus primus.	99. De optimo Reipubl. statu.
73. Decimus Tomus Augustini.	100. Questiones et Decisiones Physicales.
74. Philippi Beroaldi.	
75. Hyeronimus Synarziticus.	
76. De Summa Trinitate et fide Catholica.	
77. Cosmographiae universalis libri in uno codice compacti.	

¹⁾ Mátyás király bibliája. Valószínűleg azon könyvekből, melyekről Thallóczy Lajos tudós barátunk a »Könyv-Szemle« 1877-iki folyamában értekezett. S z e r k.

101. Decima pars libror. divi Augustini.	127. Tractatus de publica parte Andreae.
102. Stella benedictae Mariae virgin. . . . . ejus.	128. Gal de pignoratitionibus.
103. Liber germanicus de rebus bellicis.	129. Joannis Velentior . . . rij.
104. Caroly Sigonij.	130. Liber Greczerus.
105. Prolegus in Bibliam.	131. De Magistratu Politico.
106. Proemium.	132. Oratio Funebris de D. Maximiliano.
107. Articuli Dnor Baronum.	133. Apodoxis Catholicae Doctrinae.
108. Glossa Gedinarium (?)	134. Crispi Salustii.
109. De generatione Hunnor.	135. Colloquium de norma Doctrinae.
110. Acta Romanor.	136. Rerum praeclare gestar. Imperator.
111. Institutiones grammaticae.	137. Continuatio Operis Collectanei Epistolar. Turcicar.
112. Oratio contra Philippum.	138. Machiauelus de republica.
113. Joannis Rivy.	139. Opus chronologicum sacri scriptura.
114. Tractatus Lucae Siluy ad Regem Poloniae.	140. Cura Regia seu consolatio paterna.
115. De Rege et Regis Institutione Liber primus.	141. Defensio Theologiae S. Thomae.
116. Tipographus Germanicus.	142. Troporum Schematum.
117. Hyeronimi Osory Lusitanÿ.	143. Comentarius Nicolai Hemingij.
118. Epitomes historiae Ecclesiasticae Centuria quarta.	144. Livij Tomus primus.
119. Liber Germanicus Bericht.	145. De sanguine e vena misso judicium.
120. Suscitabulum Vitrebergij Jubilei.	146. Nicodemi Perisschlini Poeta.
121. Scipionis Aminati.	147. Annotationes in universam logicam.
122. Herodoti halicarnasei historiae liber nonus.	148. Disputationes Theologicae manuscriptae.
123. Commentaria in libros manuscriptorum.	149. Joannis Dubravij Olomuczens.
124. Historiae Ecclesiasticae Centuria 16.	150. Epistolar. Pauli Manutij.
125. Consensus orthodoxae Sacri Scripturae.	
126. Historiae Ecclesiasticae Centuria quinta.	

151. Casparis Barchinij (?)	177. Libellus Italicus secundus.
152. Crispi Salustii.	178. Galateus. ¹⁾
153. Catholicus Haereticorum.	179. De expresso Dei verbo.
154. Justi Lipsij Centuriae duae.	180. Danielis Hoffmanij.
155. Orationes Argenteae.	181. Philippi Melanthonis.
156. Jacobi Chuzavij novellae observation.	182. Homiliae breves et utiles.
157. Pars secunda de statu Reipubl.	183. Institutiones Juris Civilis.
158. Compendium Academiae Argentorator.	184. Apodoxis Catholicae Doctrinae Germanicae et Latinae.
159. Liber germanicus Arczenejgh.	185. Articulus de provident. Dei.
160. Instrumentum cessionis.	186. Flavii Vegeti.
161. Epitomes historiae Ecclesiasticae Centuria prima, secunda et tertia.	187. Aulij Gellij.
162. Justiniani Institution. libri quatuor in uno volumine.	188. Enchiridion Controversiar.
163. Mercurij gollobelici.	189. Totius Philosoph. humanae.
164. Onosandri Graeci authoris.	190. Observationes Castrensium.
165. Isagoge.	191. Sera Civitatis.
166. Marci Fabij.	192. Pericope Evangelior.
167. Petri Rami.	193. Az Romai Babilonak keöfalaj. ²⁾
168. De Statu Religionis et Reipubl.	194. De Feudis libri 5 in uno volumine.
169. Matthiae Dresserij.	195. Annotationes in Grammaticam.
170. Thesaurus Phrasium Poetic.	196. Sinopsis totius juris.
171. Speculum quaestionum.	197. Marci Fabij,
172. Loci Argumentor. Legales.	198. Tres partes comentariorum in uno volumine.
173. Evangelia Dominicalia.	199. Jacobi Pontanij.
174. Mercurij Gallobelicum.	200. Nicolai Vegelli.
175. Annotationes Scholasticae.	201. Libellus Germanicus.
176. De Statu Religionis et Reipubl. Carolo quinto.	202. Mercurij Gallobelen.
	203. De quatuor partibus grammaticae.
	204. Phisica Peripathetica.
	205. Meteorum.

¹⁾ Gallipolis descriptio et liber de situ Iapygiae Básel 1858.

²⁾ Szabó Károly »Régi M. Könyvtár« 222. l.

206. Cronikor Turcicor.	235. Mercurij Gallobelici.
207. Bellum Sexennale.	236. Joannis Sturmij.
208. Liber germanicus.	237. Selectae Christiani Orbis delitiae.
209. Assertio.	
210. Quartae Partis Comment.	238. Chronicon Hyerosolimitar.
211. Cathechesis.	239. Compendium Theologiae.
212. Millenarius Sextus.	240. Breviarium Strigoniense.
213. Aristoteles.	241. Comentarior de Statu Religion. Regnor. Galliae.
214. Mercurij Gallobelici succentoriati.	242. Haeticorum Cathalogus.
215. Institution. Dialecticae.	243. Pomponius et Sion orbis.
216. Angeli Pontani et alior viror.	244. Isagoges.
217. Francisci Patrici.	245. Joannis Sturmij.
218. Scanderbegus.	246. Comentarior. de Statu Religion.
219. Petrus Ransanus.	
220. Cornelij Taciti.	247. Aldimanutij Romani.
221. Liber germanicus in certo authore.	248. Liber Germanicus cum figuris Equor.
222. Item Liber Germanicus.	
223. Matthiae Drosserij.	249. Item Germanicus Liber.
224. Commentaria in posteriorum Aristotell.	250. Theodori Gazae.
	251. Thucididis.
225. Tract. .ibus tegendis Civitt.	252. Calendarium Historicum.
226. Ap . . . itum Mercurij gallobelici.	253. Epistolae Divi Pauli Appli.
227. Oration. Argen.	254. Mercurij Gallobelici.
228. Scriptus liber in libro Arëlis de Coelo. ¹⁾	255. Educationis Puerilis linguae.
229. Hyeronimi Osorij.	256. Mathiae Dresserij.
230. Matthiae Sturliwij.	257. De Imperio Ot(tomanico).
231. Quinctus Horatius Flaccus.	258. Initia doctrinae(christianae).
232. Schola Rhetoricae.	259. Arithmetica.
233. Academiæ. celebrium.	260. Breviarium Olomucense.
234. Historiar. et Cronicor. totius mundi.	261. Gregorij Trabesuntij.
	262. Mercurij Gallobelici.
	263. Nova et succincta verba.
	264. Unio desidentium.

1) Valószínűleg azon kézirat, melyet Argyropulos humanista görög-ből latinra fordított és Vitéz Jánosnak ajánlott.

265. Liber Germanicus incerto auctore. 266. Liber dedicationis ad Adamum Carolum. 267. Joannis Corddeij. 268. De secunda Valetudine. 269. Liber iterum Germanicus Georgen nuncupatus. 270. Electio Trigoniana. 271. Anatomia sacra humanae conscientiae. 272. Philippus Decius de Regulis Juris. 273. Epigramata in defension. libertate christiana. 274. Bellum Jesuiticum. 275. Oration Marci Tull Ciceron. volumen. 276. Apophtegmatum S. Erasmi. 277. Joachimus Camerarius. 278. Geor. Macropedij. 279. Latini sermonis observation. 280. Justi Lipsii Politicor. 281. Joannis de Sacro Busto. 282. Salomon hungaricus. 283. Az Szent irásrul. 284. Quaestion. Rhetoricae. 285. Jacobi Sadoleti Episcopi. 286. Joannis Rionali. 287. Pazmany Peter által való felelet az Magyary Istvan Sarvari Praedicator irt könyvire.	288. Philippi Melanthonis. 289. Marci Tulij Ciceronis. 290. Martini Crussij. 291. Thesaurus conscriben. Epplar. 292. Vindiciae hungariae. 293. Liber quid. scriptus incerto auctore. 294. Matthaei Drosserij. 295. Senecae Philosophi. 296. Prologus in librum 2. 297. Historiae German. Ignatii Loyolae. 298. Petri Bembi Cardinalis. 299. Examen Theologicum. 300. Orbis terrae succincta Explicatio. 301. Psalterium Davidis et alior. 302. Rudolphi Smolij. 303. Disputationes in partes oration. Rhetoricae. 304. Mercurij Gallobelici de statu Religion. 305. Historiae Ecclesiasticae. 306. Epistolae nuncupator. 307. Chronicon. 308. Enchiridion militis christiani. 309. Defensio Libert. christianae 310. Hyeronimi Osorij. 311. Prosardi. 312. Annotationes Justi Jonae. 313. Haesiodi opera et dies.

Ad cujus quidem pfati Testimonii nri fidedignam relationem praesentes litteras nras relatorias testimoniales Authentico Sigillo hujus Eccliae nostrae roboratas memor. Mgfcis Dnis Stephano Nicolao et Danieli Révay Jurium suorum futuram ad

cautelam necessarias dedimus et concessimus. — Datum Feria 5ta pxima post Festum Omnium Sanctorum Anno 1651.

Lecta et correcta per Jur. Notarium ejusd. Conventus.«¹⁾

* * *

Eddig az oklevél, mely a Révay-könyvtár 1651-ik évi állományából 273 munkát sorol fel.

A jámbor Conventualis, ki a lajstromot készítette, keveset értett dolgához; németül egy szót sem tudott, és azon felül igen gépíes felületességgel végezte munkáját, úgy, hogy az utókornak fellette sok kívánni valót hagyott felderíthetlennül. Azonban vegyük a mint van, így is becses, mert magánember birtokában látunk egy a kor és hely viszonyait tekintve minden esetre jelentékeny és úgy szellemi, mint anyagi mérvben tetemes értékű könyvgyűjteményt, mely Szklabina urainak becsületére válik: mert hosszas és sok költség reáfordításáról, és a tudományok mindennemű szakjaira terjeszkedő érdekről tanuskodik.

A jegyzett 313 tétel leszállítandó, mert sok munkából egyes kötetek külön vétettek fel; vagy 40 van ilyen. Ezeket leszámítva marad még mindig 273 tétel. A lajstromzónak ügyetlenségéből a címek hiányosak vagy érthetetlenek, úgy, hogy sokat bajos vagy lehetetlen felismerni, miért az osztályozás is csak megközelíthető. Nagyjában egyelőre érinthetni, hogy körülbelül:

Theologia és Religionaria = 65, Juridico-politica = 35, Historica, Chronologica = 22, Rhetorica, Grammatica = 16, Hellen s Római Classicus = 17, Physica, Medica s eff. = 10, Philosophica = 6, határozottan jelezhető; a fenmaradó harmadrészből pedig még sokat fog rostálni s besorozni a bibliographiai kor- és szakismerő. Ilyennek közlő magát nem vallhatván, átengedi a tüzetesb vizsgálatot hivatottabb tárgyalónak, ki a képet illetékesben fogja kikerekíteni.

¹⁾ Egykorú kiadvány, mint másodlat pecsét nélkül. Családi levéltár, Bánffy-Révay osztály, $\frac{A. M.}{B. R.}$ Elench. sig: la: fasc. SSS. No. 29.

A SÁROSPATAKI FŐISKOLAI KÖNYVTÁR UTASÍTÁSA 1621-ből.

A »Könyvszemle« utolsó füzetében ismertettük a sárospataki főiskolai könyvtár kéziratait, úgy a mint ezeket Kazinczy Ferencz 1813-ban Kovachich Márton György számára lajstromoztatta. Ez alkalommal Szinyei Gerzson sárospataki tanár úr közleménye ¹⁾ alapján, bemutatjuk olvasóinknak, a főiskolai könyvtár 1621-ik évi utasítását, mely a hazai könyvtárak XVII. századi történetéhez érdekes adalékot szolgáltat. I. Rákóczy György 1621 január 8-án újból átvizsgálhatta a főiskola régi törvényeit, kibővítette ezeket s az intézet könyvtáráról oly rendszabályokat léptetett életbe, melyek a könyvtártan mai előhaladott korszakában is figyelmet érdemelnek. Ez időben a könyvtárnok a legjelesebb deákok közül a tanárok és az ifjuság szavazatával választatott. Hivatását és munkakörét a főiskola törvénykönyvébe foglalt utasítás szabta meg, mely magyar fordításban így hangzik:

»Hogy a társaság (communitas) könyvkészlete (supellectile »librorum) el ne hányódjék, sőt a társaság hasznára megtartásék: arra különös gond fordítassék. A primariusok közül, ezeknek szavazatával, a tanítók egy könyvtárnokot válaszszanak, »a ki okos, jámbor, tanult, józanéletű, megpróbált hűségű és »becsületességű legyen, a kinek szakértő munkássága (sollerti »industria) és szorgos gondoskodása által a társaság könyvei és »irományai megőriztessenek és közhasználatra kiadassanak. A »kit a primariusok jelenlétében megválasztanak, azt az igazgató »kiáltsa ki és erősítse meg eskü mellett, mely a könyvtárnok »számára következőleg van meghatározva: Én, N. N., a sáros-

¹⁾ A sárospataki főiskolai könyvtár története. A »Sárospataki Lapok« 1881. 1. mutatványszámában. (1881. decz. 10.)

»pataki iskola könyvtárnoka, ezentúl ígérem, hogy az iskola törvényei szerint a társaságnak minden reám bizott vagyonát hűségesen megőrzöm és arról gondoskodom. Mindenekben nem a magán, de a közhasznót tekintem. A tanítók (praeceptoribus) iránt tartozó tisztelettel és engedelmességgel viseltetem, azoknak jóhírét, nevét s tekintélyét mindig és mindenütt oltalmazom, az iskola törvényeiben előirt hivatalos kötelességeket (munia) (a » mennyire az emberi természet gyarlósága megengedi) hűségesen teljesítem, az iskola jóhírét s nevét úgy az idegenek, mint az iskolabeliek előtt fentartom, a könyveket az iskola polgárai n a k s z e m é l y v á l o g a t á s (προσωποληψια) nélkül ül h a s z n á l a t r a kiadom, a kiadottakat vagy bármi módon elhányódottakat visszakerítem és bizonyos helyére viszszaeszem, minden reám bizottokról (azoknak, a kiket illet vagy illetni fog) jó lelkiismerettel számot adok, a háromegy isten úgy segítjen engemet. Ámen!«

Ezenkívül a könyvtárnok szolgálati utasítása a következő hat pontban volt körvonalozva:

»1. Tartozott a könyveket a molytól (a situ) és pizsoktól (a squalore) megóvni.

2. Az elveszéstől híven és lelkiismeretesen megőrizni.

3. A könyveket az arra kiszabott órákon készséggel (haud gravatim) kiszolgáltatni.

4. A visszahozásra bizonyos határidőt kitűzni, mely 15 napnál hosszabb időre sem terjedhet. Ha az illető a könyvet még továbbra is használni akarja, más jelentkező nem letében újabb határidőig magánál tarthatja. A eodexeket az iskola falain kívül használni semmi szín alatt, még biztosíték mellett sem engedtetik meg.

5. Idegeneknek, bármily magas állásu, rendü és rangu emberek (cujuscunque status, gradus et eminentiae) legyenek is, a tanárok és a seniorok engedelmé nélkül könyvet kiadni nem szabad. Ha az idegen sükségtől kényszerítve a tanárokhoz (ad rectores) folyamodik és azoktól engedélyt nyer, csak megfelelő zálog mellett kaphat ki könyvet, mely ugyanazon szekrényben helyezendő el.

6. Minden reábizottokról a tanároknak számot adni tartozik és az iskolát addig el nem hagyhatja, míg számadásának eleget

nem tett. (L. a régi anyakönyvet a 131. lapon Koncz J. úr szives értesítése folytán).«

Ezen utasítások és rendszabályok érdekes adalékokat nyújtanak a hazai könyvtárak szolgálati pragmaticájához.

ADALEKOK SZABÓ KAROLY „RÉGI MAGYAR KÖNYV-TÁRÁHOZ.“

I.

Philadelphia 1711.

213. sz. Chrosologus Theophilusnak Rövidoktatása A Gyermekek Nevelésről, Az igaz Isteni félelemre és kegyességre Mint vitessenek a kis Gyermekek; Közbeszélgetésbe foglaltatott Virth Ambrus Norinb. Predik. által, most penig szükséges voltáért és a közönséges haszonért kérdésekbe foglalva Magyar nyelvre fordítottatott: Melly munkával minden valláson lévők alkalmassan élhetnek, mert itt a hit dolgáru nem disputáltatik, hanem Kiválteppen a kegyes Szüleknek és a hiv Praeceptoroknak jó és kegyes tanáts adatik mint viseljék magokat jó lelki esmérettel a gyermekek körül, hogy az ő tisztekben az Istennek büvséges aladását várhassák magokra. Nyomtatott Filadelfiában 1711. 8-r. A — E = 120 szzott lap.

Szabó Károly »Régi Magyar könyvtárában« 1782. szám alatt közöl egy ily című munkát, mely Hallában 1711-ben Orbán István nyomdájában jelent meg s a címlapot kivéve, a mi példányunkkal mindenben megegyez. Mivel azonban az ő példányában nem Chrosologus Theophilus (a mi minden bizonnal álnév), hanem Augustus Herman Francke van szerzőnek megnevezve, s a nyomtatás helyéül nem Philadelphia, (a mi szintén álnév), hanem Halle említettik, a felsorolt példányt az övétől eltérő kiadásnak kell tartanunk.

A Nemzeti Múzeum könyvtaráé.

Közli: *Maglath Béla.*

H. n. XVII. század.

214. De sacris stigmatibus Seraphici Patris S. Francisci. K. 8-r. A — L = 176 sztt lev. 43 képpel, mely assisi Sz.-Ferenczet jelvényeivel ábrázolja. A címlap alján a metsző neve olvasható: Maurit Lang sculpsit Posonii. Szövege latin magyar. Ezen eddig ismeretlen példányból hiányzik a magyar címlevél. A budapesti egyetemi könyvtaré.

B é c s 1633.

215. (Nyéki Vörös Mátyás.) Dialogvs az az: Egy kárhozatra siralommal telyes eggy mással valo keserves panaszolkodo beszelgetések. Ki minden ártatlan élet szereteo embernek idvös-séges példával rettenteo özteon lehet az Isteni félelemre, es az eorök boldogságnak keresésére. Mellyett regenten Szent Bernard Doctor, eyeli jelenesnek chuda látása szerént, irt uolt deákul, most az nemes Magyar Nemzetnek is, mennyei buzgo indulatnak örwendentes kivánsági feol serkentese kedveert. maga nyelve szollására hozattatot. Nyomtatot Bechben M.DC.XXXIII. eszten-dőben. K. 8-r. 30 sztlan lev. A — D iv. B ivből hiányzik két levél. Elül címlap és előszó a kegyes olvasóhoz 4 sztlan levél.

Ismeretlen kiadás, melyet Szabó Károly munkájában nem említ. A budapesti egyetemi könyvtaré.

N.-S z o m b a t 1681.

216. Szily András. Az Kereszteny Biraknak, igassag szolgaltato magistratusnak Tüköre, az az Praedicatio, mellyet az tisztek változasakor kirali szabad nagyszombati szent Miklos templomaban praedikallot. Tekentetes es Nagysagos Szily An-dras scodriai püspök, földvari apatur, esztergami canonok, csaszar, es koronas király urunk ő fölsege hitves tanacsa. Nagyszombat-ban az academiái Bötükköl Srnensky Mátyás által, M.DC.LXXXI. Esztendőben. 4-r. 17 sztlan lap. Elül címlap 2 lap.

Szabó Károly előtt ismeretlen. A budapesti egyet. könyvtaré.

B é c s, 1620.

Decretoma. Az Felseges es Hatalmas Romai Császárnak, Német, Magyar, Cseh, etc. Országok Coronás Királynak,

Bethlen Gabor Magyar Országban, Hamis, Méltatlan, és Törvéntelen Választatásának. Es Az Posoni S—Besztercei Gyevelekezetekben lött minden Vegézéseknek és Tractáknak. Semmisitő. Nyomtattatot Bécsben M.DC.XX. Esztendőben. 4-r. A — C iv = 12 sztlan lev. Elül czímlap.

Szabó Károly »Régi M. Könyvtár« 496. sz. a., Sándor István Magy. Könyvesháza után ismerteti e munkát mint eddig egész ismeretlen, de hiányos czímmel.

N.-Szombat. 1694.

Nuptiae Agni, Az Az A' Barannak Menyekezője, Melyre Az arany Gyapjas Meltosagos Csaky Haz Legeltetésének Nyáijából Tekentetes Groff Erdődy Clara Elisabeth Kis Asszony Jeles ünnepléssel El-Jegyeztetett Posonban szüz szent Clara Rendingin lévő Tiszteletes szerzetes szűzek Templomában Böjt elő hónapnak 16. napján. M.DC.LXXXIV. Esztendőben. Superiorum permissu. Nagy-Szombatban Nyomtattatott az Academiai lőtűkkel Hörmann János által. 4-r. 18 sztlan lap. Elül czímlap 1 lev.

Szabó Károly, »Régi M. Könyvtárában 1464. sz. alatt Sándor István M. Könyvesháza után ismerteti hiányosan.

Közli: *Kudora Károly.*

Vegyes közlemények.

— **Jelentés a M. N. Múzeum könyvtáráról.** A M. N. Múzeum könyvtára az 1881. év II. felében összesen 1779 kötet vagy füzet nyomtatvánnyal, 25 kézirattal és 403 darab és 14 levéltári csomó oklevéllel és levéllel szaporodott; és pedig ajándékkal kapott 393 kötet nyomtatványt, 26 darab és 14 levéltári csomó oklevelet és levelet; vásárolt 232 kötet nyomtatványt, 25 kéziratot és 377 oklevelet és levelet; a beérkezett köteles példányok száma 1154 kötet.

Könyvek kéziratok, oklevelek vásárlására és kötésre fordítottatott 1854 frt 44 kr. Az olvasók száma 9983-re ment, kik 20263 köt. nyomtatványt, 610 kéziratot és 4569 oklevelet használtak.

— **Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának rendezése-, gyarapodása- és forgalmáról 1881-ben.** A könyvtár rendezését illetőleg: a hittani szak rendezése folytattatott. Továbbá a kéziratok címtározása befejezéséhez közel áll s az már a jövő évben sajtó alá fog adatni. A címtározással Sz á d e c z k y Lajos könyvtártiszt van megbízva. A személyzetben történt változásokat illetőleg: L i t a s s y József II-od osztályu tiszt aug. 19-én meghalván, helyette K u d o r a Károly léptettetett elő másodtisztté, s harmadtiszti helyettesé Sz á d e c z k y Lajos. A mintagymnasium folyó év őszén kiköltözött a könyvtárpépület második emeletéről, s az ekkép megüresedett termek átalakítottak könyvtári helyiségekké. A kőmives- és asztalosmunkák 1882. első napjaiban be fognak fejeztetni s a hurczolkodás az új termekbe már februárban meg fog kezdetni. Az 1880-iki járulékok cata-

logusán kívül megjelent a Codexek czímtára is nyomtatásban, még pedig egyszerre latin és magyar kiadásban. A R á t h György által rendezett könyvkiállításban való részvétel a magas miniszterium által elrendeltetvén, az összes hazai nyomtatványok 1711-ig a rendes könyvtárból kiemeltettek s külön állítottak fel. Adományok által is gazdagodott könyvtárunk. Első sorban Rudolf trónörökös Ő fenségéről kell megemlékeznünk, ki összes, eddig megjelent munkáival megajándékozta könyvtárunkat; mindenik munkájába sajátkezüleg írván be magas nevét. Továbbá IV. Ferdinánd Toscanai főherczeg Ő fensége Medici Lorenceze 4 kötete: díszkiadása munkáival kegyeskedett könyvtárunkat megajándékozni. Ezenkívül Berger Ev. János egy korábbi adományát ezer kötetre szaporítá; ez adomány azért bír kiválóbb becsesl, mert adományozó átvizsgálván könyvtárunkat, azáltal észrevett hiányokon igyekezett segíteni. T r e f o r t Ágoston vállás- és közoktatásügyi miniszter úr a velencei congressus alkalmával kiosztott munkák gyűjteményét, együttvéve 26 darabot, ajándékozott könyvtárunknak. I v á n k a Imre saját munkái gyűjteményével s az igen nagybecsű »Königgrätzi Album«-mal, régi fogsága kiváló emlékével lepte meg könyvtárunkat; ez album a fogságban készített aquarellek gyűjteményéből áll.

Nem is említve a szerzőket és olyan adományozókat, kik egyes munkákkal gyarapíták a könyvtárt, hálával kell megemlékeznem a magas kormányról, mely több ízben gazdagítá könyvtárunkat újabb kiadványok beküldésével.

A magy. tud. Akadémián kívül a bécsi, brüsseli tudományos Akadémiák, a japáni egyetem, a keletindiai »asiatic society«, az országos és fővárosi statisztikai hivatalok, a római Lincei, a bécsi statisztikai központi bizottság, a fumei tengerészeti hatóság és a földtani intézet saját kiadványaikkal, a képviselőházi és főrendi iroda az országgyűlési naplókcal és irományokkal, a magas osztrák kormány az egyes országok törvénytáiraival gazdagíták a könyvtárt.

Az egyetemi és állami nyomdákon kívül a Franklin társulat, az Athenaenm, a komáromi, debreceni, kecskeméti, temesvári, pozsonyi, aradi, nagyvárad kiadványok küldék be kiadványaikat.

Az országos dotatióon kívül a hittani kar 14 frt 75 kr.; a

jogtudományi kar 1131 frt 4 kr. ; a bölcsészeti kar 331 frt 177 kr. áru munkák vásárlásával járultak a könyvtár gyarapításához.

Az egyetemi könyvtár forgalma 1881-ben.*

H ó	Hány nap volt nyitva	Olvások száma	A használt művek sz.	Az olvasók átlagos sz.	Legtöbben voltak	Legkevesebben voltak	Megjegyzés
Január	30	3718	4677	124	jan. 26. 196	jan. 2. 74	* Junius 15-től sept. 8-ig a könyvtár olvasó-terme zárva volt.
Február	28	4239	5371	151	febr. 12. 224	febr. 6. 82	
Márczius	31	4782	5536	154	márcz. 9. 191	márcz. 1. 54	
Április	22	2833	3226	149	ápr. 2. 167	ápr. 10. 81	
Május	27	2385	2769	88	máj. 10. 130	máj. 20. 52	
Junius	13	641	796	49	jun. 1. 63	jun. 15. 32	
Szeptemb.	16	1642	1846	130	sept. 29. 149	sept. 15. 35	
Október	31	4673	5171	151	okt. 22. 191	okt. 4. 17	
Novemb.	29	4404	5132	152	nov. 12. 180	nov. 19. 48	
Deczemb.	27	3321	3952	120	decz. 3. 154	dec. 27. 89	
	255	32638	38476	130	febr. 12. 224	okt. 4. 17	

A házon kívül 1083 kikölcsönzö 2984 művet használt.

— A M. Tud. Akadémia könyvtárának állapota, gyarapodása és használata 1881-ben. Az 1880-ik évben megkezdett orvosi és új latin irodalmi szakok rendezése ez évben befejeztetett. A világtörténelmi szak az egy két év óta leltározatlanul maradt munkák lajstromozásával tetemesen nagyobbodott, úgy, hogy jelenleg a

történelmi szakban . . . 4110 munka van,
 az orvostudom. » . . . 2144 munka rendeztetett
 az új-latin irod. » . . . 545 » »

A két utóbbi szak teljes rendezésén kívül még más szakokba tartozó kisebb járulékok is lajstromoztattak, de ezek felemlítését kisebb voltuknál fogva mellőzöm.

A kéziratár rendezését Jakab E. akad. I. tag végezte; főfigyelmét a Toldy Ferencz hagyatéka foglalta el. Ebből nagy tömeg

vált ki, a mi a *Levelezési Társ*-t feles kötettel szaporította. Sok régi scriptor eredeti műve, számos codex és igen becses hungaricumok kerültek napfényre. Rendeztetett a Batsányi hagyaték, melyből az egyes szakok ismét több kötettel gazdagodtak. Remélhető, hogy az 1882-ik évben a Toldy hagyaték egészen rendezve, katalogizálva és felállítva lesz.

A könyvtár gyarapodása 1881. évben következő:

114 külföldi akad., külf. és hazai tud. társulattól és testülettől csere útján érkezett	350 mű	348 köt.	103 füzet
Magánosok ajándékából	154 »	89 »	97 »
37 nyomda által beküldött kötelespéldány	535 »	261 »	340 »
Saját kiadásaiból	72 »	64 »	154 »
Vétel útján	428 »	703 »	94 »

Összesen 1539 mű 1465 köt. 788 füzet.

Ezen gyarapodásban nincsenek beleszámítva a külföldi és hazai folyóiratok.

A kéziratár is gyarapodott magánosok ajándékából 25 kötettel, s néhány becses történeti régiség megvásároltatott.

A könyvtár látogatásáról és használatáról következő szám adatok tanuskodnak:

Helyben 9915 egyén használt 13,639 művet. Házi használatra 203 egyén 1224 munkát kölcsönzött ki.

Közli: *Hellebrant Á.*

— **Olvasóinkhoz.** A »Magyar »Könyvszemle« jelen füzeté elkésve jelenik meg. Mentse késedelmünket azon körülmény, hogy hivatalos elfoglaltságunk s az országos könyvkiállítás körüli teendőink annyira igénybe vették minden időnket, hogy a füzetet a szokott időben ki nem adhattuk. Azon vagyunk különben és leszünk, hogy a füzetek késedelmét tartalmasságukkal pótoljuk, elvünk levén: csak oly közleményeiket fölvenni folyóiratunkba, melyek a hazai bibliographiát és a magyarországi könyvtárak történetét ismeretlen adalékokkal gazdagítják. A »Könyvszemle« 1882-ik évi első füzeté kettősfüzet lesz, s juniusban fog megjelenni. Hozni fog czikkeket Fraknoi Vilmostól, Szabó Károlytól, Szilágyi Sándortól, Majláth Bélától és egy tanulmányt az országos könyvkiállítás eredményéről és hatásáról. Kérjük addig előfizetőink és olvasóink szives türelmét.

A magyar irodalom 1881-ben.

Negyedik közlemény.

Ezen jegyzékben mindazon nyomtatványok vétettek fel, melyek az 1881-dik évszámmal vannak jelölve. Hol a nyomtatás helye nincs kitéve, Budapest értendő. A nyomdász vagy nyomda-intézet csak oly nyomtatványoknál van megnevezve, melyeknek kiadója nem ismeretes. Hogy ezen jegyzéket lehetőleg teljesen s pontosan lehessen összeállítani, felkéretnek a szerzők és kiadók, hogy kiadványaikból egy példányt, az ár megjelölésével, a M. N. Múzeum könyvtárába beküldeni sziveskedjenek.

- ABC, Mulatságos.** (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 4-r. 24 lap szöveg és 11 lapon 22 képpel, ára kötve 1 frt. 20 kr.)
- Abc, Mulattató.** (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 4-r. 24 l. ára?)
- Abc versekben.** (Athenaeum. 4-r. 8 l. ára?)
- Ábrányi Emil** újabb költeményei. (1876—1881.) Szerző arcképével. (Fuchs testvérek. k. 8-r. 319 l. ára 1 frt. 50 kr., vászonkötésben 2 frt. 50 kr.)
- Ábrányi Kornél, Ifj. A »légy-ott.«** Vigjáték. (A nemzeti színház könyvtára. 39. füzet. Pfeifer Ferdinánd. 8-r. 23 l. ára 40 kr.)
- Albius Tibullus** elegiái. Az eredeti szövegből fordította, életrajzzal és jegyzetekkel ellátta Latkóczy Mihály. (Magyar könyvesház. 102—104. Aigner Lajos. 12-r. 148 l. ára 60 kr.)
- Alexander Bernát.** Kant. Élete, fejlődése és philosophiája. I. kötet. Kant Immanuel arcképével. (Akadémia. 8-r. VI, 459 l. ára?)
- Allatképek ház és udvar körül.** (Pozsony. Stampfel Károly. 4-r. 12 l. szöveg és 6 színnyom. kép, kötve 1 frt. 20 kr.)
- Allatképek erdő és mező körül.** (Pozsony. Stampfel Károly. 4-r. 12 l. szöveg és 6 színnyom. kép, kötve 1 frt. 20 kr.)
- Andersen János Keresztély.** Képeskönyv képek nélkül. Dánból ford. Schambach Gyula. (Olesó könyvtár. 133. sz. Franklin-társulat. 8-r. 55 l. ára 20 kr.)
- Angyal Béla.** Jelentés az 1880. évben megtartott bécsi, düsseldorfi és brüsseli iparkiallítások tanulmányozásáról. (A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. miniszterium. 4-r. 28 l. ára?)
- Anyagyház,** A budapesti unitárius, megalapítási ünnepe. Imák és beszédek, elmondva 1881. okt. 2-án az első rendes isteni tiszteletalkalmával Budapesten, az ágostai hitvallásúak Deák-téri főiskolája dísztermében. (Rudnyánszky A. nyomdája. 8-r. 33 l. ára 20 kr.)

- Arany János.** Toldi Szerelme. 1. füzet. (A magyar nemzet családi könyvtára. 9. füzet. Ráth Mór. 8-r. 1—96 l. ára 40 kr.)
- Atlasz,** Általános földrajzi. Különös tekintettel Magyarországra. 2-ik jav. kiadás. (11 lapon 10 térképpel.) (Dobrowsky és Franke. ára 40 kr.)
- Aymar** gróf hagyatéka vagy: harez a gyémántokért. Angol tört. regény 3 kötetben. Magyarította F. Barát Á. 1—9. füzet. (Klein S. 8-r. 1—288 l. egy füzet ára 16 kr.)
- Azzoni.** Ausztriai magánjog kérdések s feleletekben. I—II. fél. (Jogi ismétlőkönyvek gyűjteménye. XI. XII. füzet. (Eggenberger. 8-r. 89, 89 l. egy füzet ára 80 kr.)
- Bacher Vilmos.** Ábrahám Ibn Ezrá mint grammatikus. (M. kir. egyet. nyomda. 8-r. 184. l. ára ?)
- Badics Ferencz.** Gaál József élete és munkái. (Aigner Lajos. k. 8-r. II, 192, III l. ára 1 frt.)
- Balló Mátyás.** Budapest főváros ivóvizeti egészségi szempontból, és néhány ásványvíz elemzése. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. köt. 11. szám. Akadémia. 8-r. 53 l. ára 30 kr.)
- Bárány Ignác.** Harmadik olvasókönyv. A katolikus népiskolák III. oszt. számára. 10-ik kiad. (Szent-István-társulat. 8-r. 179 l. ára ?)
- Bárány Ignác.** Nyelgyakorlatok. III. folyam. A népiskolák IV. oszt. növendékeinek. 4-ik kiadás. (Lauffer Vilmos. 8-r. 60 l. ára 28 kr.)
- Bárány Ignác.** Ötödik olvasókönyv. A katolikus népiskolák V. és VI. osztálya számára. 2-ik kiadás. (Athenaeum. 8-r. 478, VI l. ára ?)
- Beck Dénes.** A kiadások megtérítése. A készpénz mellett való vásárlásnak legbiztosabb előmozdítója. (Tetty Nándor és társa. n. 8-r. 45 l. ára 30 kr.)
- Beksics Gusztáv.** A szabadság országa. Rajz az angol társadalmi életből. (Aigner Lajos. k. 8-r. 252 l. 2 képpel, ára 1 frt. 60 kr.)
- Beliczay Jónás.** Az egyetlen leány. (Kecskemét. Tóth László. 8-r. 60 l. ára ?)
- Beliczay Jónás.** Marsigli élete és munkái. (Értekezések a történelmi tudományok köréből. IX. kötet. 9. szám. Akadémia. 8-r. 96 l. ára 60 kr.)
- Beöthy László** összes művei. 3. füz. (Nemzeti könyvtár. 93. füzet. Aigner Lajos. 161—240 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Berczik Árpád.** A közügyek. Vigjáték. (A nemzeti színház könyvtára. 7. füzet. Pfeifer Ferdinánd. 8-r. 28 l. ára 40 kr.)
- Bessenyei György.** A philosophus. Vigjáték 5 játékban. 2-dik kiadás. (Olesó könyvtár. 138. füzet. Franklin-társulat. 8-r. XXIV, 133 l. ára 30 kr.)
- Beszédek,** A kir. József-műgyetem 1881—82-iki tanévének megnyitására 1881. szeptember 11-én tartott —. (Athenaeum. 8-r. 37 l. ára ?)
- Biasini Domokos.** Magyarország közigazgatási joga. Kézikönyv jogtanhallgatók, vizsgálati és szigorlati jelöltek, közigazgatási tisztviselők stb. használatára. A fennálló törvények rendeletéből rendszeresen összeszerkesztette B. D. (Köszvár. Stein János. n. 8-r. IV, 916 l. ára 7 frt.)
- Bocsor Lajos.** Egyháztörténelem a népiskolák VI. osztálya számára. (Kókai Lajos. k. 8-r. 56 l. ára 20 kr.)
- Bohny. M.** új képeskönyv. Útmutatás a szemléletre, gondolkodásra, számolásra és beszélésre 2¹/₂—7 éves gyermekek számára, használatul a családban, kisdud-

- óvodákban, siket-néma intézetekben és az elemi oktatás első fokán. 2-ik kiad. (Franklin-társulat. n. 4-r. 7 lap szöveg, 36 színezett tábla, 1 rajztábla, ára köve 4 frt.)
- Borbás Vincze.** Az elzöldült szarkaláb mint morphologiai útmutató. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. köt. 16. szám. Akadémia. 8-r. 46 l. és 1 tábla, ára 30 kr.)
- Borbás Vincze.** Békésvármegye flórája. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. köt. 18. szám. Akadémia. 8-r. 105 l, ára 70 kr.)
- Boros György.** Az iskola és a vallás. Felolvasás a kolozsmegyei tanítótestület közgyűlésén 1881. október 29-én. (Különlenyomat a »Család és Iskolá«-ból. Kolozsvár. Stein János nyomdája. 8-r. 20 l. ára 20 kr.)
- Boross Mihály.** Élményeim. 1848—1861. Kiadja Borongó. (Székesfehérvár. »Vörösmarty« könyvnyomda. 8-r. 169 l. ára 50 kr.)
- Bousсенard Lajos.** Egy párisi gamin utazása a föld körül. Francziából fordította Kóbor lovag. (Légrády testvérek. k. 8-r II, 159, 163, 53 l. ára 1 frt.)
- Böckh János.** Adatok a Mecsek-hegység és dombvidéke jurakorbeli lerakódásának ismeretéhez. II. Palaeontologiai rész. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. kötet. 9. szám. Akadémia. 8-r. 107 l. és 10 könyom. táblával, ára 1 frt. 20 kr.)
- Bühm Károly.** A lényeg formaisága. (Értekezések a bölcsészeti tudományok köréből. II. kötet. 7. szám. Akadémia. 8-r. 68 l. ára 40 kr.)
- Brot Alfonz.** Rémes éjek. Regény. Ford. M. V. 5 kötet. (Dobrowsky és Franke. k. 8-r. 190, 192, 192, 192, 192 l. ára 4 frt.)
- Buckle H. Tamás.** Anglia művelődésének története. Magyarul kiadják többen. 7-ik köt. (Aigner Lajos. 8-r. 214, III l. ára 1 frt. 50 kr.)
- Cervantes.** Don Quichotte, a híres manchai lovag. Számos képpel. (Czímkiadás.) (Kókai Lajos. 8-r. VII, 307; II, 316 l. ára egy kötetbe kötte 2 frt.)
- Cicero L.** Catilina ellen tartott vádbeszédei. Ford. és magy. Dávid István. 1. füz. (Tanulók könyvtára. IV. füz. Pozsony. Stampfel Károly. 8-r. 64 l. ára 30 kr.)
- Collins Vilmos.** Sophokles. Angolból ford. Kont Ignác. (Olesó könyvtár. 126. sz. Franklin-társulat. 8-r. 183 l. ára 30 kr.)
- Csákány György.** Emlékfüzér Gönczi Márton koporsójára 1881. október 3-án az ujtordai ev. ref. sírkertben. (Kolozsvár. Stein János. 8-r. 15 l. ára?)
- Császár Károly.** Geometriai alaktan a geometriai rajzolás elemeivel az I. és II. osztály számára. II. kiadás. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 117 l. 235 fametszetű ábrával és 2 könyomatú színes táblával, ára 1 frt. 20 kr.)
- Csepreghy Ferencz** összes művei. Kiadta Rákosi Jenő. V. köt. Magyar fiúk Bécsben. — Akbár szultán. — A szép asszony kocsisa. Függelék. (Rudnyánszky nyomdája. 8-r. 212 l. az öt kötet előfizetési ára 5 frt.)
- Csödtörvény, A.** (1881. évi XVII. törvényezikk.) Magyarázattal ellátta Králik Lajos. (Athenaeum. 8-r. 366 l. ára 3 frt.)
- Csödtörvény, A.** életbeléptetése az 1881. nov. hó 1. 3328. sz. a Fiume városában és ahhoz tartozó kerületben a 3488. sz. a. igazságügymin. rendelettel és ezen rendeletek magyarázata. (Zeisler M. 8-r. 35 l. ára?)
- Czékus István.** Szent beszéd, melyet a II. József császár által 1871-dik október 25-én kiadott türelmi parancs százéves napja emlékére 1881-ik október 30-án

- a rozsnói egyházban tartott Cz. I. Tiszta jövedelme a »Fillér-egylet« alap-
tökéje gyarapítására fordítatik. (Rozsnó. Kovács Mih. 8-r. 14 l. ára 20 kr.)
- Dászkál György.** Lóisme tekintettel a boncz- és élettanra, a fajtatan- és fogtanra,
küllemtanra, patkolástanra, bel- és külbetegségek megismerésére és gyógy-
kezelésére. (Kecskemét. Scheiber József. n. 8-r. XIV, 456 l. 120 fametszetű
ábrával, ára 4 frt. 50 kr.)
- Dandet Ernő.** A férj. Regény. Francziából ford. Luby Gyula. (Olesó könyvtár.
127. sz. Franklin-társulat. 8-r, 281 l. ára 50 kr.)
- Díjzabás gyors- és közönséges árúk közvetlen szállítására nézve Budapest, Kő-
bánya között egyrészt, és a bentnevezett állomások között másrészt. Érvényes
1881. évi november 1-jétől. Tarif. stb. II. rész. I. füzet. (Pesti könyvnyomda-
részvénytársaság. 8-r. 59 l. ára 25 kr.)**
- Dóczi Lajos. Csók. Vigjáték 4 felvonásban. 3-dik kiadás. (Ráth Mór. 16-r. XVI,
172 l. ára 1 frt. 80 kr.)**
- Dobozi Istrán.** A községi közigazgatás kézikönyve. Községi és körjegyzők, köz-
ségi előljárók stb., de különösen községjegyzői vizsgára készülők részére. A
legújabb törvények alapján. II. kiadás. (Szerző. 8-r. 573, IV l. ára 3 frt.)
- Dvihally Emil.** A házi-ipar kézikönyve. Gyakorlati útmutatások a lombfűrészelés,
műfaragás, berakott munka, kalitkakészítés, könyvkötő- és »natur«-munka,
szalma-munka, hintőfestés, fára való festés, kefekötés, asztalosmesterség stb.
önszorgalomból való megtanulására. 2-dik kiadás. (Nagel Bernát. 8-r. X, 158
l. 150 könyomatú táblával és 6 tábla, ára 1 frt. 40 kr.)
- Ebers György.** Uarda. Történeti regény. Ford. Jónás János. 1 füzet. (Regény-
könyvtár. I. Ráth Mór. k. 8-r. 1—80 l. ára 30 kr.)
- Elemér bácsi tündérmeséi. Jó gyermekek számára. (Lampel Róbert. 4-r. 62 l. 18
színes képpel, ára 2 frt.)**
- Elemér bácsi képes meséi. Jó gyermekek számára. (Lampel Róbert. 4-r. 57 l.
18 színes képpel, 2 frt.)**
- Eljárás, Az új kereskedelmi. A keresked. ügyekben követendő peres és peren-
kivüli eljárást szabályozó igazságügyi miniszteri rendelet. Kiegészítve a rei-
vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel és kimerítő rendes tárgymutatóval.
(Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 40 l. ára 30 kr.)**
- Eljárás, A váltó- és kereskedelmi ügyekben, az 1881. évi nov. hó 1. 2851. és a
keresked. ügyekbeni eljárást szabályozó 1881. évi 3269. sz. a. igazságügymin.
rendelet eredeti szövegével magyarázattal és irománypéldákkal. (Zeisler Mór.
8-r. 71 l. ára?)**
- Eötvös József báró. A falu jegyzője. Regény. 3-ik kiadás. 2 kötet. (A magyar
nemzet családi könyvtára I. II. kötet. Ráth Mór. k. 8-r. II, 356 és II, 386 l.
ára 2 frt. 80 kr.)**
- Eötvös József összes munkái. A falu jegyzője. Regény. 3-ik kiad. 2 köt. (Ráth
Mór. k. 8-r. II, 457 és II, 497 l. ára 3 frt 60 kr.)**
- Erdődi János. Neveléstan. I. II. rész. (Kassa. Maurer Adolf. n. 8-r. X, 118; X,
186 l. ára 90 kr., 1 frt. 30 kr.)**
- Erdős Kornélia. Az irva-olvasás tanításmódja. Fölbontó-összekötő modorban, az
összekötő rész meghatározott kezelésével. Gyakorlat nyomán. (Nagy-Kanizsa.
Fischel Fülöp nyomdája. 8-r. 68 l. ára 40 kr.)**

- Erekly Alfontz.** Mérték-, súly- és pénzisme felsőbb kereskedelmi iskolák, bankok, takarékpénztárak, pénzüintézetek, ügyvédek, tanárok, s a művelt közönség használatára. (Székesfehérvár. Klökner Péter. n. 8-r. VIII, 454 l. és 24 tábla, ára 5 frt.)
- Erney József.** Gyakorlati énektan. Dalokkal. Középtanodák, polgári iskolák és magánintézetek használatára. I. füzet. 2-dik kiadás. (Dobrowsky és Franke. n. 8-r. 32 l. ára 60 kr.)
- Értekezések a bölesészettudományok köréből.** Kiadja a magyar tudományos akadémia. Szerkeszti Pesty Frigyes. II. kötet. 7. szám. (L. Böhm Károly.)
- Értekezések a matematikai tudományok köréből.** Kiadja a magy. tud. akadémia. Szerk. Szabó József. VIII. kötet. 2., 4—7., 10—12. szám. (L. Konkoly Miklós, König Gyula, Pauer István, Hunyady Jenő.)
- Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből.** Kiadja a m. tud. akadémia. Szerk. Gyulai Pál. X. köt. 1. sz. (L. Simonyi Zsigmond.)
- Értekezések a társadalmi tudományok köréből.** Kiadja a magy. tud. akadémia. Szerk. Pesty Frigyes. VII. köt. 1. sz. (L. Medveczky Frigyes.)
- Értekezések a természettudományok köréből.** Kiadja a magyar tud. akadémia. Szerk. Szabó József. XI. köt. 9—11. 13—14., 16—20., 22. 24—25. szám. (L. Böckh János, Szabó Ferencz, Balló Mátyás, Thanhoffer Lajos, Lengyel Béla, Borbás Vincze, Schuller Alajos, Hazslinszky Frigyes, Jendrássik Jenő, Péch Antal, Than Károly, Liebermann Leó.)
- Értekezések a történelmi tudományok köréből.** Kiadja a m. tud. akadémia. Szerk. Pesty Frigyes. IX. kötet. 8. 9. szám. (L. Myskovszky Viktor, Beliczay Jónás.)
- Evangéliom,** Szent János írása szerinti. Átdolgozott kiadás. (Brit biblia-társulat, 8-r. 52 l. ára ?)
- Évkönyv,** Magyar statisztikai. Szerk. és kiadja az országos magyar kir. statiszt. hivatal. 1879. évfolyam. II. VII. füzet. Statistisches Jahrbuch für Ungarn etc. (Athenaeum. 4-r. 28, 155 l. ára ?)
- Évkönyv,** Magyar statisztikai. Szerkeszti és kiadja az országos magyar kir. statisztikai hivatal. 1879. évf. II. VII. füzet. (Athenaeum. 4-r. 28, 155 l. ára ?)
- Évkönyve,** A pozsony megyei gazdasági-egyesület. Szerkeszté Földes Gyula. 1880. év. (Pozsony. Angermayer Károly. 8-r. 134 l. ára ?)
- Évkönyve,** A Szent István-társulat. (Házi könyvtár. XXXVI. Szent István-társ. k. 8-r. 88 l. ára 30 kr.)
- Fegyver-utasítás** a m. k. honvéd-gyalogság számára. Hivatalos kiadás. (Légrády testvérek. k. 8-r. IV, 83 l. ára 60 kr.)
- Fekete Zsigmond.** Okszerű vízművelettan. Tanulmány. I. kötet. Szerző tulajdona. (Aigner Lajos. n. 8-r. VIII, 312 l. 9 könyom. táblával, ára 6 frt.)
- Felméri Lajos.** Az iskolázás jelene Angolországban. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez intézett jelentés. II. kötet. (Aigner Lajos. n. 8-r. II, 386, IV. l. ára 3 frt.)
- Flammarion Camille.** Népszerű csillagászatban. Az égboltozat egyetemes leírása. 360 ábrával, színezett könyomattal, csillagászati térképpel stb. Ford. Hoitsy Pál. 23—27. füzet. (Népszerű tudományos könyvtár. II. Wilckens F. C. és fia. 8-r. 185—304 l. egy füzet ára 30 kr.)

- Forster-Arnold Florence.** Deák Ferencz. Életrajz. Angolból ford. Pulszky Ágost. (Olesó könyvtár. 137. sz. Franklin-társ. 8-r. 317 l. ára 60 kr.)
- Földes (Weisz) Gyula.** Nemzetgazdaságtan. II. füzet. (Pesti könyvnyomda-részv. társaság. 8-r. 225—365 l. ára ?)
- Fraknói Vilmos.** A magyar országgyűlések története. VI. VII. köt. 1573—1587. (Akadémia. n. 8-r. IV, 94 és 109 l. ára 1 frt.)
- Fraknói Vilmos.** Tomori Pál élete és levelei. (Tettyey Nándor és társa. n. 8-r. 96 l. egy facsimilével, ára ?)
- Fuchs János.** A magyarok történetének fővonalai dióhéjban. (Népiszkolai ismeret-tár. 2. Lauffer Vilmos. 8-r. 32 l. ára 10 kr.)
- Fuchs János.** A temészetrajz elemei. 19. kiad. (Népiszkolai ismerettár. 3. Lauffer Vilmos. 8-r. 32 l. 20 ábrával, ára 10 kr.)
- Fuchs János.** A természettan elemei. 17-dik kiadás. (Népiszkolai ismerettár. 4. Lauffer Vilmos. 8-r. 32 l. 24 ábrával, ára 10 kr.)
- Fuchs János.** Számvetési példatár. A népiszkolák II—IV. oszt. számára. (Népiszkolai ismerettár. 7—9. Lauffer V. 8-r. 47, 64 és 80 l. ára kötve 15, 18 és 20 kr.)
- Gaal József** összes művei. I. kötet. Szirmay Ilona. Történeti regény. Bevezetésül Badios Ferencz értekezése Gaal József élete és műveiről. (Nemzeti könyvtár. XXIII. köt. Aigner Lajos. 8-r. 192, 268 l. ára ?)
- Gábor József.** A gyümölcs-aszalásról. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium megbízásából. (Weizsmann testvérek nyomdája. 8-r. 21 l. ára ?)
- Gelléri Mór.** Jelentés az országos nőipar-kiállításról. A földmiv., ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium megbízásából. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 8-r. 140 l. ára 1 frt.)
- Gelléri Mór.** Országos nőiparkiallítás. Név- és tárgymutató. (Athenaeum. 8-r. 316 l. ára 30 kr.)
- Gerando Antonina.** Neveléstan. (Kolozsvár. Stein János. 8-r. 125 l. ára 80 kr.)
- (Ghyeczy Kálmán.) Javaslat a cukor-, kávé-, pótkávé-, csokoládé- és sörfogyasztási adónak az 1881. évi IV. törvényezikben megállapítottól eltérő módon való kezeléséről. (Ráth Mór. n. 8-r. II, 85 l. ára 80 kr.)
- Gombos Imre.** Az esküvés. Szomorújáték öt felvonásban. II. kiad. (Olesó könyvtár. 134. sz. Franklin-társ. 8-r. 171 l. ára 40 kr.)
- Gözöny János.** Foglalkozási tervezet az ujoncz-sorványok számára. (Arad. Gyulai István nyomdája. 8-r. 144 l. ára ?)
- Gyermekek kedveltjei.** Képek és leírások háziállataink világából. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 4-r. 8 lap szöveg, 8 színnyomatú képpel, ára kötve 1 frt. 20 kr.)
- Gyermekek öröme.** Költemények 9—11 éves gyermekek számára. Gyűjtötték Péterfy Sándor és Závodszy Károly. 2-dik kiadás. (Kökai Lajos. VII, 214 l. ára kötve 1 frt.)
- Gyermekkönyv,** Magyar. Népmesék, népdalok és versek. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. IV, 116 l. ára kötve 1 frt. 50 kr.)
- Gyertyánffy Béla,** Id. Novellák. Kitűnő angol, német s francia írók után magyarra átdolgozta —. (Temesvár. Förc K. G. nyomdája. 8-r. 149 l. ára füzve 1 frt., díszkiadás 2 frt., selyemkötés 5 frt.)

- Györy Vilmos.** Ünnepi ajándék. 382 képpel. (Légrády testv. 24-r. 253 l. és 12 külön kép, ára vászonkötésben tonus képekkel 2 frt., színny. képekkel 3 frt.)
- Haselmeyer Pál.** Énekfűzer. Alkalmas iskolai énekek kettős hangra az elemi népiskolák használatára. II kiadás. (Kókai Lajos. 8-r. 34 l. ára 20 kr.)
- Határozmányok,** Díjszabási, gyors és teher-árúk, továbbá élő állatok, hintók és hullák szállítására nézve. Érvényes a bent felsorolt osztrák-magyar vasutak díjszabásaihoz. Érvényes 1881. évi szept. hó 1-től. I—II. rész. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 8-r. 64, 272 l. ára 30 kr.)
- Haubner Máté,** dunántúli evang. superintendens emléke. Állította az egyházkerület. (Sopron. Reichard és Litfass nyomdája. n. 8-r. 60 l. ára 40 kr.)
- Hauke-Cherven.** Az osztrák-magyar monarchia földirata középiskolák számára. 2-ik jav. kiadás. A Hauke-féle egyetemes földirati tankönyvnek III. része, 11. kiadás. (Lampel Róbert. 8-r. 154 l. ára 70 kr.)
- Házi könyvtár.** XXXVI—XXXVIII. (L. Évkönyve, Hoványi.)
- Hazlinszky Frigyes.** Rendhagyó köggombák. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. köt. 19. szám. Akadémia. 8-r. 21 l. rajzokkal. ára 20 kr.)
- Heim Péter.** Budapest posta-intézményei és forgalmuk a jelenkorban. (Különnyomat a »Budapesti Szemle« 56-ik számából. Franklin-társ. 8-r. 20 l. ára ?)
- Heinrich Gusztáv.** Német olvasókönyv középiskolai használatra. I. rész: a gymnasiumok III., és a reáliskolák I. osztálya számára. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 132 l. ára 90 kr.)
- Heller Ágost.** Fizikai földrajz a gymnasium III. osztálya számára. 2-ik átdolg. kiadás. 1—5 iv. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 1—80 l. ára 1 frt.)
- Hellwald György A.** A föld és népei. 45—51. füz. (III. köt. Európa.) (Mehner Vilmos. n. 8-r. 65—160 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Herodotos.** Ford. és magy. Dávid István. 1. füzet. (Tanulók könyvtára. III. füzet. Pozsony. Stampfel Károly. 8-r. 64 l. ára 30 kr.)
- Hiador (Jámbor Pál)** művei. VI. füzet. 48-diki emlékek. Gyászbeszéd Deák Ferencz fölött. Úti emlékek. (Tettyey Nándor társa. 16-r. 80 l. ára 40 kr.)
- Hlatky József.** A körmőczbányai első, vagyis városi protestáns gymnasium története a XVI. és XVII. században. (n. 8-r. 842 l. ára ?)
- Hofmann Ernő és Jäger Gusztáv.** A mezei gazdaságra nézve hasznos és kártékony állatok. Magyar nyelvre fordította Gönczi Pál. I. rész. I—IV. tábla. (Pozsony. Stampfel Károly. ára 4 frt. 50 kr., vászonra húzva 7 frt.)
- Holub M. és Köpesdi S.** Latin-magyar kézi szótár. II. kiadás. (Lauffer Vilmos. 8-r. VIII, 604 kéthasábos l. ára 2 frt. 40 kr.)
- Horatii Flacci opera omnia.** II. Satirae et epistolae. Bevezetésekkel és magyarázatokkal ellátták Bartal Antal és Malmosi Károly. (Görög és római remekírók könyvtára. Eggenberger-féle könyvkereskedés. k. 8-r. 176 l. ára 70 kr.)
- Horváth József.** Tanulmányok a nőemancipatio köréből, művelt és gondolkodó közönség számára. III—IV. füzet. (Arad. Réthy Lipót és fia nyomdája. 8-r. 97—187 l. egy füzet ára 25 kr.)
- Hoványi.** Felsőbb katholicismus elemei. I. köt. 2. kiadás. (Házi könyvtár. Szent-István-társ. 8-r. XI, 356 l. ára 1 frt. 20 kr.)
- Höcker Ferencz.** A ki Istenben bízik, azt el nem hagyja. Magyarította és a haza

- viszonyokhoz alkalmazta Mayer György. (Ifjuság könyvtára. 18. kötet. Lampel Róbert. 16-r. 117 l. 4 képpel, ára 50 kr.)
- Hugó Viktor.** A nyomorultak. Regény. Franzeiából fordítva 12 köt. (Dobrowsky és Franke. k. 8-r. 208, 192, 192, 192, 192, 192, 192, 191, 192, 192, 192 és 184 l. ára 6 frt.)
- Hunfalvy Pál.** Tanulmányok. 2-dik (czím)-kiadás. (Ráth Mór. 8-r. XI, 368 l. ára 90 kr.)
- Hunyady Jenő.** Egy negyedrendű felületről. (Értekezések a matematikai tudományok köréből. VIII. kötet. 12. szám. Akadémia. 8-r. 20 l. ára 20 kr.)
- Ipartörvény,** Az, revisiója ügyében egybehívott második értekeztet tárgyalásai. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 4-r. 164 l. ára ?)
- Ismerettár,** Népiskolai. 2—4., 7—9. rész. (L. Fuchs János.)
- Ismétlőkönyvek,** Jogi, gyűjteménye. XI—XII. Kiadja az Eggenberger-féle könyvkereskedés. (L. Azzoni.)
- Jaime Adolf.** Családi gyűléség. Fordította Márkus Miklós. (Aigner Lajos. 8-r. 408 l. ára 2 frt. 50 kr.)
- Jegyzőkönyve,** A bányai ág. hitv. ev. egyházkerület 1881. okt. 15-én s folytatólag október 17-én és 18-án Budapesten tartott rendes évi közgyűlésének —. (Hornyánszky Viktor nyomdája. 8-r. 73 l. ára ?)
- Jegyzőkönyve,** A dunántúli helv. hitv. egyházkerület 1881. évi október hó 3-án s következő napjain Pápán tartott közgyűlésének —. Kiadta Vályi Lajos. (Pápa. Reform. főtanoda nyomdája. 4-r. 82 l. ára ?)
- Jegyzőkönyve,** A dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerület 1881. évi augusztus hó 24. és 25-én Győrött tartott rendes évi közgyűlésének —. (Sopron. Reichard és Litfass nyomdája. 8-r. 66 l. ára ?)
- Jelentés,** Alispáni, Mosonmegye 1879. évi állapotáról. A törvényhatósági bizottság közgyűlésének betérjeszté Simon Gyula. (Magyar-Ovár. Czéh S. 8-r. 22 l. ára ?)
- Jelentés,** A budapesti kereskedelmi és iparkamara, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. miniszter úr ő nagyméltóságához a kamarai kerület kereskedelmi, ipari és forgalmi viszonyairól, az 1880-ik évben. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 4-r. 110 l. ára ?)
- Jelentése,** A keleti szomszéd-országok közgazdasági viszonyainak előzetes tanulmányozására kiküldött bizottság —. Kiadja a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 4-r. 48 l. ára ?)
- Jelentése,** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek a közoktatás állapottáról szóló és az országgyűlés elé terjesztett tizedik —. 1879/80—1880/81. (Egyetemi nyomda. 4-r. 742 l. ára ?)
- Jelentései,** Modenai és velencei követei, Magyarország földrajzi és kulturai állapotáról a XV. és XVI. században. Descrizione dell' Ungheria nel secolo XV. XVI. (Athenaeum. 4-r. 38 l. ára ?)
- Jelentések és javaslatok** a Budapesten létesítendő műszaki iparmúzeum tárgyában. A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter meghagyásából. (Magyar kir. egyetemi nyomda. 4-r. 67 l. ára ?)
- Jendrássik Jenő.** A magától sorakoztató eső-, myographium és alkalmazásának vázolata. (Akadémia. 4-r. 44 l. 6 táblával, ára 80 kr.)

- Jendrássik Jenő.** Dolgozatok a kir. m. tud. egyetem élettani intézetéből. I. Regéczy Nagy Imre: Adatok a szűrődés tanához. II. Ballagi János: A gyomor hámseljjeiről. III. Mátrai Gábor: Adatok a zsírfelszívódáshoz a gyomorban. IV. Hutya Ferencz: A zsírok átszívágásáról, nevezetesen az epe befolyása alatt. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. kötet. 20. szám. Akadémia. 8-r. 91 l. és 4 tábla, ára 60 kr.)
- Jókai Mór.** Asszonyt kísér — Istent kísért. Regény. (Aigner Lajos. k. 8-r. 187 l. 3 képpel, ára 1 frt. 20 kr.)
- Jókai Mór.** Újabb munkái. Népszerű kiadás. Enyim, tied, övé. Regény három kötetben. (Pfeifer Ferd. 8-r. 251, 244, 230 l. a három kötet ára 2 frt. 40 kr.)
- Kakujay Károly.** Magyar nyelvgyakorló és olvasókönyv Magyarország német és magyar-német népiskolái számára. A IV. V. és VI. évfolyam és az ismétlő iskola számára. II. átdolg. kiadás. (Aigner Lajos. k. 8-r. 120 l. ára 50 kr.)
- Kazár Emil.** A semmi, ha valamivé lett. Regény. (Aigner Lajos. k. 8-r. 192 l. 3 képpel, ára 1 frt. 20 kr.)
- Kállay Béni.** Olcsó vidéki vasutak Magyarországon. (Athenaeum. 8-r. 118 l. ára 1 frt. 20 kr.)
- Károlyi Árpád.** Fráter György levelezése 1535—1551. A bécsi cs. és kir. állami levéltárból. (Codex epistolaris Fratris Georgii Utyesenovics (Martinuzzi dieti). Pfeifer Ferdinánd. n. 8-r. VI, 367 l. ára 2 frt.)
- Kedveljeink a háziállatok sorából.** (Athenaeum. 4-r. 8 l. ára ?)
- Kerékyártó Elek.** Magyar olvasókönyv polgári és egyéb felső leányiskolák számára. 3-dik kiadás. I. rész. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 113 l. ára 80 kr.)
- Kereskedelmi- és iparkamara,** A budapesti, jelentése a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. királyi miniszterhez a kamarai kerület kereskedelmi, ipari és forgalmi viszonyairól az 1880-dik évben. (Pesti könyvnyomda-részv.-társaság. 4-r. 110 l. ára ?)
- Kereskedelmi- és iparkamara,** A pozsonyi, jelentése a kamara-kerület általános földmivelési, kereskedelmi, ipar és forgalmi viszonyairól az 1879. évben. (Pozsony. Angermayer Károly. 8-r. 192 l. ára ?)
- Képeskönyve,** A kis bubica. 6 képpel, erős kartonon. Kis gyermekek mulattatására. (Pozsony. Stampfel Károly. 8-r. 6 kettős képes lap szöveg nélkül, ára kötve 80 kr.)
- Képviselőház,** A házszabályai. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 8-r. 112 l. ára ?)
- Képviselőházi Irományok.** (Az 1878. évi. szeptember 24-dikére hirdetett országgyűlés nyomtatványai. Hiteles kiad. I. III—IV. köt. Pesti könyvnyomda-részv.-társaság. 4-r. III, 384, 428, 457 l. ára ?)
- Képzőművészet,** A festészet és szobrászat legkitünőbb műemlékei. Eredeti metszetek után fényképnymatban készítő és kiadja Divald Károly. Szövegét írja Wagner János. I. kötet. 1. füzet. (Budapest és Eperjes. Divald Károly. 2-r. 7 l. 5 képtábla, egy füzet ára 1 frt. 20 kr.)
- Kimutatás,** Táblázatos, azon viszonylatokról, melyekben az eredeti feladó és végleges rendeltetési állomás között fennálló közvetlen díjtételek a Budapest fővárosi közraktárakban való betárolás és reexpeditio esetében vissztérítés útján alkalmazhatnák. Érvényes a fővárosi közraktárak megnyitása napjától kezdve.

- Kön. ung. Staats-Eisenbahnen. Tabetarische Zusammenstellung etc. (Pesti könyvnyomda-részvénytársaság. 8-r. 18 l. ára 20 kr.)
- Kimutatása,** A tiszántúli reformált egyházkerület statisztikai állapotának — az 1881. évrre. (Debreczen. Város nyomdája. 8-r. 47 l. ára ?)
- Királyfiu,** A bethlehemi. Karácsoni ajándék. A kalocsai érseki Jézus-társasági főgymnasium máriai nagyobb congregatiójának és a magyarhoni kath. ifjúságnak ajánlja S. J. II. kiadás. (Kalocsa. Malatin és Holmeyer nyomdája. 8-r. 51 l. ára?)
- Kisfaludy Sándor** összes regéi. I—II. kötet. (Olesó könyvtár. 129—130 szám. Franklin-társ. 8-r. 421. 349 l. ára 70, 50 kr.)
- Kiss Áron.** A XVI. században tartott magyar-református zsinatok végzései. Összeszedte, a latin szövegűeket magyarra fordította és tájékoztató jegyzetekkel kísérte. (Protestáns theologiai könyvtár. XV. kötet. Magyarországi protestáns egylet. 8-r. VIII, 735 l. ára ?)
- Kiss Kálmán.** Bevezetés a reformált keresztény vallásra. Vezérkönyv a reform. vallású elemi iskolák I. és II. osztályában tanítók számára. Kiadja a dunamelléki ref. egyházkerület. (Kókai Lajos. 8-r. VIII, 126 l. ára 60 kr.)
- Klamarik János.** A magyarországi középiskolák szervezete és eljárása. Törvényeink, szabályzataink, rendeleteink, utasításaink s a fennálló gyakorlat alapján. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. XIV, 544 l. ára 6 frt.)
- Klug Lipót.** A harmadrendű térgörbék synthetikai tárgyalása. (Pozsony. Stampfel, Eder s társai. 8-r. 34 l. ára ?)
- Kochanovszkyné.** Szeretett. Regény. Oroszból ford. Timkó Iván. (Olesó könyvtár. 131. sz. Franklin-társ. 8-r. 139 l. ára 30 kr.)
- Konkoly Miklós.** Adatok Jupiter physikájához 1880-dik évből. Egy függelékkel. (Értekezések a matematikai tudományok köréből. VIII. köt. 2. sz. Akadémia. 8-r. 41 l. ára 30 kr.)
- Konkoly Miklós.** Napfoltok megfigyelése 1880-ban és 1882 napfolt micrometricus mérése. (Értekezések a matematikai tudományok köréből. VIII. köt. 4. szám. Akadémia. 8-r. 71 l. két rajztáblával, ára 60 kr.)
- Konkoly Miklós** Hulló csillagok megfigyelése 1880-dik évben a magyar korona területén. V. rész. (Értekezések a matematikai tudományok köréből. VIII. köt. 5. szám. Akadémia. 8-r. 12 l. ára 10 kr.)
- Konkoly Miklós.** Csillagászati megfigyelések az ó-gyallai csillagvizsgálón. (Értekezések a matematikai tudományok köréből. VIII. kötet. 6. szám. Akadémia. 8-r. 23 l. ára 10 kr.)
- Konkoly Miklós.** 102 hulló-csillag kisugárzó pont levezetve 518 megfigyelésből, melyek a magyar korona területén 1879. és 1880-ban tétettek. (Értekezések a matematikai tudományok köréből. VIII. köt. 7. szám. Akadémia. 8-r. 9 l. ára 10 kr.)
- Kosztka V. Viktor.** Latin mondattan kiegészítései a Kosztka-Perthes-fele latin alak'anhhoz. 3-dik átdolgozott kiadás. (Kassa. Maurer Adolf. 8-r. IV, 79 l. ára 80 kr.)
- Kovács Lajos.** Bibliai történetek. Elemi III. osztály számára. A tiszántúli reform. egyházkerület népiskolai tanterve alapján. 4-dik kiadás. (Debreczen. Telegdi K. Lajos. k. 8-r. 81 l. ára kötve 30 kr.)

- König Gyula.** Algebra a középtanodák felsőbb osztályai számára az új gymnasiumi tanterv értelmében. Az I. és II. füzet áttekintése. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 23 l. ára ?)
- König Gyula.** Algebra. A középtanodák felsőbb osztályai számára az új gymnasiumi tanterv értelmében. III. füzet. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 74 l. ára 60 kr.)
- König Gyula.** A Hamilton-féle rendszerek és az elsőrendű parciális differenzial-egyenletek általános elmélete. Székfoglaló értekezés. (Értekezések a mathem. tudományok köréből. VIII. köt. 10. sz. Akadémia. 8-r. 72 l. ára 50 kr.)
- Könyvesház, Magyar.** 97. 98. 102—104. (L. Torkos László, Albius Tibullus.)
- Könyvtár, Nemzeti.** Szerk. Abafi Lajos. XXI—XXIII. köt. (L. Gaal József.)
- Könyvtár, Nemzeti.** Szerk. Abafi Lajos. 93. 95. 96. füzet. (L. Beöthy László, Vajda János.)
- Könyvtár, Népszerű tudományos.** II. (L. Flammarion Camille.)
- Könyvtár, Olcsó.** Szerk. Gyulai Pál. 126—138. sz. (L. Collins Vilmos, Daudet Ernő, Spielhagen Frigyes, Kisfaludy Sándor, Kochanoszky, Poole János, Andersen J. K., Gombos Imre, Szabó László, Pulszky Ferencz, Forster-Arnold Florence, Bessenyei György.)
- Könyvtár, Protestáns theologiai.** Szerk. Kovács Albert. XV. köt. (L. Kiss Áron.)
- Könyvtára, A magyar nemzet családai —.** 7—9. (L. Eötvös József, Arany János.)
- Könyvtára, A magyar orvosi könyvkiadótársulat.** XXXIX. köt. (L. Krause Károly.)
- Könyvtára, A nemzeti színház.** 7. 39. 140. füzet. (L. Morton Maddison János, Berezik Árpád, ifj. Ábrányi Kornél.)
- Könyvtára, Görög és római remekírók iskolái —.** (L. Horatius Flaccus, Tacitus, Titus Livius, Vergilius Maro.)
- Könyvtára, Ifjúság.** 18. (L. Höcker Oszkár.)
- Könyvtára, Tanulók.** Szerk. Dávid István. Latin és görög classicusok fordítása és magyarázata. III—IV. füzet. (L. Herodotos, Cicero.)
- Kőrösi József.** Budapest fővárosa az 1881-ik évben. A népleírás és népszámlálás eredményei. I. füzet. (Budapest főváros statisztikai hivatalának közleményei. XV. Ráth Mór. k. 4-r. V, 175 l. és 1 könyom. tábla, ára 2 frt. 25 kr.)
- Közleményei, A pozsonyi természettudományi és orvosi egyesület —.** Új folyam. 4. füzet. 1875—1880. Verhandlungen etc. (Pozsony. Egyesület. 8 r. 194 l. ára ?)
- Közleményei, Budapest főváros statisztikai hivatalának.** XV. (L. Kőrösi József.)
- Krause Károly.** A leiró emberbontoztan kézikönyve. Különös tekintettel az orvos-tanhallgatók, gyakorló orvosok, sebészek és törvényszéki orvosok igényeire. Saját vizsgálatai nyomán írta. A II. kiadást saját vizsgálatai nyomán egészen átdolgozta Krause Vilmos. Ford. Mihalkovics Géza. I. kötet, (A magyar orvosi könyvkiadótársulat könyvtára. XXXIX. kötet. Társulat. 8-r. XVI, 751 l. 186 fametszettel, ára ?)
- Kreitner Gusztáv.** Gróf Széchenyi Béla keleti utazása India, Japán, China, Tibet és Birma országokban. 200 művészi kivitelű eredeti képpel. 14—26. füz. (Révai testvérek. 8-r. 417—832 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Lange Henrik** új iskolai atlasza 23 színezett lapon. Magyar nyelvre fordította s a hazai iskolák használatára alkalmazta Cherven F.5-ik teljesen átdolg. és bőv. kiad. (Lampel Róbert. 4-r. ára 70 kr.)

- Lajos bácsi.** Kicsinyek világa. Szemléleti képeskönyv. (Ifj. Nagel Ottó. n. 4-r. 7 kettős képes tábla, 3 l. szöveg, kemény papírra húzva és kötve 2 frt. 60 kr.)
- Lajos bácsi.** Képes versek a kicsinyek számára. (Ifj. Nagel Ottó. 4-r. szöveg 6 l. képpel, ára kötve 1 frt., kemény papírra húzva és kötve 1 frt. 60 kr.)
- Lavaleye Emil.** Kormányformák az újkori társadalmakban. Ford. s előszóval és jegyzetekkel ellátta Tóth Lőrincz. (Akadémia. 8-r. XVIII, 180 l. ára ?)
- Lengyel Alajos.** A közet- és földtan alapvonalai. Függelék a vegytan vezérfonala (vegytan és ásványtan) czíniú mű I. részéhez, a fővárosi polgári leányiskolák IV. osztálya számára. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 32 l. számos fametszetű ábrával, ára 20 kr.)
- Lengyel Alajos.** A vegytan vezérfonala. I. rész. Az elemek és fontosabb vegyületeik. Kapcsolatban a nevezetesebb ásványok ismertetésével, s különös tekintettel a vegyi iparcikkek gyártására. Polgári, kereskedelmi és ipariskolák használatára. A szöveg közé nyomott ábrákkal. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. IV, 196 l. ára 1 frt. 10 kr.)
- Lengyel Béla.** A mohai (Fehérmegye) Ágnes-forrás vegyelemzése. (Értekezések a természettudom. köréből. XI. köt. 14. sz. Akadémia. 8-r. 12 l. ára 10 kr.)
- Lengyel Béla.** Egy újabb szerkezetű vízszivattyúval kombinált higany-légszivattyúról. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. köt. 15. sz. Akadémia. 4-r. 8 l. 1 tábla rajzzal, ára 10 kr.)
- Lenkey Ferencz.** Nyílt levél Rosenberg Ármin úrnak Kisbéren. (Athenaeum nyomdája. 8-r. 52 l. ára ?)
- Leutemann Henrik.** A háziállatok. (Lauffer Vilmos. k. 4-r. 8 l. szöveg, 8 színnyomatú képpel, ára kötve 90 kr.)
- Lexikon, Magyar.** 86—90. füzet. (Wilekens F. C. és fia. 8-r. 321—636 kéthasábos l. egy füzet ára 30 kr.)
- Liebermann Leó.** Közlemények az állatorvosi tanintézet vegytani labororiumából. I. A kénassav kimutatása a borban és más folyadékokban. II. Egy készülék könnyen olvadó fémek és ötvények olvadási pontjának meghatározására. Egy rajzzal. (Értekezések a természettudom. köréből. XI. köt. 25. szám. Akadémia. 8-r. 8 l. ára 10 kr.)
- Lovas, A kis.** Elbeszélés fiúk számára. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 4-r. 8 l. hat színezett képpel, ára kötve 80 kr.)
- Magyarország** áruforgalma Ausztriával és más országokkal. Szerk. és kiadja az országos magyar statisztikai hivatal. I—IV. füzet. (Athenaeum. 4-r. 55, 45, 45, 45 l. ára ?)
- Maislis Mór.** Igazságügyi útmutató, vagyis a m. törvények és miniszteri rendeletek betürendes tárgymutatója. II. folyam az 1878. 1879. és 1880. évi törvények és rendeletekhez. (Aigner Lajos. 12-r. IV, 136 l. ára 1 frt. 10 kr.)
- Marczali Henrik.** Magyarország történelme II. József korában. I. köt. (Akadémia. 8-r. V, 468 l. s egy táblázat, ára ?)
- Márky Sándor.** Aradtól Petroszényig. (Arad. Réthy Lipót és fia nyomdája. 8-r. 50 l. ára ?)
- Matók Béla.** A zsidó-kérdés. Nro. 2. Történelmi, társadalmi és törvényes szempontból tárgyalva. (Szerző sajátja.) (Kocsi Sándor. 8-r. 135 l. ára 1 frt. 20 kr.)

- Mayer Sándor.** Az új esődtörvény (1881. XVII. t. cz.) magyarázata iromány-példákkal. (Aigner Lajos. n. 8-r. 228 l. ára 1 frt. 80 kr.)
- Mayr György.** A társadalmi élet törvényszerűsége. Statisztikai tanulmányok. A magyar viszonyok figyelembe vételével németből fordítva. (Akadémia. 8-r. XVI, 348 l. ára ?)
- Medveczky Frigyes.** A nemzetközi jog elmélete Kant philosophiája szerint. (Értekezések a társadalmi tudományok köréből. VII. kötet. 1. szám. Akadémia. 8-r. 36 l. ára 20 kr.)
- Mendl L.** Német olvasókönyv az izraelita elemi népiskolák III. oszt. számára. — Deutsches Lesebuch für die III. Kl. der isr. Volksschulen. (A magyar orsz. izr. tanító-egyesület kiadványai. X. Zilahy S. 8-r. 207 l. ára kötve 36 kr.)
- Molière vigjátékai.** Kiadta a Kisfaludy-társaság. IX. kötet. Az úrhatnék polgár, ford. Csiky Gergely. — Mélicerte, ford. Lévy József. — Escarbagnas grófnő, ford. Márkus Miklós. — Az éliszi hercegnő, ford. Györy Vilmos. (Athenaeum. 8-r. 237 l. ára 1 frt. 50 kr.)
- Montépin Xavér.** Szezelem ő felsége. Regény. Francziából fordította M. V. 9 köt. (Dobrowsky és Franke. k. 8-r. 192, 192, 192, 192, 192, 192, 192, 192, 192, 1. ára 7 frt. 20 kr.)
- Monumenta comitialia regni Transylvaniae.** Erdélyi országgyűlési emlékek. Történeti bevezetésekkel. A magy. tud. akadémia történelmi bizottsága megbízásából szerk. Szilágyi Sándor. VII. köt. (1614—1621.) (Akadémia. n. 8-r. IV, 367 l. ára 3 frt.)
- Morton Maddison János.** Box és Cox. Vigjáték egy felvonásban. (A nemzeti színház könyvtára. 140. füzet. (Pfeifer Ferdinánd. 8-r. 20 l. ára 40 kr.)
- Müller Adolf.** Magyar abc-és olvasókönyv izr. népiskolák számára. (A magyar országos izraelita tanító-egyesület kiadványai. XII. Zilahy Sámuel. 8-r. 95 l. ára 20 kr.)
- Myskovszky Viktor.** A renaissance kezdete s fejlődése különös tekintettel hazánk építészeti műemlékeire. (Értekezések a történelmi tudományok köréből. IX. köt. 8. szám. Akadémia. 8-r. 54 l. 18 fametszettel, ára 40 kr.)
- Nagy Antal.** Hitelemzés példákban, vagyis: a katolikus hit- és erkölestan rövid foglalata stb. Gyakorlati segédkönyv egyházi szónokok, hitelemzők, gyóntatók, tanítók és nevelők számára. II. köt. 1. rész. (Komárom. Ziegler Károly nyomdája. 8-r. 396 l. ára ?)
- Nagy László.** Zsadányi István viszontagságos élete. Regény. 7—10. füz. (Magyar Regénycsarnok. 18—20. füzet. Aigner Lajos. k. 8-r. 385—528, 1—112 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Napoleon, III.** Julius Caesar története. Szerző által jogosított magyar kiad. 2 köt. 2-ik (czím-) kiadás. (Ráth Mór. n. 8-r. VII, 413 és VI, 402 l. ára 3 frt. 60 kr.)
- Németh Vilmos.** Magyarország hegy-, sík- és vízrajzi viszonyainak átnézeti térképe. Iskolai használatra. (Ára 44 kr.)
- Népszámlálás,** A magyar korona országaiban az 1881. év elején végrehajtott — eredményei. Az 1880: LII. t. cz. alapján. Szerk és kiadja az országos magyar kir. statisztikai hivatal. 25. 43. 47. füzet. Hont-, Szepes- és Sopron-vármegye. (Athenaeum. 4-r. 185, 199, 185 l. ára ?)

- Névkönyv** az erdélyi ev. ref. anyaszentegyház számára 1881. (Kolozsvár. Stein János. 193 l. ára ?)
- Névtára**, A dunamelléki reformált egyházkerület — az 1881-ik évre. (Hornvánszky Viktor. 8-r. 43 l. ára ?)
- Névtára**, A magyarországi kegyes tanítórend — az 1880—81-ki tanévre. (Kocsi Sándor nyomdája. 8-r. 47 l. ára ?)
- Névy László**. Olvasmányok a poetikához. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. n. 8-r. IV, 234 l. ára 1 frt. 40 kr.)
- Nógrádvármegye szervezete és szabályrendeletei**. Kiadta Harmos Gábor. Hivatalos kiadás. (B.-Gyarmat. Szódi Mór. 8-r. 191 l. 1 színnyomattal és 1 térképpel, ára 1 frt 20 kr.)
- Női nap**, Az országos, kiállítás zárünnepélye. Tartatott Budapesten 1881. deczemb. 8-án az új városház dísztermében. (Athenaeum. 8-r. 15 l. ára ?)
- Országgyűlés**, Az 1878—81. évben tartott, képviselőháza jegyzőkönyveinek tartalom-mutatója. Szerkesztette Regele János. I—IV. köt. Hiteles kiadás. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 4-r. 664, 668, 606, 499 l. ára ?)
- Országgyűlés**, Az 1878—81. évben tartott, képviselőháza irományainak tartalom-mutatója. Szerk. Regele János. Hiteles kiadás. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 4-r. 360 l. ára ?)
- Öreg János**. Gondolkodástan az egyetemesítő (inductiv) s lehozó (deductiv) módszer alapján. 2-dik javított kiadás. (Dobrowsky és Franke. 8-r. IV, 130 l. ára 80 kr.)
- Papp Kálmán**. Rózsa könyve. (Tetty Nándor és társa. k. 8-r. 127 l. ára 1 frt. díszköt. 2 frt 40 kr.)
- Pauer István**. A hadtudomány viszonya a többi tudományokhoz. Székfoglaló értekezés. (Értekezések a matematikai tudományok köréből. VIII. köt. 11. szám. Akadémia. 8-r. 17 l. ára 10 kr.)
- Pécs Antal**. A tudományok haladásának befolyása a selmeczvidéki bányamívelésre. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. kötet. 22. sz. Akadémia. 8-r. 33 l. ára 20 kr.)
- Pekár Imre**. Földünk búzája és lisztje a tudomány, a fogyasztó, a molnár és termelő szempontjából. (Grill K. n. 8-r. X, 228 l. és 4 tábla, ára 2 frt. 50 kr.)
- Petheő József**. Kis pásztorjáték. Az elemi ifjúság számára. (Fger. Szolcsányi Gy. 16-r. 16 l. ára 22 kr.)
- Planta P. K.** Paedagogia és sablon. Nevelészeti levelek. Ford. Ribiczey Aladár. (Köszeg. Leitner Nándor. 8-r. 47 l. ára 30 kr.)
- Poole János**. Pry Pál. Vigjáték öt felvonásban. Angolból ford. Csiky Gergely. (Olesó könyvtár. 132. szám. Franklin-társ. 8-r. 152 l. ára 30 kr.)
- Posner Károly Lajos**. Jelentés a Stuttgartban 1881-ben tartott württembergi országos iparkiallításról. (Földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium. 8-r. 34 l. ára ?)
- Pulszky Ferencz**. Martinovics és társai. (Olesó könyvtár. 136. sz. Franklin-társ. 8-r. 80 l. ára 20 kr.)
- Rapaics Raymund**. Egyetemes egyháztörténelem. Kútfők és jelesebb szerzők nyomán. II. kötet, középkor. (Eger. Szolcsányi Gyula. n. 8-r. X, 577 l. ára 2 frt. 50 kr.)

- Rákóczy Lajos.** Földrajz a fővárosi népiskolák III. oszt. számára. Budapest és környéke Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegyével. Pályanyertes mű. (Dobrowsky és Franke. 8-r. 36 l. ára kötve 30 kr.)
- Rákóczy Lajos.** Földrajz a népiskolák IV—VI. osztályai számára. (Dobrowsky és Franke. 8-r. 78, 116, 50 l. ára 30, 40, 30 kr.)
- Regény-csarnok,** Magyar. 17—20. füzet. (L. Nagy László.)
- Regény-könyvtár,** I. füzet. (L. Ebers György.)
- Reizner János.** Jelentés Sáros megye levéltáráról. (Athenaeum. 8-r. 14 l. ára?)
- Rendelet,** A kiskorúság meghosszabbítása, atyai hatalom megszüntetése és a gondnokság alá helyezés tárgyában kiadott igazságügyminiszteri —. Kiegészítve a reá vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel s kimerítő betűrendes tárgymutatóval. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 27 l. ára 20 kr.)
- Rendelet,** Igazságügyminiszteri, a törvénykezési rendtartásnak és a végrehajtási eljárási törvénynek a határörvidéken való életbeléptetése iránt. Kiegészítve a reá vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel és kimerítő betűrendes tárgymutatóval. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 35 l. ára?)
- Rendeletek,** Igazságügyminiszteri, a csödtörvényről szóló 1881: XVII. törv.-czikk hatályba léptetéséről kiegészítve a reá vonatkozó törvényekkel az 1781. és 1853-ki csödtörvény idevágó intézkedéseivel és kimerítő betűrendes tárgymutatóval. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. k. 8-r. 66 l. ára 40 kr.)
- Rendeletek,** Igazságügyminiszteri, (1881. nov. 1.) a csödtörvényről szóló 1881. XVII. tezik hatálybaléptetéséről. (Ráth Mór. n. 8-r. 12 l. ára 20 kr.)
- Ugyanaz, zsebkiadás. (Ráth Mór. 8-r. 22 l. ára 20 kr.)
- Rendeletek,** Igazságügyminiszteri, az 1881. évi XVII. (A csödtörvény). LIX. (A polgári törvénykezési rendtartás). LX. (A végrehajtási eljárás) törvényezikkek végrehajtása tárgyában. (Pfeifer Ferdinánd. 8-r. 176 l. ára?)
- Rendeletek,** A csödtörvény hatálybaléptetéséről szóló 1881: 3328. 3329. és 3488. számú I. M. E. — Függelék az 1881. csödtörvényhez. Betűrendes tárgymutatóval. (Jegyzetszerű kiad.) (Tettyey Nándor és társa. k. 8-r. 27 l. ára 20 kr.)
- Rendeletek,** A polgári törvénykezési rendtartásról szóló 1868: LIV. törv.-czikket és a polg. törvénykezési rendtartás módosításáról szóló 1881: LIX. t.-czikket életbeléptető igazságügyminiszteri — gyűjteménye, kiegészítve a reájuk vonatkozó törvényekkel, rendeletekkel és betűrendes tárgymutatóval. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 15 l. ára?)
- Rendeletek,** A polg. törvénykezési rendtartás hatálybaléptetése, továbbá a curiai tanács alakítására és a törvényk. rendtartásnak a határörvidéken életbeléptetésére vonatkozó igazságügyminiszteri —. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 16, 35 l. ára 30 kr.)
- Rendeletek,** A végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t. czikk életbeléptetésére vonatkozó összes igazságügyminiszteri —. Kiegészítve a reájuk vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel és kimerítő betűrendes tárgymutatóval. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. k. 8-r. 90 l. ára 50 kr.)
- Rendeletek,** Magyarországi, tára. XV. folyam. 1881. II. III. füzet. (M. kir. belügyminiszterium. 8-r. 1164, XI l. ára 3 frt. 60 kr.)
- Rendeletek,** Magyarországi, tára. 1881. IV. füzet. (M. kir. belügyminiszterium. 8-r. 1167—1563 l. ára 1 frt. 50 kr.)

- Rendtartás**, Az 1868: LIV. t. cz. a polgári törvénykezési, tárgyában kiegészítve a polg. törvénykezési rendtartás módosításáról szóló 1881: LIX. törvényezikkel, valamint a reájok vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel, továbbá kimerítő betűrendes tárgymutatóval. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 219 l. ára 1 frt.)
- Répásy János**. Egyházi beszédek a római katolikus szent ünnepekre és vasárnapokra. II. évf. (Eger. Szolcsányi Gyula. n. 8-r. XII, 591 l. ára 3 frt. 25 kr.)
- Ribáry-Homolka-féle földrajzi kis atlasz** nép-, ipar- és vasárnapi iskolák használatára. 10 térképpel. 6-ik kiadás. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. ára 80 kr.)
- Ribáry-Molnár**. Képes világtörténet. 60—62. füz. (IV. köt. A középkor. Irta Molnár Antal.) (Mehner Vilmos. n. 8-r. 177—296 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Róth József**. A pozsonymegyei tankerület valamint külön Pozsony sz. kir. városa népoktatásának 1881-dik évi állapotáról. (Pozsony. Angermayer Károly. 8-r. 37 l. ára ?)
- Sauniére Pál**. A Marignan-örökség. Regény. Franzeziából ford. M. V. (Dobrowsky és Franke. k. 8-r. 208 l. ára 80 kr.)
- Schenzl Guido**. Adalékok a magyar koronához tartozó országok földmágnassági viszonyainak ismeretéhez. A kir. m. természettudományi társulat megbízásából. Beiträge stb. (K. m. természettudományi társulat. 4-r. XII, 539 l. két táblázattal és hat térképpel, ára ?)
- Scherr János és mások után**. A világirodalom története képekkel. 9. 10. füzet. (Tetty Nándor és társa. 8-r. 257—320 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Schreyer Jakab**. Függelék a polgári törvénykezési rendtartáshoz. A kereskedelmi és váltóeljárást szabályozó, valamint az 1881: LIX. és 1881: LX. t.-czikkek életbeléptetése alkalmából kibocsátott igazságügyminiszteri rendeletek. (Athenaeum. 8-r. 112 l. ára 50 kr.)
- Schubert G. Henrik**. Az emlécsök természetrajza képekben. Az ifjuságnak szemléleti oktatásául tanodák és családi körök használatára. V. kiadás. E kiadáshoz a szöveget az eredetinek tekintetbevételével írta Paszlavszky József. (Pfeifer Ferdinánd. 2-r. 15 l. 30 rajztáblával, ára ?)
- Schuller Alajos**. A víznek képződési melegéről. (Értekezések a természettudományok köréből. VI. köt. 17. sz. Akadémia. 8-r. 8 l. ára 10 kr.)
- Schwarz Gusztáv**. A végrendelkezési szabadság a római jogban. Jogtörténelmi tanulmány. (Kilián Frigyes. 8-r. VIII, 147 l. ára 90 kr.)
- Schweiger-Lerchenfeld A.** A nővilág. 15—18. füzet. (Mach H. és társa. n. 8-r. 449—576 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Schwicker Brunó**. Az utolsó Cilley grófok és viszonyuk Magyarországhoz. (Pesti könyvnyomda-rész.-társ. 8-r. 82 l. a Cilley család származási táblájával, ára ?)
- Seidl Ambrus**. A kamatbiztosítást élvező vasutak megadóztatása különös tekintettel a kötvényszelvény megadóztatására. (Grill Károly. 8-r. 41 l. ára 50 kr.)
- Shakspeare-album**. Jellemeik és alakok Shakspeare színműveiből. 4—6. füz. (Ráth Mór. 4-r. 147—334 l. egy füz. ára 1 frt. 80 kr.)
- Simonyi Zsigmond**. A jelentéstan alapvonalai. Az alakokban kifejezett jelentések. (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. X. kötet. 1. sz. Akadémia. 8-r. 48 l. ára 30 kr.)

- Simonyi Zsigmond.** A magyar kötszók, egyúttal az összetett mondat elmélete. A mellérendelő kötszók. A m. tudom. Akadémiától Marczibányi-díjjal jutalmazott pályamunka. (Akadémia. n. 8-r. XVI, 268 l. ára 1 frt. 20 kr.)
- Simonyi Zsigmond.** Magyar nyelvtan mondattani alapon. I. rész: a mondat részei és a szóképzés. A középiskolák első osztálya számára. III. kiad. A m. közokt. miniszteriumtól kizárólag ajánlott magyar nyelvtan. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 86 l. ára 60 kr.)
- Sipos Sándor.** A pusztá menekültjei. Eredeti népszinmű, 3 felvonásban. (Szarvas. »Árpád« intézet. 83 l. ára ?)
- Sirven Alfréd és Leverdier H.** Nana leánya. Párizsi erkölcsregény. 8—15. füzet. (Mach H. és társa. 8-r. 337—376, 1—284 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Spielhagen Frigyes.** Az utolsó órában. Elbeszélés. Németből ford. Halasi Aladár. (Olesó könyvtár. 128. sz. Franklin-társ. 8-r. 162 l. ára 30 kr.)
- Steiner József.** Gabnaszállítási díjtételek Budapestre, Bécsbe, Kőbányára, Czeglédre. Az érvényben lévő díjszabások alapján összeállította S. J. (Kilián Frigyes. k. 8-r. 29 l. ára 20 kr.)
- Sullay István.** Szabadság, egyenlőség, testvériség, vagy: mi a szabadkőművesség alapelve, célja, kiviteli eszközei, eredménye és veszélye az államra és egyházra. Pályanyertes munka. 3-dik jav. kiadás. (Eger. Szolcsányi Gyula. n. 8-r. VII, 255 l. ára 1 frt. 50 kr.)
- Symonds John Addington.** Renaissance Olaszországban. I. köt. A kényurak kora. Ford. Pulszky Károly. (Akadémia. 8-r. VIII, 502 l. ára ?)
- Szabályok,** Távirási, és díjtáblák. Érvényesek 1881-dik évi nov. hó 1-től. Kiadja a közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszterium. II. kiad. (Hornýánszky Viktor nyomdája. 8-r. 79 l. ára ?)
- Szabályzat,** Birói ügyviteli, mai érvényében. Az 1874. évi birói ügyviteli szabályok teljes szövege a későbbi rendeletek, de nevezetesen az 1881: 3274. és 3329. számúak módosításaival. Továbbá 1875: 79. sz. ügyrend módosítva. Jegyzet-szerű kiad. (Tettyey Nándor és társa. k. 8-r. 85 l. ára 60 kr.)
- Szabályzat,** Gyakorlati, a magyar kir. honvéd-gyalogság számára. Az 1875. év gyakorlati szabályzat 3-ik kiadása. 2 rész. (Légrády testvérek. k. 8-r. XVI, 248 l. I tábla és IV, 74 l. ára 60 kr.)
- Szabó Antal.** Gyermekmulatsága. Műtattató olvasmány kis gyermekek számára. Versekkal és hat színezett olajnyomatú képpel. (Ifj. Nagel Ottó. 4-r. 8 lap szöveg és 6 kép, kötve 1 frt. 20 kr.)
- Szabó Ferencz.** A Carludovica és a Canna gummijáratairól. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. köt. 10. sz. Akadémia. 8-r. 15 l. egy táblával. ára 10 kr.)
- Szabó László.** Mátyás király vagy a nép szeretete jámbor fejedelmek jutalma. Nemzeti érzékeny-játék három felvonásban. 3. kiadás. Azon alkotmányosságra, midőn Ferencz Buda várában 1792. jun. 6-án magyar királylyá koronáztatott. (Olesó könyvtár. 135. sz. Franklin-társulat. 8-r. XXIV, 120 l. ára 30 kr.)
- Szabó Mihály.** A nevelés rövid története. Kiváló tekintettel a népnevelésre. 2-ik bőv. kiadás. (Szeged. Várnai L. 8-r. 122 l. ára 60 kr.)
- Szalay József.** A magyar nemzet története képekkel. 36—39. füzet. (Weissmann testvérek. 4-r. 65—192 l. egy füzet ára 30 kr.)

- P. Szathmáry Károly.** Az emberi művelődés története. Második jav. és bővített dolgozat. II. kötet. Középkor. (Tettey Nándor és társa. XXII és 275 l. 98 fametszetű ábrával és ékítménnyel, ára 3 frt, félbörkötésben 4 frt. 40 kr.)
- Szász Domokos, Elekes Károly, Damokos László, Csató János.** Ima- és emlékbeszédek báró Kemény István ravatala fölött Csombordon 1881. szeptember hó 16-án. (Kolozsvár. Stein János nyomdája. n. 8-r. 29 l. ára ?)
- Szász Károly.** A világirodalom nagy eposzai. I. kötet. (Akadémia. 8-r. III., 631 l. ára ?)
- Szemlér Mihály.** Rajzlapok szabadkézzel való rajzoláshoz. Középkorok számára. I—II. füzet. 12—12 lappal ívrétben. (Eggenberger-féle könyvkereskedés, egy füzet ára 80 kr.)
- Szinnyei József, Ifj.** A vepsz nyelvről. (Különlenyomat a »Nyelvtudományi Közlemények« XVI. kötetének 3. füzetéből. Franklin-társ. 8-r. 44 l. ára ?)
- Szótár a Bartal-Malmosi-féle latin olvasókönyvhöz (Livius- és Ovidiusból) középiskolák számára.** (Eggenberger-féle könyvkereskedés, n. 8-r. II, 38 l. ára 20 kr.)
- Szulik József.** A kath. anyaszentegyház szertartásai. Fischer Ferencz nyomán. 3-ik jav. kiadás. (Eger. Szolcsányi Gyula. 8-r. 88 l. ára 30 kr.)
- Taciti, P. Cornelii, annalium ab excessu divi Augusti libri I—VI.** Bevezetéssel és tárgymutató kivonatokkal ellátta Petrovich Ferencz. (Görög és római remekírók iskolai könyvtára. Eggenberger-féle könyvkereskedés. k. 8-r. XXX, 200 l. ára 90 kr.)
- Taine Hippolit Adolf.** A jelenkori Franciaország alakulása. Fordította dr. Toldy László. I. kötet. A régi uralom. (Akadémia. 8-r. VIII, 664 l. ára ?)
- Tanító-egyesület.** A magyar országos izraelita, kiadványai. X. XII. (L. Mendl L., Müller Adolf.)
- Tankönyvei, A Szeged városi zenede.** Szerk. a szegedvárosi zenede tanári kara. I. A zeneelmélet tankönyve. Zenedék, képezdék, közép- és polgári iskolák használatára. I. füzet. A zene elemei. II. Az elemi énekoktatás tankönyve. Zenedék, képezdék stb. használatára. (Grimm Gusztáv. 8-r. 64 és IV, 60 l. egy füz. ára 20 kr.)
- Tájékoztató, Előleges, a budapest-kelenföld-pécs-szent-lőrinczi vasutnak tervezett szárnyvonaláról.** (Athenaeum. 8-r. 13 l. ára ?)
- Társulat, A tiszavölgyi, központi bizottságának az 1881. november hó 27-iki évi közgyűléséhez intézett jelentése és annak mellékletei.** (Wilkens F. C. és fia. 8-r. XXV, 119 l. ára ?)
- Testamentom, Új, azaz a mi Urunk Jézus Krisztusnak új szövetsége és a zoltárok könyve.** Magyar nyelvre fordította Károli Gáspár. (A brit- és külföldi biblia-társulat. k. 8-r. 130 l. ára 30 kr.)
- Térképe a magyar sz. korona országainak.** 2-ik jav. kiad. (Dobrowsky és Franke. ára 12 kr.)
- Térképe az osztrák-magyar monarchiának.** 2-ik jav. kiad. (Dobrowsky és Franke. ára 12 kr.)
- Thallóczy Lajos.** A magyar történelmi társulat tagjainak s barátinak sárosi, tizenkettedik kirándulásuk alkalmából emlékezetül szeretettel ajánlja Eperjes 1881. aug. 22-én a convivium idején. (Athenaeum. 8-r. 4 l. ára ?)

- Than Károly.** Közlemények a m. kir. egyetem vegytani laboratoriumából. I. A borkősav száraz lepárlási terményeiről. Liebermann Leótól. II. Adatok a carbonylsulfid physikai sajátságaihoz s tiszta carbonylsulfid előállítása. 2-ik közlemény. Hosvay Lajostól. (Értekezések a természettudományok köréből. XI. köt. 24. szám. Akadémia. 8-r. 18 l. ára 10 kr.)
- Thanhoffer Lajos.** Adatok a haránt-esíku izmok szerkezete- és idegvégződéséhez (Székfoglaló értekezés.) (Értekezések a természettudományok köréből. XI. köt. 13. szám. Akadémia. 8-r. 23 l. és 1 tábla, ára 30 kr.)
- Thierry Amadé.** A római birodalom képe Róma alapításától kezdve a nyugati császárság végeig. Ford. dr. Usiky Kálmán. (Akadémia. 8-r. XII, 410 l. ára ?)
- Titus Livius, XXI. és XXII. könyve.** Jegyzetekkel és magyarázó ábrákkal ellátta Bartal Antal és Malmosi Károly. (Görög és római remekírók iskolai könyvtára. Eggenberger-féle könyvkereskedés. k. 8-r. 162 l. ára 70 kr.)
- Tóni bácsi.** Tündérmesék. 6 színes képpel Offerdinger eredeti rajzai után. (Ifj. Nagel Ottó. 4-r. 12 l. szöveg és 6 kép, ára kötve 1 frt. 20 kr.)
- Torkos László.** Kigyóbőr. Regés színmű dalokkal, 4 felv. (Magyar könyvesház. 97. 98. Aigner Lajos. k. 8-r. 128 l. egy füzet ára 40 kr.)
- Tóth Ede** művei. 2-dik (ezim-)kiadás. 3 kötet egyben. (Aigner Lajos. k. 8-r. IV 193, 210 és XXII, 196 l. ára 3 frt.)
- Tóth István** versezeti gróf Cziráky József ezeres kapitánynak életéről, táborozásáról, haláláról. 1742-ben. (Egy régi kézirat után.) (Székesfehérvár. »Vörösmarty« nyomda. 8-r. 228 l. ára ?)
- Tóth Kálmán.** A világlátók. Úti kalandok regényes rajzokban. Ifjuság számára. (Légrády testvérek. n. 8-r. IV, 218 l. ára kötve 2 frt., képekkel 3 frt.)
- Története, A keresztény egyház.** Helv. hitv. népiskolák használatára. 6-ik kiadás. (Debreczen. Telegdi K. Lajos. k. 8-r. 56 l. ára kötve 30 kr.)
- Törvényezikk, Az 1868 : LIV., a polg. törvénykezési rendtartás tárgyában kiegészítve a polg. törvénykezési rendtartás módosításáról szóló 1881 : LIX. törv. czikkkel valamint a reájuk vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel, továbbá kimerítő betűrendes tárgymutatóval.** (Eggenberger-féle könyvkereskedés. k. 8-r. 219 l. ára 1 frt.)
- Törvényezikk, 1881 : XXXIII., a közforgalom tárgyát képező értékpapírok bírói megsemmisítéséről és elévüléséről.** Jegyzetekkel, utasításokkal és magyarázattal. (Ráth Mór. n. 8-r. 21 l. ára 40 kr.)
- Törvényezikk, 1881 : XL., a földadó szabályozásról szóló 1875 : VII t. cz. némely intézkedéseinek módosítása tárgyában.** Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázattal. (Ráth Mór. n. 8-r. 12 l. ára 40 kr.)
- Törvényezikk, 1881 : XLI., a kisajátításról.** Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázattal. (Ráth Mór. n. 8-r. 41 l. ára 60 kr.)
- Törvények, Pénzügyi, és szabályok. IX. füzet. 1881 : XLII. törvényezikk az 1875 : VII. törv. czikk ármentesített területekre vonatkozó rendelkezéseinek megváltoztatásáról.** Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázattal. (Ráth Mór. n. 8-r. 10 l. ára 40 kr.)
- Törvények és rendeletek, A polg. törvénykezési eljárásra vonatkozó — teljes gyűjteménye.** (Eggenberger-féle könyvkereskedés. k. 8-r. 219, 16, 52, 40, 27 és 35 l. ára vászonkötésben 2 frt.)

- Törvények és rendeletek**, A végrehajtási eljárásról szóló — teljes gyűjteménye. (Eggenberger-féle könyvkeresk. k. 8-r. 202 és 90 l. ára vászonkötésben 2 frt.)
- Trefort Ágoston**. Két beszéd a választások után Zala-Egerszegben és Sopronban. (M. kir. egyetemi nyomda. 8-r. 24 l. ára ?)
- Utászta.** V. rész. Burkolatmunkák. Hivatalos kiadás. (Légrády testvérek. 8-r. 79 l. ára ?)
- Vajda János** költeményei. 7—9. füzet. (Nemzeti könyvtár. 95—96. füzet. Aigner Lajos. 8-r. 242—368 l. ára 60 kr.)
- Vajda János** összes költeményei. 2 köt. (Nemzeti könyvtár. XXI. XXII. Aigner Lajos. 12-r. IV, 293; IV, 369 l. ára 1 frt. 40 kr., és 2 frt. 20 kr.)
- Vajda János** elbeszélő költeményei. (Összes költeményei. II. köt.) (Aigner Lajos. k. 8-r. IV, 369 l. ára 2 frt. 80 kr.)
- Váltóeljárás**, Az új. A váltóügyekben követendő eljárást szabályozó igazságügy-miniszteri rendelet. Kiegészítve a reá vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel és kimerítő betűrendes tárgymutatóval. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 52 l. ára 40 kr.)
- Váltóeljárás**. Kereskedelmi eljárás peres és perenkívüli ügyekben. Függlék az új perrendtartáshoz. Tartalom: J. M. E. 1881. 2851. és 3259. számú rendeletek. (Tettyey Nándor és társa. k. 8-r. 40 l. ára 40 kr.)
- Vergili Marónis**. Aeneidos libri XII. Bevezetéssel és magyarázattal ellátta Pirchala Imre. I. köt. I—VI. (Görög és római remekírók könyvtára. Eggenberger-féle könyvkereskedés. k. 8-r. XXXII, 139 l. ára 70 kr.)
- Versek**, Tréfás. Szavalásra alkalmas költemények gyűjteménye. Összeszedte Zilahy Károly. (Czím-)kiadás. (Kókay Lajos. 16-r. 264 l. ára 40 kr.)
- Vélemények** a felső-magyarországi petroleum-telepekről és földhívás részvételre az alakulóban levő első magyar- és ásványkutató részvénytársaságot illetőleg. (Pesti könyvnyomda-részv.-társ. 8-r. 41 l. ára ?)
- Világtárlat**, Az 1878-diki. (Pfeifer Ferd. n. 8-r. II, 438 l. 4 képpel, ára 3 frt.)
- W. S.** Az esküdtzék itélete. Angol regény. Ford. M. V. 2 kötet. (Dobrowsky és Franke. k. 8-r. 192 és 166 l. ára 1 frt. 60 kr.)
- Zák R. József**. Földrajz a fővárosi elemi népiskolák IV. osztálya számára. A miniszteri terv alapján, s különös tekintettel a főváros viszonyaira. Képekkel s térképekkel. (Eggenberger-féle könyvkereskedés. 8-r. 118 l. ára füzve 40 kr., kötve 44 kr.)
- Zelliger József**. Magyar ábécéskönyv. Magyarország katolikus tót tannyelvű népiskolái számára. Uhorský abecedár. (Szent-István-társulat. 8-r. 99 l. ára ?)
- Zenészvilág**. Híres zene és énekművészek valamint művésznők arcképei és életrajzai. Magyar és német nyelven. (Laufer Vilmos. 4-r. 25, III l. ára ?)
- Zichy Géza**, gróf. A leányvári boszorkány. Költői beszély. Zichy Mihály 13 rajzával. (Athenaeum. 4-r. 147 l. ára ?)
- Zimmermann Jakab**. Magyar történelem. Ipar-, nép- és ismétlőiskolák számára. X. újr. átdolgozott és javított kiadás. (Keckemét. Gallia-féle könyvkereskedés. 8-r. 37 l. ára füzve 16 kr., kötve 20 kr.)
- Zolich Károly**. Tanítói működési napló. Tanférfiak, tanügybarátok figyelmébe ajánlja. (Nagy-Tapolcsány. Platzko Gyula. k. 8-r. IV, 28 l. és 1 melléklet, ára 20 kr.)

Hazai nem-magyar irodalom.

- Archiv** des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. Neue Folge. XVI. Bd. 3. Heft. Herausg. vom Vereins-Ausschuss. (Nagy-Szeben. Closius örökösének nyomdája. 8-r. 499—683 l. ára ?)
- Bacher Vilhelm.** Abraham Ibn Esra als Grammatiker. Ein Beitrag zur Geschichte der hebräischen Sprachwissenschaft. (M. k. egyetemi nyomda. 8-r. 192 l. ára ?)
- Beck Dionysius.** Die Ausgaben-Rückerstattung. Der sicherste Förderer der Baarzahlung. (Tetty Nándor és társa. n. 8-r. 47 l. ára 30 kr.)
- Dallos J.** Prakt. Lehrgang zur schnellen und leichten Erlernung der ungarischen Sprache. Nach F. Ahn's Lehrmethode. I. Theil. 57-te verb. mit einer Satzlehre verbundene Aufl. (Lampel Róbert. 8-r. 148 l. ára 36 kr., kötve 44 kr.)
- Eichfels Erwin.** Der Brautschwur im Geister-Schlosse oder Gold und Blut. Neuester Original-Sensations-Roman. Nr. 9—11. (Fuchs testv. 8-r. 385—528 l. egy füzet ára 25 kr.)
- Frohmann Peter.** Hydropathische Notizen. Ges. in einer 50-jähr. Praxis. (Pozsony. Stampfel Károly. 8-r. 119 l. ára 1 frt.)
- Fuchs Johann** nach Ignaz Bárány. Abe und Lesebuch für die katholischen Volksschulen. IX. Ausgabe. (Szent-István-társulat. 8-r. 67 l. ára kötve 10 kr.)
- Gesang- und Gebethbuch** zum Gebrauche der kath. Jugend an der Pressburger Oberrealschule. 4. Aufl. Ének- és imakönyv a pozsonyi főreáltanoda kath. ifjúsága használatára. (Pozsony. Rabáts Ferencz. 8-r. 51 l. ára ?)
- Hermann Ottó.** Judenverfolgung und Psychiatrie. (Grill Károly. n. 8-r. 26 l. ára 40 kr.)
- Jahresbericht** der Pressburger Liedertafel über das 24. Vereinsjahr, vom 1. Nov. 1880 bis 31. October 1881. Verfasst von Isidor Kuppis. (Pozsony. Angermayer Károly. 8-r. 71 l. ára ?)
- Jahresbericht** des Vereines für siebenbürgische Landeskunde für das Vereinsjahr 1880—81. das ist vom ersten August 1880. bis letzten Juli 1881. Redigirt vom Vereins-Secretär. (Nagy-Szeben. Closius örököse. 8-r. 51 l. ára ?)
- Jókai Moritz.** Ausgewählte Schriften. Lief. 1—14. (Pozsony. Stampfel Károly. 8-r. 1—246, 1—192 l. egy füzet ára 25 kr.)
- Kreybig Emma.** Vice versa oder Gleiches mit Gleichem. Lustspiel in 1 Akte. (Theater-Bibliothek für die Jugend. 7. Nagy-Szeben. Schmiedicke A. 8-r. 32 l. ára 20 kr.)
- Kreybig Emma.** Eines Fehltritts Folgen. Schauspiel in 3 Abtheilungen. (Theater-Bibliothek für die Jugend. 8. N.-Szeben. Schmiedicke A. 8-r. 40 l. ára 25 kr.)

- Landesgesetz-Sammlung** für das Jahr 1881. 2. 3. Heft. (XVIII—LXI.) (Magy. kir. belügyminiszterium. 8-r. 207—790 l. ára 1 frt. 40 kr., 84 kr.)
- Liederkranz** der Bistritzer evang. Mädchen-Hauptvolksschule. In zwei Heften. I. II Heft. (1—8. Schuljahr.) (Besztercze. Botschar Tivadar. 8-r. 42, 46 l. ára?)
- Memorandum** der Kohlenformation des Zsily-Thales und seine Verkehrswege. Mit besonderer Berücksichtigung der Grubenfelder des Herrn Lazar Blau. Zusammengestellt von Nicolaus v. Balogh. (Blau Lázár. 8-r. 12 l. ára?)
- Ohel Jizchak.** Vollständiges Handbuch für Schechita und Bedika. Neu geordnet und deutsch übersetzt von A. Friedmann. (Burián Mór 8-r. 80 l. ára?)
- Predigt** am Reformationsfeste 1881, zugleich zur Erinnerung an das 100-Jahren Toleranzedikt Josef II., in der ev. Kirche zu Pressburg gehalten von Ludwig Geduly. (Pozsony. Drodtleff R. 8-r. 13 l. ára?)
- Pulszky's Memoiren.** 1—3. Heft. (Pozsony. Stampfel Károly. n. 8-r. IV, 1—144 l. egy füzet ára 40 kr.)
- Pulszky Franz.** Pulszky's Memoiren. Meine Zeit, mein Leben. Band III. In der Verbannung in Amerika und England. (Pozsony. Stampfel Károly. n. 8-r. 327 l. ára 1 frt. 80 kr.)
- Regeln** des guten Tones für junge Damen. (Sopron. Schwarz Károly. 12-r. 71 l. ára 40 kr.)
- Richepin Jean.** Madame Vogelleim. Roman aus dem Franz. von Armin Schwarz. (Grimm Gusztáv. 8-r. 241 l. ára 1 frt. 80 kr.)
- Sagittarius,** Franz Liszt über die Juden. (Grill Károly. 8-r. 38 l. ára 50 kr.)
- Sammler,** Der. Lesefrüchte für die Zeit — aus der Zeit. 4—6. Heft. (Temesvár. Förk K. G. 8-r. 49—96 l. egy füzet ára 6 kr.)
- Schullerus G. A.** Predigten über Evangelien älterer Reihe, der meisten Fest- und Sonntage des Jahres zum Gebrauche in Landgemeinden. (Medgyes. Reissenberger G. A. 8-r. III, 357 l. ára 3 frt.)
- Seidl Ambrosius.** Die Besteuerung der garantirten Eisenbahnen mit besonderer Berücksichtigung der Besteuerung der Prioritäten-Coupons. Beiträge zur Lösung der Frage. (Grill Károly. n. 8-r. 41 l. ára 50 kr.)
- Sirven Alfred** und **H. Leverdier.** Die Tochter Nana's. Pariser Sittenroman. Aus dem Französischen übersetzt von Eduard Somogyi. 1—15. Heft. (Mach H. és társa. 8-r. 351, 338 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Sirven Alfred** und **H. Leverdier.** Dasselbe. I. II. Bd. (Mach H. és társa 8-r. 351, 338 l. egy kötet ára 1 frt. 80 kr.)
- Statut** der kön. Frei- und Hauptbergstadt Kremnitz. (Athenaeum. 8-r. 92 l. ára?)
- Theater-Bibliothek** für die Jugend. 7. 8. Heft. (L. Kreybig Emma.)
- Trefort August.** Zwei Reden nach der Wahl. Gehalten am 14. August in Zala-Egerszeg, am 8. September in Oedenburg. (Magy. kir. egyetemi nyomda. 8-r. 27 l. ára?)
- Verhandlungen** und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften in Hermannstadt. XXXI. Jahrgang. (Nagy-Szeben. Closius örökösének nyomdája. 8-r. LXXII, 244 l. 2 rajztáblával, ára?)
- Vicegespanns-Bericht** über den Zustand des Wieselburger Comitatus im Jahre 1879. Der Generalversammlung des Municipal-Ausschusses vorgelegt durch Julius v. Simon. (Magyar-Óvár. Czéh Sándor. 8-r. 24 l. ára?)

- Würze**, Geistliche, zu dem Unterrichte in den Realien und zu den Arbeiten in Gottes herrlicher Natur. Ein Handbuch für jene, welche sich mit dem Unterrichte, oder dem Studium der oben genannten Wissenschaften befassen. (Sopron. Schwarz Károly. 8-r. IV, 110 l. ára 60 kr.)
- Baltik Bedrich** Jubilejný pozdrav domácích viery k storočnej pamiatke tolerancie kresťanskej cisára Josefa II. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részvény-társaság. 8-r. 15 l. ára ?)
- Bielek Josef**. Krátky životopisný nástin, ktorý z úcty a povďačnosti naproti Stefanovi Závodník, ku jeho 40-ročnému farárovaniu zostavil J. B. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részvény-társ. 8-r. 16 l. ára ?)
- Daxner Samo**. Hasičsky evičebnik (Exercir-Reglement) pre sbory dobrovoľných hasičov slovenských. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részv.-társ. 8-r. 64 l. ára ?)
- Dobšinský Pavol**. Prostonárodné Slovenské povesti. Sošit 4. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részvény-társ. 8-r. 96 l. ára 30 kr.)
- Fábry Jan Alex**. Wyučování konfirmandu ewanjelických Augssp. Wyznáni. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részvény-társ. 8-r. 39 l. ára ?)
- Hoffmann F.** Hodni ľudia. Rozprávka . . . etc. (Nagy-Szombat. Horovitz Adolf. 16-r. 144 l. 4 képpel, ára 50 kr.)
- Hoffmann F.** Pomsta Božia. (Nemesis). Rozprávka pre mojich mladých priateľov. Volne posloveneil M. Benovký. (Nagyszombat. Horovitz Adolf. 16-r. 100 l. 4 képpel, ára 50 kr.)
- Mockovesák Ján Th.** Wyučování konfirmandu ewanj. aug. Wyzn. Druhé opravené vydání. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részv.-társ. 8-r. 28 l. ára 15 kr.)
- Osvald Fr. Richard**. Len jedno je potrebné. Uprímné slovo ku katolíckym rodičom o kresťanskom domácom vychovávaní. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részv.-társ. 8-r. 151 l. ára ?)
- Petice** podané z čech ewanjelické alianci. r. 1879. Spolu s pamětním spisem pana J. P. Thompsona z Berlína. Zpráva deputace vyslané od ewanjelické aliance do Vídně r. 1879. (Hornýánszky Viktor nyomdája. 8-r. 80 l. ára ?)
- Radlinszky Ondrej**. Anđeliček stráža. obsahujúci poučenia, modlitby a pesničky pre katolícké dietky. Druhé vydanie. (Szakoleza. Skarniczl József. 8-r. XVI. 332 l. ára ?)
- Skolnik**, Prostonárodný ewanjelický. Tretie vydanie. Vydal zvolenský seniorát. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részvény-társ. 8-r. 224 l. egy könyomatú táblázattal, ára ?)
- Spevy**, Slovenské. Vydávajú priatelia slovenských spevov. Sošit 4. 5. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részv.-társ. 8-r. 121—200 l. egy füzet ára 1 frt.)
- Úvahy** v záujme obeených stromových školôk. K súběhu vy pracovaná a Csákovskou 20-frankovou odmenou poctená práca. Původca jedon z učitel'ov oravských. (Turócz-Sz.-Márton. Nyomda-részv.-társ. 8-r. 115 l. ára ?)
- Vlossák Ján**. Katolícke svázky poručené mojím farníkom. I. O službach. II. Sv. Jubilaeum. (Turócz-Szt.-Márton. Nyomda-részv.-társ. 8-r. 33, 39 l. ára ?)
- Zelliger Jozef**. Abecedár a prvá čítanka. Pre katoické počiatkové školy. (Athenaeum. 8-r. 64 l. ára ?)
- Zigmundík Ján**. Skola reči slovenskej. Cvičenia mluvničné, pravopisné a slohové v 500 úlohách. V smysle kr. uhor. ministerstvom osvety a náboženstva dna

29. júnia 1879. r. pre nemadárské národné školy vydaného učebného plánu etc. Vlastným nákladom. (Szakoleza. Skarnitzl József nyomdája 8-r. 104 l. ára 16 kr.)
- Bannović Strahinja** u narodnim pesmama. Sa slikom njegovom. (Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 46 l. ára 15 kr.)
- Car Dušan** a narodnim pesmama. Sa slikom njegovom. (Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 47 l. ára 15 kr.)
- Daudet Alf.** Prognani kraljevi Pariski roman. Prevod s francuskoga. (Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 432 l. ára 1 frt.)
- Dečija zabava** u slici i reči, sa bojadisanim slikama i tvrdim ilustrovanim koriceama. II. izdanje. (Pancsova. Jovanović testv. 16 l. és 8 lev. ára 24 kr.)
- Dečije doba.** Sa bojadisanim slikama. (Pancsova. Jovanović testvérek. 8 levél, ára 30 kr.)
- Despotović P.** Nastava u ženskim ručnim radovima. Uputstvo za učitelje i matere srpke. Po Gabrieli Hilard, delisaveti vajsensbach i drugima izveo — Sa više slika. (Pancsova. Jovanović testv. 8-r. 122 l. ára 1 frt.)
- Despotović P.** Zao drug. Pripovetka za srpsku mladež. IV. izdanje. (Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 53 l. ára 20 kr.)
- Goszczinsky S.** Strašni strelac. — Dve menice. Pripovetka VI. Lozinskoga. Prevod s poljskoga. (Narodna Biblioteka. Sveska 14. Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 69 l. ára 16 kr.)
- Janković V. J.** Na mladjima svet ostaje. (Pancsova. Jovanović testvérek. 16-r. 61 l. ára 20 kr.)
- Hoffmann Fr.** Kome Bog pomaže niko mu ništa ne može. Pripovetka. Preveo V. J. Janković. (Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 107 l. ára 35 kr.)
- Kakujay.** Madjarski bukvar za srpske osnovne škole u Ugarskoj. I. deo. Preradio J. Popović. II. izdanje. (Pancsova. Jovanović testv. 8-r. 48 l. ára 16 kr.)
- Karamzin.** Marta Posadnica ili pokorenje Novogoroda. Istorijska pripovest. Prevod s ruskoga. (Narodna Biblioteka. Sveska. 18. Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 79 l. ára 16 kr.)
- Krašić VI.** Gimnastika za mušku i žensku decu u osnovnim školama. Po J. Nigeleru. Sa slikama. (Pancsova. Jovanović testv. 8-r. 75 l. ára 50 kr.)
- Letopis Matice srpske.** Uredjuje A. Hadžić. Knjiga 126. (1881. II. III.) (Pancsova. Jovanović testv. 8-r. 2 levél, 171, 163 l. egy füzet ára 70 kr.)
- Makiaveli Nik.** Vladalac. I. II. svršetak. (Narodna Biblioteka. Sveska. 20. 24. Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 1—144 l. egy füzet ára 16 kr.)
- Makiaveli Nik.** Vladalac. Prevod s talijanskog. (Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 128 l. ára 32 kr.)
- Mapa Austro-Ugarske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore.** Naertao F. Handtke. Srpski priredila i izdala knjižara Braće Jovanovića u Pančevu. (Pancsova. Jovanović testv. Vászonna húzott 12 térkép, ára 8 frt.)
- Narodna Biblioteka Braće Jovanovića.** Sveska 14—24. (L. Goszczinsky S, Popović J. St., Sekspir V., Vitković M., Karamzin, Obradović Dositej, Makiaveli N. Puzina Gav K.)
- Obradović Dositej.** Dela Dotiejeva. Druga Knjiga. Bukvice. (Narodna Biblioteka, Sveska 19. 21. Pancsova. Jovanović testv. 16-r. 48 l. egy füzet ára 16 kr.)

- Petrović M.** Pouka o kućarstvu za učiteljske i više gevojačke. škole II. pregledano izdanje. (Pancsova. Jovanovics testv. 8-r. VI, 102 l. ára 45 kr.)
- Popović J. St.** Tvrđica ili Kir Janja. Saljivo pozorište u 3dejstva. (Narodna Biblioteka. Sveska 15. Pancsova. Jovanovics testv. 16-r. 64 l. ára 16 kr.)
- Popović J. St.** Svetislav i Mileva. Zalosno pozorje u 4 dejstva. (Narodna Biblioteka. Sveska 23. Pancsova. Jovanovics testv. 16-r. 60 l. ára 16 kr.)
- Prestava,** Kako je postala, o duši. Po nemačkom od. F. Schultz. (Versetz. Markovits. 8-r. ára ?)
- Puzinina Gavr. K.** Jadviga. Istorijski dramati iz XIV. stoleća u 5 činova. Prevod s poljskoga. (Narodna Biblioteka. Sveska 22. Pancsova. Jovanovics testv. 16-r. 70 l. ára 16 kr.)
- Sareni svet** za malu decu, sa bojadisanim slikama. II. izdanje. (Pancsova. Jovanovics testv. 8 lap és 4 kép, ára 10 kr.)
- Sekspir V.** Kralj Lir. Tragedija u 5 činova. Za srpsku pozornicu udesio A. Hadžić. (Narodna Biblioteka. Sveska 16. Pancsova. Jovanovics testv. 16-r. 65–119. l. ára 16 kr.)
- Serdar Janković Stojan** u narodnim pesmama. Sa slikom. (Pancsova. Jovanovics testv. 8-r. 47 l. ára 15 kr.)
- Sibanjanin Janko** u narodnim pesmama. Sa slikom njegovom. (Pancsova. Jovanovics testv. 16-r. 46 l. ára 15 kr.)
- Sta deca vole.** Sa bojadisanim slikama. (Pancsova. Jovanovics testv. 8-r. 8 kép, ára 30 kr.)
- Visoki Stevan** u narodnim pesmama. Sa slikom njegovom. (Pancsova. Jovanovics testv. 16-r. 54 l. ára 15 kr.)
- Vitković M.** Spomen Milice. Pripovetka. (Narodna Biblioteka. Sveska 17. Pancsova. Jovanovics testv. 16-r. 62 l. ára 16 kr.)
- Vojvode Jakšici** u narodnim pesmama. Sa slikom. (Pancsova. Jovanovics testv. 16-r. 46 l. ára 15 kr.)
- Bravul Soldat.** Saš istoria vietieš luš Peru Lobe. (Hornýánszky Viktor. 8-r. 18 l. ára ?)
- Buticeseu Vasiliu Rant'a.** Poesii. (Szamosujvár. »Amiculu Familiei«. 8-r. 191 l. ára 1 frt. 20 kr.)
- Calle a perduta** anecdota tradusa din Fracesa. (Hornýánszky V. 8-r. 25 l. ára ?)
- Ciuntul din Rottenstain.** (Hornýánszky Viktor. 8-r. 19 l. ára ?)
- Drugul de ferru sau patime nesanetificate.** (Hornýánszky Viktor. 8-r. 37 l. ára ?)
- Gram'a Alesandru.** Istoria universale a basericeii dela inceputulu ei pana in dilele nostre. (Balázsfalva. Görög-kath. papnövelde nyomdája. 8-r. 515, VII l. ára füzve 3 frt.)
- Istoria sermanului seppeli.** (Hornýánszky Viktor. 8-r. 33 l. ára ?)
- Koenig Andrei Dunn** catolicul Irlandes. (Serieri in limbá romana. 3. Hornýánszky Viktor. 8-r. 63 l. ára 5 kr.)
- Koenig. Ceiducóš bătrâni.** (Serieri in limb'a romana. 14. Hornýánszky Viktor. 8-r. 22 l. ára 2 kr.)
- Koenig. Mórtea copilului.** (Serieri in limb'a romana. 17. Hornýánszky Viktor. 8-r. 14 l. ára 1 kr.)

- Koenig. Margareta sađ femeea Mărinariului, povestit de dvhovnicul sađ.** (Serieri in limb'a romana. 18. Hornyánszky Viktor. 8-r. 13 l. ára 1 kr.)
- Maiestral Filip sađ bineevântarea bibliei. O istorisire pentru poporul crestin.** (Hornyánszky Viktor. 8-r. 12 l. ára ?)
- Monica. Mama parintelui bisericescu Augustinu.** (Hornyánszky V. 8-r. 18 l. ára ?)
- Patimele domnului.** (Hornyánszky Viktor. 8-r. 31 l. ára ?)
- Penna muiatã in oleu.** Istorisire. (Hornyánszky Viktor. 8-r. 21 l. ára ?)
- Sereiri in limb'a romana.** 3, 14, 17, 18. (L. Koenig R.)
- Tuducescu Joann.** Limba românescă (Gramatică.) Pentru scóelele primare. Editiunea II. (Arad. Réthy L. és fia nyomdája. 8-r. 100 l. ára 30 kr.)
- Vino la isus.** (Hornyánszky Viktor. 8-r. 54 l. ára ?)
- Sbornik ugarsko-hrvatskih skupnih zakonah. Godina 1881. Broj 22—40.** (M. kir. egyetemi nyomda. 4-r. 121—256 l. ára ?)
- Zavjet, Novi, Gospoda našega isukrsta. (Sveto pismo.)** (Hornyánszky Viktor. 8-r. 101 l. ára 30 kr.)
- Kőrösi Joseph.** Bulletin annuel des Finances des grandes villes. Troisième année : 1879. contenant les villes de : Paris, Berlin, Vienne, Moscou, Varsovie, Budapest etc. Publié sur le voeu de la commission permanente du congrés international de statistique aux frais de la ville de Budapest. (Ráth Mór. 8-r. 39 l. ára ?)
- Rapport sur le Phylloxéra en Hongrie 1872—1880.** (Extrait du rapport ministère r. de l'agriculture, de l'industrie et du commerce.) (Weizsmann testv. nyomdája. 4-r. 11 l. egy térképpel, ára ?)
- Circulares officii dioecesanii Neosoliensis anni 1881.** (Besztercebánya. Machold Fülöp nyomdája. 4-r. 42 l. ára ?)
- Directorium in usum Benedictinorum in sacro monte Pannoniae pro anno 1881.** (Komárom. Ziegler Károly nyomdája. 8-r. 134 l. ára ?)
- Directorium liturgicum ad usum ff. minorum Seraphici patris s. Francisci Capucinatorum provinciae Croatiae pro anno 1881.** (Fiume. Karletzky Ferencz nyomdája. 8-r. 43 l. ára ?)
- Directorium officii divini usui fratrum minor. reformat. Ord. s. Francisci Seraphici provinciae Hungariae s. Mariae pro anno 1881.** (Pozsony. Angermayer Károly nyomdája. 8-r. 122 l. ára ?)
- Directorium divini officii in usum Fratrum Minorum s. Francisci strictioris observantiae provinciae ss. Salvatoris in Hungaria, pro anno 1881.** (Eger. Érseki lyceumi nyomda. 8-r 94 l. ára ?)
- Graeffel Joannes.** Selecta pietatis exercitia. Editio tertia. (Nagy-Szombat. Winter Zsigmond nyomdája. 8-r. 29, 584 i. egy aczélmetszetű czímképpel, ára ?)
- Graeffel János.** Epitome selectorum pietatis exercitiorum. Epitome idiomate patrio temperata. (Nagyszombat. Winter Zsigmond nyomdája. 8-r. 16, 314 l. egy aczélmetszetű czímképpel, ára ?)
- Ordo officii divini peragendi pro anno 1881. in usum dioecesis vaciensis.** (Vác. Serédy G. nyomdája. 8-r. 145 l. ára ?)
- Ordo officii divini peragendi anno domini 1881. in usum dioecesis Csanadiensis.** (Temesvár. Csanád-egyházmegyei nyomda. 8-r. 111 l. ára ?)

- Ordo** officii divini peragendi ad annum 1881. in usum archidioecesis colocensis editus. (Kaloosa. Malatin és Holmeyer nyomdája. 8-r. 150 l. ára ?)
- Ordo** divinorum ad usum fratrum minorum s. Francisci Capucinatorum provinciae austriaco-hungaricae pro anno 1881. (Pozsony. Angermeyer Károly nyomdája. 8-r. 124 l. ára ?)
- Popp Beniaminus J.** De temporum ac modorum usu Hesioideo. Dissertatio philologica ad summos in philosophia honores in alma literarum universitate Claudiopolitana rite capessendos. (Kolozsvár. Stein János nyomdája. 8-r. 67 l. ára ?)
- Schematismus** provinciae Hungariae reformatae nunc sanctae Mariae nuncupatae ordinis minorum s. Francisci ad annum 1880/81. (Pozsony. Angermayer Károly nyomdája. 8-r. 47, XXII, 20 l. ára ?)
- Schematismus** cleri archidioecesis Strigoniensis pro anno 1881. (Esztergom. Buzárovits Gusztáv. 8-r. XII, 240 l. ára ?)
- Schematismus** cleri dioecesis Vacienensis in annum 1881. (Vác. Serédy G. nyomdája. 8-r. 183 l. ára ?)
- Schematismus** cleri dioecesis Weszprimiensis ad annum 1881. (Veszprém. Krausz Ármin nyomdája. 8-r. 168 l. ára ?)
- Schematismus** cleri archidioecesis Zagrabiensis pro anno 1881. (Zágráb. Albrecht Károly nyomdája. 8-r. XVI, 273 l. ára ?)
- Schematismus** cleri archidioecesis Agriensis ad annum 1881. (Eger. Érs. nyomda. 8-r. 192, 31 l. ára ?)
- Schematismus** cleri dioecesis Cassoviensis ad annum 1881. (Kassa. Werfer Károly. 8-r. 251, XXIV l. ára ?)
- Schematismus** cleri archidioecesis Colocensis et Bacsienensis ad annum 1881. (Kaloosa. Malatin és Holmeyer nyomdája. 8-r. XXVII, 130, 75 l. ára ?)
- Schematismus** provinciae ss. Salvatoris in Hungaria, ordinis Minorum s. Francisci, strictioris observantiae, pro anno 1831. (Eger. Érseki lyceumi nyomda. 8-r. 76 l. ára ?)
-

Hazánkat érdeklő külföldi munkák.

- Answaise** über den auswärtigen Handel der österreichisch-ungarischen Monarchie im Jahre 1880. XXXXI. Jahrg. II—V. Abth. (L. Pizzala Joseph.)
- Bernáth Josef.** Daten zur Geschichte über die Erforschung der Mineralwässer in Ungarn. (Különlenyomat a »Cursalon« 1881. évfolyamának 21. 22. és 23. számából. Bécs. Gresser H. nyomdája. 8-r. 19 l. ára ?)
- Brunner Sebastian.** Ein Cisterzienserbuch. Geschichte- und Beschreibung der bestehenden und Anführung der aufgehobenen Cisterzienserstifte in Oesterreich-Ungarn, Deutschland und der Schweiz. Mit Illustrationen. (Würzburg. Woerl Leo. 8-r. IV, 730 l. ára 4 frt. 80 kr.)
- Consentius Rudolf Otto.** Attila. Ein Trauerspiel. (Karlsruhe és Lipese. Reuther H. 8-r. 107, 34 l. ára 1 frt 50 kr.)
- Conducteur**• Der. Officielles Coursbuch der österr.-ung. Eisenbahn-, Post- und Dampfschiff-Course nebst d. wichtigsten Eisenbahnverbindungen des Auslandes, mit einer Eisenbahnkarte von Mittel-Europa und einem Führer in den Hauptstädten und an den Eisenbahnen, mit Plan von Wien, Prag und Budapest. XI. Jahrg. Nov.—Dez. (Bécs. Waldheim R. 8-r. XLVIII, 270 l. ára 50 kr.)
- Földes Béla.** Cautelen bei Anwendung der statist. Methode. (Bécs. Hölder Alfréd. n. 8-r. 22 l. ára 60 kr.)
- Fessler Ignaz Aurelius.** Geschichte von Ungarn. Zweite vermehrte und verbesserte Auflage, bearbeitet von Ernst Klein. Mit einem Vorwort von Michael Horváth. 23. Lieferung. Bogen 27—34 des fünften Bandes enthaltend. (Lipese. Brockhaus F. A. 8-r. 417—544 l. ára 1 frt. 20 kr.)
- Gaul Franz.** Oesterreichisch-ungarische National-Trachten. Nach der Natur photographirt von I. Löwy. 4—6. Lfg. (Bécs. Lechner R. egyetemi könyvtár. 4-r. XIII—XXIV tábla, egy füzet ára 3 frt., színes példányban 5 frt.)
- Grot J. K.** Moravia i Madjari e polovini IX. do nazsala X. vjeka. (Szt.-Pétervár. 8-r. III, 436 l. ára 3 rubel.)
- Hazay Julius.** Die Mollusken-Fauna von Budapest mit besonderer Rücksichtnahme auf die embryonalen und biologischen Verhältnisse ihrer Vorkommnisse. (Különlenyomat a »Malakozoologische Blätter« új folyamának III—IV. kötetéből. Cassel. Fischer Tivadar. 8-r. 187 l. 15 rajztáblával, ára 8 márka.)
- Hyrtl Joseph.** Handbuch der topographischen Anatomie und ihrer pract. medic.-chirurgischen Anwendungen. I. Bd. 7. Aufl. (Bécs. Braumüller Vilmos. 8-r. XXV, 871 l. ára 25 márka.)
- Jacob's Eisenbahnführer** durch Oesterreich-Ungarn, nach officiellen Quellen verfasst. Enthält sämtliche Fahrpläne der Eisenbahnen und Dampfschiffe, Bahn-

Anschlüsse an das Ausland, eine grosse chromo-lithogr. Eisenbahnkarte von Oesterreich-Ungarn und Routenkarte sammt Routenverzeichnis von Europa u. einen Fremdenführer (Reisebeschreibung) n. d. Bahn u. Schifflinien geordnet. III. Jahrg. Heft 9. 15. Nov. (Bécs. Jacob's Eisenbahnführer kiadóhivatala. 8-r. XXXIII, 300 l. ára 50 kr.)

Kendler J. Postorte Lexikon Oesterreich-Ungarn mit Tabellen z. schnellen Taxirung von Brief- und Fahrpostsendungen. (Bécs. Sallmayer-féle könyvkereskedés. 8-r. 93 l. ára 1 frt. 50 kr.)

Klein Julius. Die Krystalloide der Meeresalgen. Die Zellkern-Krystalloide von Pinguicula und Utricularia. (Különlenyomat a »Pringsheim Jahrbücher für wissenschaftl. Botanik« XII köt. 1. füz. Berlin. Bernstein G. 8-r. 53 l. 2 különnyomatú táblával, ára?)

Kreitner Gustav. Im fernen Osten. Reise des Grafen Béla Széchenyi in Indien, Japan, China, Tibet und Byrma in den Jahren 1877—1880. (Bécs. Hölder Alfréd. n. 8-r. VIII, 1010 l. ára 9 frt. 60 kr., díszkötésben. 10 frt 80 kr.)

Lindner Gustav. Das Feuer. Eine culturhistorische Studie. (Brünn. Rohrer Rud. M. 8-r. V, 231 l. ára 3 frt.)

Liszt Franz. Gesammelte Schriften. Bd. III. 2. Abth. Dramaturgische Blätter. Mit Musikbeilagen. In das Deutsche übertragen von L. Ramann. (Lipscse. Breitkopf és Härtel. 8-r. VIII, 258 l. ára 6 márka.)

Magyarland; being the narrative of our Travels through the Highlands and Lowlands of Hungary. By a Fellow of the Carpathian Society. I. II. volume. With Illustrations. (London. Low, Marston, Searle és Rivington. 8-r. VII, 379; V, 311 l. a két kötet ára 50 márka.)

Meignan Victor. Le comte Kappanyai. Récit hongrois. (Páris. Plon E. és társa. 8-r. 295 l. ára 2 frt. 10 kr.)

Mitterbacher Julius. Die Strafprocessordnung für die im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder der österr.-ungar. Monarchie vom 23. Mai 1873 und deren Einführungsgesetz. Mit Commentar. (Bécs. Manz-féle könyvkereskedés. n. 8-r. XXXV, 736 l. ára 6 frt.)

Orientreise, Die, des Kronprinzen Rudoif. Lief. 10—15. (Bécs. Bondy Ferencz. 8-r. 287—489 l. egy füzet ára 30 kr.)

Pizzala Joseph. Waaren-Ein- und Ausfuhr zur Appretur. (Ausweise über den auswärtigen Handel der österr.-ung. Monarchie im Jahre 1880. XXXXI. Jahrg. II—V. Abth. Bécs. Cs. kir. statistikai központi bizottság. 4-r. 95, 68, 83, 23 l. ára 1 frt. 60 kr., 1 frt., 1 frt. 50 kr., 50 kr.)

Riehl Anton und Rainer von Reinöhl. Kaiser Josef II. als Reformator auf kirchlichem Gebiete. Eine Festschrift zur Feier des 100-ten Jahrestages des Toleranz-Patentes vom 13. October 1781. (Bécs. Rosner L. 8-r. 160 l. ára 1 frt. 20 kr.)

Salzer Johann Michael. Der köniql. freie Markt BIRTHÄLM in Siebenbürgen. Ein Beitrag zur Geschichte der Siebenbürger Sachsen. (Bécs. Graeser Károly. 8-r. XVI, 750 l. hét rajztáblával, ára 6 frt.)

Sanuto Marino. I Diarii. Fasc. 34—36. (Venezze. Velencei történelmi társulat. 4-r. 81—562, 1—88 kéthasábos l., egy füzet ára 5 lira.)

- Scriptores ordinis S. Benedicti, qui 1758—1880. fuerunt in imperio austriaco-hungarico.** (Bécs. Szerzetrend. n. 8-r. CXIX, 600 kéthasábos l. ára 5 frt.)
- Sumann Josef.** Die Slovenen. (Die Völker Oesterreich-Ungarns. X. Bd. 1 Hälfte. Teschen. Prochaska Károly. 8-r. 183 l. ára 1 frt. 80 kr.)
- Tissot Victor.** Die Reise ins Zigeunerland. Von Friedr. Wilh. Dietz. (Lipese. Gressner és Schramm. 8-r. VIII, 444 l. ára 3 márka.)
- Umlauf Friedrich.** Die österr.-ungarische Monarchie, geograph.-statist. Handbuch für Leser aller Stände. 2. Aufl. Lief. 1—10. (Bécs. Hartleben A. n. 8-r. 1—480 l. egy füzet ára 30 kr.)
- Völker, Die,** Oesterreich-Ungarns. Ethnographische und culturhistorische Schilderungen. X. Bd. 1. Hälfte. (L. Sumann Josef.)
- Weingärtner Karl.** Unter Habsburgs Banner. Kaiser Heldenbuch. Bildnisse und biographische Skizzen. 10. Lfg. (Teschen. Prochaska Károly. 8-r. 217—248 l. ára 40 kr.)

K I M U T A T Á S

a »Magyar Könyv-Szemle« 1881. évi folyamában
felsorolt könyvekről.

A) Magyar nyelven megjelent művek szakok szerint:
Hit- és erkölestudomány 24. — Bölészeti és szépészeti 26. — Neveléstudomány 27. — Nyelvészet, szótárak: a) Magyar 19. — b) Vegyes 23. — Ó-kori remek-
írók kiadásai, fordításai és ismertetése 27. — Történelem és segédtudományai:
a) Magyarországi 72. — b) Vegyes 25. — Életrajzok 11. — Irodalomtörténet:
a) Magyarországi 18. — b) Vegyes 9. — Könyvjegyzék 3. — Földrajz 26. —
Térképek: a) Magyarországi 3. — b) Vegyes 4. — Jog- és államtudomány, nem-
zetgazdaságtan: a) Magyarországi 47. — b) Vegyes 5. — c) Törvények, rende-
letek, törvényjavaslatok és országgyűlési irományok 105. — Természeti és technikai
tudomány 94. — Orvostudomány 23. — Mennyiségtan 39. — Gazdaságtan, sport
27. — Hadászat 5. — Ipar, kereskedelem, forgalom 60. — Szépirodalom: a)
Eredeti 170. — b) Fordítások 47. — Népoktatási és iskolakönyvek, egyházi és
iskolai értesítők 337. — Ifjúsági és népszerű iratok 39. — Különféle beszédek 24.
— Egyleti, egyházi, társulati stb. dolgok, évkönyvek 86. — Naptárak 72. —
Művészetek 8. — Társadalom és politika 71. — Encyclopaediák, vegyesek 46. —
Összesen 1622.

B) Hazai nem-magyar nyelven megjelent művek nyel-
vek szerint:

Német: a) Mű 135. — b) Iskolai értesítő 9. — c) Naptár 25.

Tót: a) Mű 30. — b) Naptár 8.

Szerb: a) Mű 71. — b) Iskolai értesítő 2. — c) Naptár 3.

Horvát: a) Mű 38. — b) Iskolai értesítő 2.

Roman: a) Mű 42. — b) Iskolai értesítő 2. — c) Naptár 6.

Olasz: a) Mű 0. — b) Iskolai értesítő 1.

Francia nyelvű 7.

Latin: a) Mű 10. — b) Directorium 4. — c) Ordo 4. — d) Schema-
tismus 9 — Összesen 408.

C) Hazánkat érdeklő külföldi munkák nyelvek sze-
rint: Német 97, latin 2, olasz 6, francia 3, angol 2, orosz 1, finn 1. —
Összesen 112.

A) Magyar nyelvű munka 1622

B) Hazai nem-magyar nyelvű munka 408

C) Hazánkat érdeklő külföldi munka 112

Összesen . . . . . 2142.